

KÖZTELEK

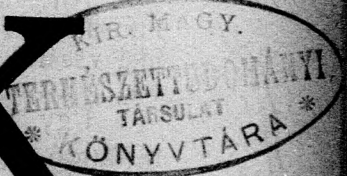
KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Felhívás

a III. orsz. gazdakongresszus tagjai közé való belépésre.

Felkérjük azon t. gazdatársainkat, kik a III. orsz. gazdakongresszus tagjai közé belépni óhajtanak, hogy mielőbb sziveskedjenek jelentkezni, hogy a rendező-bizottság a sürgősséggel nyomatványok száma felől tájékozást nyerhesen s azokat idejekorán szétküldhesse. Jelentkezni lehet a kongresszus titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek), hol a kongresszusra vonatkozó mindennemű felvilágosítás és a szükséges nyomatványok írásbeli megkeresésre megszerezhetők. A III. orsz. gazdakongresszus rendező-bizottsága.

Dijlovaglás és díjugratás.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által rendezett *dijlovaglás és díjugratás* (2-ik év) ez idén május hó 18-án, szombaton, a Tattersall r. t. telepén fog megtartatni.

Nevezéseket elfogad az O. M. G. E. titkári hivatala (Budapest, Köztelek), hol a díjlovaglás és díjugratás részletes tervezete is megszerezhető.

Az igazgató-választmány ülése.

(1895. április hó 18.)

Jelen voltak: gróf Desseffy Aurél elnöke alatt gróf Andrássy Aladár és Bujanovich Sándor alelnökök, Baranyay István, id. Cséry Lajos, dr. Csillag Gyula, dr. Darányi Gyula, Fáy Árpád, Galgóczy Károly, György Endre, dr. Hagara Viktor, Harkányi Károly, Hegedüs József, Koppély Géza, Kos-

tyán Ferencz, Máday Izidor, Reusz Henrik, dr. Rodiczky Jenő, Tóth Lőrincz és gróf Zselensky Róbert igazgató-választmányi tagok, a tiszviselőkar részéről Forster Géza igazgató, Rubinek Gyula ügyvezető-, Szilassy Zoltán szerkesztő-titkár és Jeszenszky Pál segédszerkesztő.

Gróf Desseffy Aurél elnök üdvözlővén a megjelent választmányi tagokat, az ülést megnyitja.

Igazgató bemutatja a mult választmányi ülésről felvett, elnöki aláírt s két tag által hitelesített jegyzőkönyvet, mely a „Köztelek” lapban is közzé volt téve.

Tudomásul szolgál.

A mai ülésről felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére a választmány elnök ajánlatára Tóth Lőrincz és id. Cséry Lajos tagokat kéri fel.

Uj tagok.

Igazgató jelenti, hogy a mult választmányi ülés óta évdíjas tagokul jelentkeztek:

Báró Baich Milán földbirtokos, dr. Ballai Lajos miniszteri titkár, Belházy Géza gazdatiszt, Braun Árpád földbirtokos, Csapkovits György gazdatiszt, Cseh Galamb Gyula földbirtokos, Cséry Zsigmond gazdatiszt, Csizsár László bérlő, Csitány Béla gazdatiszt, Frommer Samu gazdatiszt, Gruner Lipót bérlő, Hencz Ödön bérlő, Imreh Lajos komlótermelő birtokos, báró Jeszenszky Sándor földbirtokos, Klár Sándor bérlő, Kölesei Kende Zsigmond földbirtokos, Kocsenyay Mihály gazdatiszt, Korongi Koronghy Gyula földbirtokos, Kintzig Géza földbirtokos, dr. Lengyel Márton gyógyszerész, Lengyel P. József s fia bérlők, Mattyasovszky Oszkár gazdatiszt, Márki Imre uradalmi kasznár, Márton Samu gazdatiszt, Melezer László földbirtokos, Mike János gazdatiszt, Nagy István, Palkovics Gyula gazdatiszt, Pap Benő gazdatiszt, Pollák József birtokos, Pongrácz Géza földbirtokos, Psik Lajos jószágbérlő, Plank Ferencz gazdatiszt, Radó Elemér földbirtokos, báró Rajacsih György földbirtokos, Redemptus közbirtokossági kör Jászberény, Zombori Rónay Aladár földbirtokos, báró Sennyey Miklós földbirtokos, Scheidl Agoston takarékpénztári igazgató, birtokos, gróf Sztáray István földbirtokos, Szentiványi István birtokos és bérlő, Szunyogh Zoltán mezőgazda, Wolf Bernát bérlő, Wimmer Lajos gazdatiszt, Zmeskál István földbirtokos, Órley Kálmán földbirtokos, Ballai Sándor földbirtokos.

Az igazgató-választmány a tagul jelentkezteteket örömmel veszi fel a tagok sorába.

Az újonnan felvett tagokkal együtt a mai taglétszám: 414 alapító, 2174 évdíjas, összesen 2588 tag.

Tagsági ügyek.

Igazgató jelenti, hogy Földváry Miklós elhunyt atyja Földváry Mihálynak alapítványa után alapító jogának átruházását kérelmezi, továbbá dr. Rittich Antal elhunyt atyja által tett 220 frt 50 krnyi alapítványt befizetvén, alapító jogainak átruházását kéri.

A választmány a nevezettek alapítványi jogainak átruházását elrendeli.

Jelentés a XII. tenyészállatvásárról.

Ügyvezető-titkár jelenti, hogy a XII. tenyészállatvásár április hó 5., 6. és 7-én megtartatott. A vásár rendező-bizottsága az idén pénzdíjakat nem osztott ki, hanem e helyett állami érmekeket. A vásár eredménye a „Köztelek”-ben közzétetett s az a következő:

Felhajtatott a vásárra:

szarvasmarha	339	darab
juh	214	"
sertés	240	"
összesen	793	darab

Eladatott:

szarvasmarha	127	drb	31522:82	frt	értékben
juh	86	"	4968	"	"
sertés	53	"	2824	"	"
összesen	242	drb	39314:82	frt	értékben

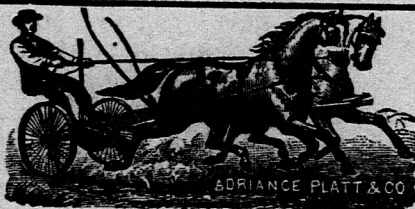
A tavalyi tenyészállatvásárhoz képest a forgalom 38 ezer forinttal kisebb, a mennyiben 330 darabbal kevesebb állat is hozatott fel az idei vásárra. Ennek oka abban rejlik, hogy egyrészt az árvíz miatt több tenyésztő akadályozva volt az állatok felhozatalában, másrészt Budapesten a száj- és körömfájás fellépte konstataltatván, a gazdák tartózkodtak az értékes állatok felhozatalától, a mi a vételkedvet is jelentékenyen korlátozta. A vásár forgalmát azon körülmény befolyásolta, hogy a vásár éppen a vetés idejére esett s a gazdák nem értek arra rá, hogy a vásárt felkereshették volna.

Egyébiránt a vásár végleges leszámolási munkálatai folyamatban vannak s azt lehetőleg a legközelebbi választmányi ülésen fogja a rendező-bizottság előterjeszteni. Tudomásul szolgál.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, Alkotmány-utca 31. Váci-körut sarok.

V. VERMOREL-féle
"ECLAIR"
szabadalm. francia
gyártmány permetező
csomagolással 21 frt.
AZUBIN
1 frt 25 kr. klg.-ként.

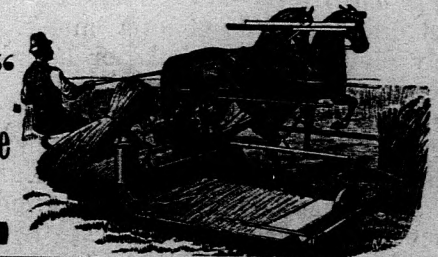

ADRIANCE, PLATT & Co., new-yorki gépgyáros
„kizárólagos
képviselősege“

fűkaszálo, marokrakó-arató és kéveköto arató-gépeire

Kitünő magyar bizonyítványok.

Árjegyzéket kivanatra bérmentre küldünk.

Királydíj a lóvásár és díjlovaglásra.

Igazgató jelenti, hogy a IV. tavaszi luxuslóvásár április hó 18-án nyílt meg, az ideai vásárra jobb összeállítású lovak küldettek, mint a múlt évben.

Ugy a vásár, mint a május hóban tartandó díjlovaglás jelentőségét nagyban emeli az a legmagasabb kitüntetés, a miben *Ő felsége a király* az O. M. G. E. e két kezdeményezését részesítette, a mennyiben úgy a lóvásárnak, mint a díjugratásnak egy-egy igen értékes s művészi kivitelű serleget adományozott.

A luxuslóvásárra 342 darab ló jelentetett be, ebből azonban csak 310 drb hozatott fel, miután a vásárt megelőzőleg szétküldött katalógusok nyomán a vásárt megelőzőleg is történtek eladások. A vásár eredményéről a jövő havi választmányi ülésen fog a jelentés megtétni.

A választmány tudomásul veszi a jelentést s egyúttal örömeinek ad kifejezést a királyi adomány felett.

Deutsch Andor emlékirata a XII-ik kultur-mérnöki hivatal felállítására iránt.

Igazgató felolvassa *Deutsch* Andornak az O. M. G. E. tagjának levelét, melyhez csatolt emlékiratában a délvidéken Temes, Torontál és Krassó-Szörény vármegyék területére a VIII. kultur-mérnöki kerületből egy új kerület létesítését sürgeti Temesvár székhellyel s ez irányu pártoló felterjesztés intézését kéri a földmívelési miniszterhez.

Máday Izidor megjegyzi, hogy a kerületi beosztás nem szolgálhat mértékül arra nézve, hogy hol állíttassék fel új kultur-mérnöki hivatal.

Rubinek Gyula: ezt az emlékiratot a Temes vármegyei gazdasági egyesület tárgyalta és elfogadta s felterjesztést is intézett a földmívelési miniszteriumhoz, a kinek a figyelme tehát a kérdésre a legilletékesebb faktor által felhivatott, ez okból tehát az O. M. G. E. napirendre térhet az átirat felett.

Koppély Géza szakosztályi tárgyalás alá kívánja kiadni az emlékiratot.

Bujanovich Sándor nézete szerint az emlékiratot a miniszter figyelmébe kellene ajánlani. A bánáság egyrésze oly terület, a melyen nagy tere van a kultur-mérnöki hivatalnak.

T Á R C Z A.**Buzaszentelő.**

Irta: Katona Lajos.

Magyarul az április 25-ére, a kath. egyház naptára szerint *Szt. Márk* evangelista napjára eső körmenetet „Buzaszentelő”-nek hívják.

Ez elnevezésben a magyar föld legnemesbb, legjellemzőbb terméke, a magyar nép életének e haza földjébe legmélyebben benyúló, legerősebb gyökérszála jut kifejezésre. Midőn benne az e napon egyházi áldásban részesülő összes termékek képviselőjéül a *buzát* teszi meg nyelvünk szelleme, ezzel érdekes példáját adja annak, a mit a nyelv életében vajmi sokszor látunk s a mit tudományos műkifejezéssel úgy hívunk, hogy: „a potiori fit denominatio”, vagyis, hogy valamely dolog megjelölésénél annak leglényegesebb eleme adja a nevet.

A németben e Márk-napi körmenet neve *Fruchtweihe*, azaz *gyümölcs*-, vagy *termés-áldás*, tehát jóval általánosabb értékű s oly széles körű, hogy belefér a föld összes termékeinek minden fajtája. Midőn ezzel szemben a ma-

gyar nép a buzát állítja oda, mint a föld azon termékét, a mely a többi valamennyit képviseli, ebben igen jellemző bizonyítékát láthatjuk annak, mennyire szívéhez kötött s mily becsben áll előtte Istentől rendelt honának épp ez a nemes gyümölcse, e földön élteknek legföltöbbször gonddal őrzött s ápolt feltétele.

György Endre határozati javaslata az egyenes adók reformja ügyében.

Elnök: György Endre urnak az egyenes adók reformjára vonatkozó határozati javaslata bizottsági és szakosztályi tárgyalásoknak képezte alapját. Ha a javaslat a választmány helyeslésével találkozónék, az elnökség és előadó ur volnának megbizandók a memorandum kidolgozásával.

György Endre a következő javaslatot terjeszti elő:

I. A pénzügyminiszter emlékiratában felhozott indokok kellő méltatásában helyesnek és czélszerűnek tartják az egyenes adóreform megindítását, mert:

a) létező adóink türhetetlenek és igazságtalanok;

b) hozadéki adóink természetök szerint a komplikáltabb fejlődő viszonyokkal lépést nem tarthatnak;

c) kereseti adóink egész rendszere tág *kaput* nyújt a visszaéléseknek és jövedelmi adóink csupán névleg az;

d) az államkincstár jelen helyzete megengedi az egyenes adók reformját a jövedelemszaporítás gyanuja nélkül;

e) a velünk ugyanazon vámterületet, sőt közös fogyasztási adóterületet képező Ausztriában is napirendre jöti az adóreform;

f) a gazdasági válság most már a gazdasági termékekre nézve állandó helyzetet teremtett, melynek következményeivel számolnunk kell is, lehet is.

II. Helyesnek és czélszerűnek tartjuk azon vezérelvet is, hogy egyenes adóink reformja ne bolygassa meg az okvetlen szükséges méreteken túl adórendszerünket; mert

a) közgazdasági viszonyaink még mindig átalakulóban vannak, s a gyökeres rázkódásnak nem tehetők ki;

b) állambáztartásunk egyensúlyát féltékenyen kell őriznünk;

c) a megszokott rossz adó még mindig jobb a szokatlan új adónál;

d) akár a tiszta vagyoni, akár a tiszta jövedelmi adó rendszereire átmenni még korai, a reparticionális rendszerre pedig az átalakulás folyamata miatt sem lehet észszerűen átmenni.

III. Helyesnek és czélszerűnek tartjuk azon eljárást, mely az állami egyenes adókat vette a közszolgáltatások reformjának sarkpontjává, mert

a) csak ezzel rendelkezik ez idő szerint a törvényhozás, míg többi adóinknál megelőző törvényes intézkedések szükségesek;

b) mert az állami egyenes adók pótlékaul szedett ut-, törvényhatósági és községi adók igazságosabb viselésére is kihat az állami adók reformja;

c) mert azon közszolgáltatások s főleg a felekezeti terhek viselésére nézve, a melyek más kulcs szerint vettettek ki, semmi praepjudiciumot nem képez, akár a mostani alap meghagyása, akár új rendezés, pl. kultuszadó esetén.

IV. Óhajtanónak tartottuk volna, ha a reform keretébe felvették volna azon közszolgáltatások is, a melyek analog terheket hártanak az adófizető közönségre, így pl. a szállítási adó, a hadmentességi díjak, a fegyveradó, s némely fogyasztási adónak behajtási módja, valamint az illetékrendszer, a mennyiben az ingatlanra nehezedik, főleg az illeték-egyenérték formájában és ezzel kapcsolatosan az általunk igazságosnak és behozandónak tartott tőzsdeadó.

V. A földadó mai magasságát egyenesen tarthatatlannak kell jelezünk. A 25%, melyet a reform szeme előtt tart, szintén tarthatatlan. A földtehermentesítési járulék 8.4%-a jogilag is egészen igaztalan, annál inkább annak állandósítása. A mellett aránytalan a másnemű jövedelmek megadóztatásához képest. A pénzügyminiszter ugyan a tényleges tiszta jövedelemnek csak 15%-ára teszi e terhet, s valóban az általunk beszerzett

A magyar ember, ha valakinek szíve mélyéből jót akar kívánni, azt mondja: „Adjon Isten három b-t!” S ezzel azt érti: Adjon Isten bort, buzát, békességet.

Sok háborus viszontagságtól zaklatott nemzetünk vajmi sokszor szomorú, de mindig dicsőséges multjának visszhangja mellett e kívánságból ismét az a jellemző tanulság tetszik ki, hogy bor és *buza* bő termése nélkül a magyarra nem virrad vig esztendő.

Ezt a két termését a földnek jelzi népünk hitében a szivárvány két legjobban meglátszó színe: a zöld és a piros. E két szín szalagjának kisebb, vagy nagyobb szélességéből jósol a gazda bő, avagy rossz aratást, illetve szüretet. Azaz, hogy jósolt addig, a míg amazt a börze az ég kegyétől függetlenné, emezt meg a filloxera jóformán tárgyalanná nem tette.

Számosával idézhetnők még annak a bizonyosságait, mily féltő gondozással és szeretettel van a magyar faj, e par excellence buzakenyérvő és borivó nép, földjének e két nemes terméke iránt. Népköltészetünk legjellemzőbb adatai sorában nem egy közmondás és dal, szokás és vélekedés ennek a tanuja. De még a kettő közül is a *buza* mindig az, a mely a másik fölött az elsőbbség

adatok
kor azo
nál a 1
11,000
maximu
zása má
dum vo
1867—7
nagyém
bizonyo
az 187
vételeve
tisztá jö
ez a tét
az érték
nyok v
nézve k
VI.
nem óh
az igazs
termelés
munka
millió f
Még a r
azon es
kontinge
rozottan
pon a f
semmi e
templált
6.848,13
A h
lemondá
nem ille
vény sz
VII.
álláspoi
adó vált
azonban
volta kü
és a ház
vezetett.
talanok
kivül a
tudata á
volna sz
rosodása
legalább

jogát ma
vacorájá
kenyér a
gába fog
a „lágy
a szőlő n
a kit ner
De
nevébe b
a véle in
vül a fé
ezek kép
azért is
sebbjéne
mivel a t
napi kör
rendesen
bármí zs
mégis a
legalább
már meg
Éps
e drága
sohasem
gazda, m
késői fag
nak a fő
sötét, fen

adatok is 15—20% közt mozognak. Akkor azonban, a mikor pl. a kereseti adónál a 10% jelöltetik ki, s az is csak 11,000 forintnyi tiszta jövedelem mellett maximummal, ezen 15—20% alkalmazása már a minimumnál valódi abszurdum volna magában is. Hozzájárul az 1867—72-ki átlagáraknak azóta való nagymérvű hanyatlása, mely a 20%-nál bizonyosan sokkal nagyobb ma. Sőt ha az 1873—78. évi átlagárak tekintetbevételével állapított is meg a kataszteri tiszta jövedelem 155·5 millió forintban, ez a tétel is helytelen, igaztalan. Mind az értékesítési, mind a termelési viszonyok változtak, még pedig a gazdára nézve kedvezőtlenebbeké.

VI. Mindezek dacára új katasztert nem óhajtunk. Ezen rendszerrel *inhaerens* az igazságtalanság. Átlagos talaj, átlagos termelés, átlagos értékesítés, átlagos munka nincs nálunk, s így újabb 20 millió forint feleslegesen dobatnék ki. Még a reambulációt sem kívánjuk, csak azon esetben, ha a földadó mennyisége kontingentálva lesz. Azt azonban határozottan óhajtjuk, hogy a mostani alapon a földadó kulcsa 20%-nál magasabb semmi esetre se legyen, a mi a kontemplált 34.240.669 forinttal szemben 6.848.133 forint csökkenést okozna.

Az a be nem folyt jövedelemről való lemondást nem ismerjük el, mert az nem illette úgy sem a kincstárt a törvény szerint.

VII. A házadót illetőleg teljesen azon állásponton vagyunk, hogy a házosztályadó változatlan fentartható, a házbéradó azonban leszállítandó. Ezen adó tulmagas volta különben is az adómentességekre és a házbérek folyton emelkedő irányára vezetett. A házbéradó-mentességek igaztalanok is, terhesek is az államkincstáron kívül a régiebb házakra. Ma már ennek tudata általános. A házbéradó tehát le volna szállítható s az államkincstár károsodása nélkül le is volna szállítható legalább azon mérvig, a mennyit ma az

ideiglenes adómentesség *aequivalense* kitesz. Valószínű, hogy ez maga elegendő volna a helyes arány megtalálására. A házosztályadó felállításánál úgy a munkások, mint a cselédlakok kérdése szabályozandó volna.

VIII. A keresetadó tárgyában teljesen egyetértünk a pénzügyminiszter javaslatával, megjegyezvén, hogy a III. osztályú kereseti adó százalékanak megállapításánál azon gyakorlati momentumot vennők kiindulási pontul, hogy a jelenlegi eredmény biztosítása céljából, melyhez hozzáadandónak tartjuk a pénzügyminiszter által 200,000 frttal felvett évi természetes növekvést, legalkalmasabb kulcs vétessék alapul, miután valószínű, hogy 50 milliót meghaladó új alap kerül megadóztatás alá. Továbbá, a II. osztályú kereseti adót, a mely a föld és háznak hozadéka, a tőkének kamatjövödelme után új s most már harmadszoros megadóztatást képez, még a módosított alakban sem tartják elfogadhatónak s ennél fogva itt újra 4.714,405 frt hiány áll elő.

IX. A tőkekamat és járadék, valamint a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója tárgyában szintén egyetértünk a javaslattal. Egyetértünk azon pontban is, a melyek eddigelé nehézményesek a meghallgatott körök: a takarékbetétek megadóztatása nézve is. Ha minden adótehernek végindoka az állam szükséglete: itt ahhoz szociális és közgazdasági okokat is kell csatolnunk, a mennyiben a teljesen munkátlan jövedelem megadóztatására, egyúttal pedig a tőkének produktív célokra való felhasználásának forszírozása helyes cél. E tekintetben teljesen a javaslat alapján állunk.

X. A jövedelemadóban látjuk a jövő rendszer sarkpontját. Óhajtánók, ha a hozadéki adók lassankint eltörpülnének ez adófaj előtt, mindenestre azt, hogy a legkiáltóbb igaztalanosságok egyelőre ezen az uton orvosoltatnának. Ilyenekül jeleztük a II. oszt. kereseti adót, a mely a háromszoros megadóztatás egyedüli tü-

nete mai rendszerünkben, ilyennek a földadó leszállítását. E két czimen 11.500,000 forint hiánynak pótlásáról van szó. Azt véljük, hogy úgy a III. oszt. kereseti adó alapja szűken van számitva, de ha ezt ezen adó javára kontingentálnánk is, a jövedelmi adó többlete biztos s pár új forrás, pl. szerény mérvben a tőzsdéadó, hitbizományok különös megterhelése is pótolná a különletet. Feltétlenül helyesnek tartanók az egész hiányt a jövedelemadóra vetni, melynek épp azért ruganyosnak kellene lennie. Ez mindenestre igazságosabb lenné a mai rendszernél,

a) mert az urbéri tartozás a mai viszonyok közt legfeljebb is csak kis mértékig terheli jogosan a földet, mely még így is — 20% mellett — 2·9%-al kontribuálna ahhoz;

b) mert itt az egész ország viselné az aránytalan terhet;

c) mert ez adónál az adósságkamatok is levonatnak s a teherviselő szubjektív viszonyai is tekintetbe jönnek.

XI. Nagymértékben reformálandónak tartjuk egyenes adóink jelen kezelését. Készségesen elismerve, hogy az utolsó évek e tekintetben sok haladást mutatnak fel, éppen arra való utalással, hogy hozadéki adóink rendszere a földadó állandósítása, a házadó egyszerűsítése, a kereseti adók reformja folytán világosabb lesz, az egész kezelés rendszer reformját követeljük. Szigorubb meghatározását a termelési költségnek, a melybe az ameliorációkat egészen belevenők, a kivetés állandósítását, a nyilvántartás egyszerűsítését, a késedelmi kamat leszállítását és a behajtási költségek csökkentését. Kétségtől nem lehetetlen, ha nem is a törvényben, de legalább a gyakorlatban, némi reparticionális színezetet adni a kereseti adóknak s a mi a kincstár érdekében is volna, állandóságot a földadónak. A mi végül a jövedelmi adót illeti: a mennyiben annak szánjuk mi is azt a szerepet, hogy a *kontingen-*

jogát magának követeli; a minthogy az Ur vacsorájában is a két „szin“ közül csak a kenyér az, a mely a másikat is pótolva magába foglalja, nem pedig megfordítva. Mert a „lány kenyér“ szőlő nélkül is táplál, míg a szőlő nedve csak azt deríti vigabb kedvre, a kit nem aggaszt a kenyér gondja.

De azért a *Buzaszentelő* összefoglaló nevébe beleérti nemcsak az egyház, hanem a véle imádkozó jámbor nép is a buzán kívül a föld összes gyümölcseit. Csakhogy ezek képviselőjéül a fenti okon kívül még azért is éppen a gabonaneműek e legnemessebbjének kellett ez elnevezésben szerepelnie, mivel a tavasz elején, a mikorra a Márknapi körmenet esik, a mi éghajlatunk alatt rendszeren még csak a buza és rozs az, a mely bármi zsenge sarjadékkal ugyan, de már mégis a remény zöldjében pompázik. Jó, ha legalább a fűj, a szántóvető kedves madara, már megbuvhatik benne.

Épségét, kívánatos fejlődését azonban e drága reménységgel kecsgetető vetésnek sohasem féltheti több okkal az érte remegő gazda, mint zsenge ifjúsága e napjaiban. A késői fagyok s a rozsda rémei ott lappanganak a földműves kelő, biztató várakozásának sötét, fenyegető árnyaiaképpen. Szent-György

vitéz és Márk evangelista jóságos oltalmazó alakjai nyomában feltűnnek s május közepe táján majdnem kivétel nélküli szabályszerűséggel garázdálkodnak az ugynevezett „fagyos szentek“, a rettenetes Pongrácz, Szervácz és Bonifácz, e zuzmarás utódai valami vetésrontó pogány istenségeknek, a kiknek légióját ismerté a rómaiak velejében agrárius vallásrendszere.

*

Ezekre azonban majd máskor, a keresztjáró napok alkalmából keritünk sort. Most csak maradjunk Márk evangelistánál, a kinek napja a reá eső körmenettel együtt sajátságosképpen a régi római *Robigalia* ünnepével találkozik.

Ez a római ünnep, a mely szintén körmenettel, még pedig ugyancsak a föld gyümölcseinek megáldására célzó proceszóival járt, április 25-ére, tehát éppen arra a napra esett valaha, a melyen jóval későbbi, de bizonytalan idő óta a nyugati egyház a maga termésáldó litániáját tartani jónak látta. Még pedig bizonynyal nem szándéktalanul, hanem ama római ünnep még élő emlékeire való tekintettel járt így el az egyház, hogy mint annyi más ünnepével tette, úgy itt is

a nép lelkében mély gyökerű pogányság törzsére oltsa be a maga zsenge hajtását.

Az a római istenség, a kinek nevét a *Robigalia*-ünnep viseli, *Robigus*, vagy *Robigo*, egyike ama kettős, him- és nőnemű istenalakoknak, a minőknek több példájával is találkozunk a római mythológiában. (Ilyen pl. Janus, vagy eredetileg Dianus és Diana is.) Ez istenség pedig nem más, mint a gabona *rozsdájának* megszemélyesített képviselője.

Tehát egy félelmes ártó démon, a mely a megengesztelést váró és követelő istenségek sorába tartozik. Ilyenek nagyobb számával a rómaiak első sorban földtisztelő vallásrendszerében azoknak a felsőbb lényeknek egész raja verseng a kultuszért, a kik ez ártó démonokkal ellentétben a jóságos és oltalmazó szellemek tisztét viselik. Természetes azonban, hogy a kultuszban a háritó és engesztelő elem mindig sokkal erősebben domborodik ki, mint az áldó és oltalomkérő. Itt is nyilván az történt, hogy a vetésekre áldást kérő körmenet céljaképpen épp annak a veszedelmes démonnak az alakja nyomult megkérlelendőül előtérbe, a kitől a legjobban féltették a föld termését. Holott a többi s kivált a sok jóságos, oltalmazó istenség,

tált végösszegig menő hiányt fedezze, a bevallási kényszert mellőzhetlenné tartjuk.

XII. Ugy az itt nem érintett többi adókra, mint a fogyasztási adók tekintetében, és a helyhatósági, egyházi stb. szolgáltatásokra nézve a reform csak ezután fog sikeresen munkába vétethetni. A végcél volna a hozadéki adók átutalása e célokra, mint a nyugati törvényhozások teszik. Az bizonyos, hogy 97¹/₂ millió forint egyenes adó nagy teher Magyarország mai viszonyai közt; de bizonyos az is, hogy a fokozatosan emelkedő szociális áramlat mellett a fogyasztási adók rovására egyenes adóinkat nem mérsékelhetjük s így e végeredményt helyes szemünk előtt tartani. A fogyasztási adók jövedelmének természetes emelkedését eléggé lefoglalják az e téren teendő reformok, p. o. a marhasó kérdése, a szeszadó-törvény módosítása, esetleg a petroleum s más fogyasztási adók mérséklése, valamint az állambházartás növekvő igénye. Így hát az adott keretben lehető reformokra s azok gyors megvalósítására kell törekednünk.

Elnök: Azon aggálya van csak a javaslatra nézve, hogy a kontemplált adószállítást folytán előálló 11 millió forintnyi hiány a jövedelmi adó fokozásával pótolandó, a mi az adót igen terhessé tenné az adózókra.

Zselénski Róbert gróf: Az O. M. G. E. nem helyezkedhetik arra az álláspontra, hogy akkor, midőn egyéb adóknál 10% fizetnek, a gazdák adója 20%-ban állapítsák meg. Az egyesületnek arra az álláspontra kellene helyezkedni, hogy a gazdák adója ne legyen kétszerese annak, a mit a többiek fizetnek. Azután a miniszter memorandumában az állítatik, hogy kumulálni fogja az adókat. Azt szóló nem értette meg, hogy a javaslat szerint miként fogja ezt az egyesület kérelmezni, — valamint azt sem, hogy milyen álláspontot foglal el a javaslat a progresszív adókkal szemben.

György Endre: a javaslat 11 milliót kér az egyenes adókból leszállítottatni, illetve átutaltatni a jövedelmi adóra. Hiány nem fog beállani, mert a memorandum szerint bent fognak foglaltatni a természetes növekedések a kereseti adónál, a hol a miniszter 50 millió ez idő szerint adó alá nem vont összeget

a kiknek hosszú sorát ismerjük másféle emlékekből, szerényen meghuzódott mögötte, a legfélelmesebbnek árnyékában.

*
A Robigalia ünnepen, így olvassuk a reá vonatkozó hézagos adatokból, Rómának eredet szerint tulnyomón földművesekből álló népe (ezért közte a sok *Gaius*, vagy *Caius*) ünneplő ruhában kivonult a *Kertek* dombjára, a mely ma a Monte Pincio nevét viseli ugyan, de még ma is diszkertek és sétaterek üde zöldjével szegi az örök város éjszakkéleti oldalát. Itt, a *gabnarozsdáról* nevezett istenség megengesztelésére annak színét viselő, tehát *vörös* áldozati állatokat, még pedig szoptatós vörös szukát, vagy három rőt emsét, borjut, vagy kost és kecskebaktól öltök le. A nőstény állatok leölése arra vall, hogy a kettősnemű istenségnek utóbb, vagy legalább akkor, midőn e szokás divott, a nőnemű alakja lépett inkább a vallásos tudat előterébe. A kos és kecskebak meg, ha nem alternatívaképpen, hanem a többi állat mellett bemutatott áldozat gyanánt szerepel, azt engedni vélünk, hogy *Robigo* mellett *Robigus*-nak is szólt a tisztító és engesztelő szertartás. A felsorolt állatok sorában különben három együttvéve,

vesz számításba, holott ez több lesz, mert itt nagy adóemelkedésre lehet számítani. Még két adónemet említ fel, a hol természetes növekedés fog bekövetkezni, az egyik a takarékbetétek adójánál, a mely évről-évre óriási mérvben emelkedik, a második a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója, a melyek széditő gyorsasággal szaporodnak az országban s a melyek adója folyton emelkedik; továbbá a szállítási adó bevételei is emelkednek. Meggyőződése szerint tehát a 11 millióból igen kevés fog átháramlani a jövedelmi adóra. Szóló különben minden esetben helyesebbnek tartja a jövedelmi adót terhelni meg, bár az egész hiánnyal, mert az az egész országot igazságosan érinti az illető egyén szubjektív viszonyai szerint.

Áttérve a másik ellenvetésre, nevezetesen a 20%-ra, ez nem a tényleges tisztajövedelem 20%-a, hanem a kataszteri tisztajövedelem 20%-a. Ez az egész országban 155 millió forinttal volt kiszámítva s eltekintve egyes körzetektől, nyugodtan lehet mondani, hogy ennek az összegnek kétszeresét teszi a mostani viszonyok közt a föld tisztajövedelme.

Az O. M. G. E. által beszerzett adatok azt mutatják, hogy a kat. tisztajövedelem a tényleges tisztajövedelemnek kétszerese. Elismeri azt, hogy a 20% magas, de az adott viszonyok közt ez óriási megterheletésnek nem mondható.

Szóló igazságosnak tartja azt, hogy a jövedelmi adó progresszív alapokra van fektetve. Az összes jövedelemből az összes teher leüttetvén és így állapítatik meg a tisztajövedelem.

Ez a dolog természetében fekvő. Szóló a hozadéki és jövedelmi adók közti megkülönböztetést igazságosnak és helyesnek tartja.

Dr. Csillagh Gyula: két észrevételt tesz, az egyik a kataszter reambulációjára vonatkozik. A szakosztályban kimondatott azon óhaj, hogy ez időnként megismételtesse. A másik, a mi kikerülte szóló figyelmét, a takarékbetétek megadóztatására vonatkozó határozat. Szociális szempontok szólnak a mellett, hogy a takarékosági hajlam a nép körében előmozdittassék. Bele kellene tehát venni a javaslatba, hogy bizonyos összegben alól a betétek kivétessenek az adó alól.

Dr. Darányi Gyula: úgy emlékszik, hogy az elaboratumban az volt, hogy „uj

t. i. a sertés, tulok (vagy borju) és kos (vagy juh), a *suovetaurilia* nevű hármast adozat csoportját tenné ki, a mely a nagyobb áldozatok sorába tartozik s így ez ünnep kiválóbb fontosságát jelezné.

Ilyennek kellett lennie már a római nép kiválóan földművelő jelleménél s még későbbi korokban is ez ősi jellem hagyományaihoz ragaszkodó kegyeleténél fogva is. Tudjuk, minő nagy tiszteletben állott még a későkori romlottság és dözszölő fényűzés századaiban is az egyszerűbb életmódu jeles ősök (pl. az eke mellől diktátorrá emelt *Cincinnatus*) emléke, habár utánzásra már nem igen talált a példájok. De nagy és fontos ünnep lehetett Róma jórészt még mindig földműves népénél e rozsdaharító nap már azért is, mert különben nem vésődött volna az emléke oly mélyen a nép lelkébe, hogy a római egyház szükségesnek lássa ki nem törölhető képét megfelelő keresztény ünnepel és szertartással a maga szelleméhez átídomítani.

Ezt tette bölcs tapintattal és a vallásfejlődés folytonossága iránti helyes érzéssel, midőn a Mindenszentek litániájának könyörgéseiről nevezett Márk-napi körmenettel (*Litaniae maiores*) helyettesítette a régi

katasztert nem óhajtunk“. A ki tudja, hogy az új kataszteri munkálatok mily nagy összegbe kerültek, az nem is kívánhatja, de a ki ismeri, hogy a kataszter mint jött létre, az méltányolja azt a kérelmét a gazdaközönségnek, hogy bizonyos előfeltételek között lehessen a gazdáknak ezen kataszteri munkálatok kiigazítását kérni.

György Endre: természetesen, a hol tagosítás vitetik keresztül, ott megtörténik a kataszter rektifikálása is, s a reambulációtól nem is félünk ha annak nem adóemelése a célja, a mi ugy biztosítható, ha a kontingentált kataszteri tiszta jövedelmen belül a korrekciók bármikor eszközölhetők.

Elnök indítványára a választmány közszönetét fejezi ki György Endre előadónak a javaslat elkészítéseért s a memorandum kidolgozására az elnökséget és előadót kéri fel a választmány.

Gyapjuaukeziók.

Ügyvezető-titkár felolvassa a gyapjuaukeziók ügyében kiküldött bizottság által kidolgozott s a választmány elé terjesztett tervezetet:

„Az O. M. G. E. a budapesti gyapjuárveréseket rendező Heller M. és társai céggel a következő megállapodásra jutott:

1. A gyapjuárveréseket rendező cég Budapesten évenként legalább két, szükség esetében több nyilvános árverést is tartozik rendezni.

2. A gyapjuárveréseket megelőzőleg a beküldött gyapjuk egy közös bizottság által megvizsgáltattnak, melynek ármeghatározásai a gyapjuárverésnél, ha tulajdonos egyébként nem rendelkezik, kikiáltási árul szolgálnak.

3. A gyapju tulajdonosának jogában áll áruját a bizottság által meghatározottnál magasabb vagy alacsonyabb áron kikiáltani, de ez iránt intézkedő írásbeli nyilatkozatát az árverés napját legalább 24 órával megelőzőleg be kell nyújtania.

4. A mennyiben a beküldő a limitáció ellen idejében fel nem szólalt, a bizottság ármeghatározását kikiáltási árul feltétlenül elfogadni tartozik.

5. E közös bizottságba az O. M. G. E. kebeléből 2 tagot és egy póttagot küld ki. A póttag valamelyik rendes tag akadályoztatása esetében annak helyébe lép. Az árverést rendező cég az ármeghatározó bizottságban való közreműködésre a maga részéről

római szertartást, a melynek ugyanaz volt a célja, a mi a nyomába került keresztény ünnepnek, t. i. a vetések megáldása, minden ártó hatástól való megoltalmazása.

Csakhogy azt, a mit a római pogány nép a maga számos földistenségétől, a természetvédő, nevelő és oltalmazó démonok hosszú sorától remélt, azt a keresztény vallás a maga hitrendszer keretében, Istennel közbenjáró szentjeinek seregétől kéri és reméli. Első sorban és legfőképp pedig a seregek Urától, a kihez a szabad ég alatt, a zsenge vetés smaragd zöld terítője előtt, a pacirta dalával versengve száll fel e napon az áldást kérő pap buzgó imája:

Hogy a föld gyümölcseit megadni és megtartani méltóztassál — kérünk Téged, hallgass meg minket!

Ugyanezért fohászodik Hymnusunk ihletett szellemű s nemzetünk lelke mélyéből imádkozó költője is, mikor azt kéri a magyarok Istenétől, hogy áldja meg e népet „jókedvvel, bőséggel“, a melyek elsejének a fentidézett szokásmondás szerint magyar embernél „bor, buza és békesség“ a kutfeje, másikának is buzában és borban nyilvánul a legörvendeztetőbb áldása.

egy gyáros közös bizottság kiküldött tagjának kiküldöttéi összegét a kiutalványára az

6. Az ügyi m. k. resek tartak küldje ki árveréseket tapasztalat lesztése jelentést limitató bi

7. A hogy az állapított gáljanak.

8. A és kondicz szakvélem a maga elfogadni.

9. A oly peres gyapjut be nek, egy fellebbezés

10. A G. E. küld nevez me földművelés biztos szav

11. A kötelezi m gyapju u által megá érték 80% kezdve a rendező cz ján előlege magyar ba esetre mag

12. A nak a ke hagyott üz származzék kedelmi m cég kezdé érvényét v

13. A Egyesület rendező cz megállapod megfelel, s ter a cég engedélyez közönségne erkölcsi t magának a erkölcsi tá kül is meg

Mada reskedelmi vezet szab járulásával az van tov dás fennáll megfelel. E időközben viszonyt?

Elnök delmi mini nem volna

Dr. R templálva, szetszerüleg kezébe ver hogy gya sék. Most sitette a v

egy gyárost és egy kereskedőt kér fel. A közös bizottság alakuló ülésén a miniszteri kiküldött által előterjesztett 3 egyén közül magának elnököt választ. Az O. M. G. E. kiküldöttjei napidijakban részesülnek, melyek összegét az O. M. G. E. állapítja meg és kiutalványozza, a czég pedig azt első felhívásra az egyesületnek megtéríteni tartozik.

6. Az O. M. G. E. felkéri a földmiv. ügyi m. kir. minisztert, hogy a gyapjuárverések tartamára biztosul egy szakértő közegét küldje ki oly utasítással, hogy a gyapjuárveréseket ellenőrizze és észleleteiről és tapasztalatairól az intézmény kívánatos fejlesztése céljából előljáró miniszteriumának jelentést tegyen. A kiküldött biztos az ár-limitató bizottság működését is ellenőrizi.

7. A miniszteri biztos felügyel arra, hogy az ármeghatározó bizottság által megállapított árak tényleg kikiáltási árul szolgáljanak.

8. A mennyiben időközben próbamosó és kondicionáló intézet állíttatnék fel, annak szakvéleményét az ármeghatározó-bizottság a maga részéről tartozik a bíráló alapjául elfogadni.

9. A gyapjuárveréseket rendező czég oly peres esetekben, melyek közte és a gyapjut beküldő (termelő) közt felmerülnek, egy választott békebiróság ítéletének fellebbezés nélkül feltétlenül aláveti magát.

10. A békebiróság két tagját az O. M. G. E. küldi ki, két tagot az érdekelt czég nevez meg. Szavazategyenlőség esetén a földmiv. ügyi miniszterium által kiküldött biztos szavazata dönt.

11. A gyapjuárveréseket rendező czég kötelezi magát minden nála beraktározott gyapju után az ármeghatározó-bizottság által megállapított értéknek megfelelőleg az érték 80%-áig, sőt a beküldés napjától kezdve a termelő kívánatára az aukeziót rendező czég saját értékmegállapítása alapján előleget nyújtani, mely után az osztrák-magyar bank kamatábanál 10%-nál semmi esetre magasabb kamat nem számítható.

12. A mennyiben a gyapjuaukezióknek a kereskedelmi miniszter által jóváhagyott üzletszabályzata megváltoztattnak, származzék e változtatás akár a kereskedelmi miniszter, akár az aukeziót rendező czég kezdeményezéséből jelen megállapodás érvényét veszti.

13. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület addig, míg a gyapjuárveréseket rendező czég a fennebbi 12. pontban felsorolt megállapodásoknak egyenkint és összesen megfelel, s míg a kereskedelemügyi miniszter a czégnek a gyapjuaukeziók tartását engedélyezi, vállalkozását a magyar gazdaközönségnek ajánlja és azt minden irányban erkölcsi támogatásban részesíti. Fentartja magának az egyesület a jogot, hogy ez erkölcsi támogatást bármikor indokolás nélkül is megvonhassa.

Máday Izidor nem helyesli, hogy a kereskedelmi miniszterium által kiadott szervezeti szabályzatok csak az egyesület hozzájárulásával változtathatók meg. A tervezetben az van továbbá mondva, hogy a megállapodás fennáll mindaddig, míg a czég azoknak megfelel. Kérde szólni, hogy az O. M. G. E. időközben miként bonthatná fel esetleg e viszonyt?

Elnök: Kérde, hogy miután a kereskedelmi miniszter léptette életbe az intézményt, nem volna-e ő a biztos kiküldésére felkérendő?

Dr. Rodiczky Jenő: az ügy úgy volt kontemplálva, hogy az egész intézményt természetesen a földmiv. ügyi miniszterium fogja kezébe venni és hozzá fog járulni ahhoz, hogy gyapjukondicionáló intézet létesítsék. Most is hathatós támogatásban részesítette a vállalatot, a mennyiben a kezelése

alatt levő uradalmakból a gyapjukat az aukezió árvereztetette el. A kereskedelmi miniszter megadta ugyan az engedélyt az aukeziók tartására, de eredetileg annak ügykörébe nem folyt be, pusztán csak reprezentáltatta magát az aukezió, a nélkül, hogy kiküldötte a legkisebb ingerenciával lett volna az egész ügyre nézve. A bizottság különösen arra helyezett súlyt, hogy ha vitás kérdések merülnek fel a gazda érdeke megvédéséért, a mi a békebiróság által éretnék el.

Elnök: alá fogják-e magukat vetni a kereskedők ezen békebiróság ítéletének.

Igazgató: a bíróság csakis az aukeziót rendező czéggel szemben védelmezi a gazda álláspontját, epp úgy, mint a kereskedőkét.

Dr. Rodiczky Jenő: a kereskedelmi miniszter által kiadott utasítás a tőzsdebiróságot nevezi meg, mint illetékes fórumot a vitás kérdésekre nézve. De nincs kizárva, hogy a gazdák természetes védőjeként az O. M. G. E. lépjen sorompóba a czéggel szemben. Szólok nem lát arra nézve semmi nehézséget, hogy a kereskedelmi miniszter a földmiv. ügyi miniszterrel egyetértőleg küldjön ki szakértői közegét.

A czégre nézve a hozzájárulást úgy lehetne formulálni, hogy az O. M. G. E. a czéget e működésében támogatja s egyúttal ellenőrzi.

Szilassy Zoltán Máday ig.-vál. tag aggodalmára megjegyzi, hogy véleménye szerint a kereskedelmi miniszter ingerenciája akkor, a midőn a Heller czégnek engedélyezte az aukeziót és midőn az általa helyben hagyott szabályzatot a czég elfogadta, teljesen biztosított. A tervezetnek a felügyeletre vonatkozó ezen pontja odakonkludál, hogy míg a Heller czég a gazdaközönség érdekeinek megfelelőleg fogja az aukeziót rendezni, addig az O. M. G. E. a czéget erkölcsi támogatásában részesíteni hajlandó. A bizottság a kereskedelmi miniszter befolyásának biztosítására vonatkozó pontot annál bátrabban vehette fel, mert ez a dolog tényleg hivatalos akta által már el van intézve s így ennek biztosítására további lépés sem az egyesület, sem az aukeziót tartó czég részéről nem szükséges.

A mi az aukeziókra a földmiv. ügyi miniszter kiküldöttének kérelmezését illeti, azt hiszi szóló, hogy ez is belevehető a szabályzatba, de külön felterjesztés intézendő a földmiv. ügyi miniszterhez, hogy küldjön ki biztost. Ha a miniszter erre hajlandó, akkor a szabályzat teljesen érvényben marad. Ha azonban arra az álláspontra helyezkednék — a mi egyáltalában fel sem tehető — hogy nem törődik az ügygel s nem küld ki biztost, akkor a szabályzatnak erre vonatkozó pontja természetesen magától elesik. Szólok tehát azt javasolja, hogy a dolgot éppen az ügy sürgőssége kedvéért az ig.-választmány ne utasítsa ily módon a kérvényezés hosszútátra, mert ez esetben a jelen évben az aukezióra nézve semmiféle erkölcsi támogatást nem adhat az O. M. G. E., pedig ezt az ügy érdeke megkívánja, hanem kéressék fel az elnökség, hogy a földmiv. ügyi minisztert biztos kiküldésére feliratilag kérje meg és a miniszter válaszához képest állapítsa meg a szabályzat erre vonatkozó pontját és publikáltassa a szabályzatot.

A választmány a bizottság által az aukezióra vonatkozólag kidolgozott tervezetet elfogadja oly módosítással, hogy az O. M. G. E.-nek jogában álljon a czéggel kötött egyezményt bármikor minden indokolás nélkül is felbontani s egyúttal elhatározza a földmiv. ügyi minisztert felkérni, hogy a gyapjuaukezióra miniszteri biztost küldjön ki, értesítvén a vidéki gazdasági egyesületeket ez egyezményről s őket az aukeziók intézményének hathatós támogatására felkéri.

A földmiv. ügyi miniszterium kiállítási irodájának átiratai.

1. A földmiv. miniszterium kiállítási irodája a kiállítás alkalmával rendezendő időleges állatkiállítások programját küldi meg oly kérelemmel, hogy azt az egyesület szaklapjában ismertesse, illetőleg a magyar gazdaközönség és állattenyésztők buzdítására közzétegye. Egyúttal kilátásba helyezi, hogy az állatkiállításra vonatkozó bejelentő iverből is megfelelő számú példányt rendelkezésre fog bocsátani az állattenyésztő gazdák részére való szétosztás végett.

2. Ugyanaz rendelkezésre bocsát az egyesületnek az időleges kertészeti kiállítások bejelentési iverből 500 példányt, hogy a kiállításon résztvenni szándékozók megküldje.

A választmány elhatározza, hogy a hivatalos lapban a kiállításra vonatkozó ismertetések közzétételének s egyben felkéri a kiállítási irodát, hogy a mennyiben a kiállítási küldeményekre nézve az O. M. G. E. részére a portómentesség meg nem adatott, a portómentes szétküldést biztosító felirattal ellátott borítékokat bocsásson az egyesület rendelkezésre a bejelentési iver szétküldetése végett.

Miniszteri leiratok.

1. A földmiv. ügyi miniszter a cheque-és clearing-forgalom érdekében a m. kir. postatakarékpénztár által kiadott füzetet küldi meg a gazdaközönség tájékoztatása végett. A füzetet a „Köztelek” lapban való ismertetés végett a választmány a szerkesztőségnek adja ki.

2. A földmiv. ügyi miniszter értesíti az egyesületet, hogy a szőlőoltványok kötözéséhez 2%-os rézgalicoldatban áztatott raffia használata nem ajánlatos. Felhívja az egyesületet, hogy erről a gazdaközönséget tájékoztassa.

A „Köztelek”-ben közzé fog tétetni.

3. A földmiv. ügyi miniszter értesíti az egyesületet, hogy a Csáky Petronella-féle alapítványi 300 frtos ösztöndíjakat a végrendeleti végrehajtók Laehne Hugó gazd. akad. II. éves hallgatónak, továbbá Keszler István, Sarlay Béla és Markhó Lajos kassai gazdasági tanintézeti hallgatók részére ítélték oda.

Tudomásul szolgál.

4. A földmiv. ügyi miniszter értesíti az egyesületet, hogy a könyvkiadó vállalat kiadásában megjelent dr. Cselkó J. és Kossuth Tamás „Gazdasági Takarmányozástani” Cserhádi „Talajismeret” cz. munkáját és Domokos Kálmán „Gazdasági Építészettan” cz. munkáját a hallgatóság és gazdaközönség körében való ajánlásra a magyar-óvári akadémia és a gazd. tanintézetek tanári karát felkérte.

5. A földmiv. ügyi miniszter 1893. évi működéséről szóló jelentése egy példányát megküldi.

Köszönettel vétetik tudomásul.

6. A földmiv. ügyi miniszter a Ruszton fellépett Gommose Bacillaire nevű szőlőbetegség felléptének és továbbterjedésének megakadályozása tárgyában hozzá intézett felterjesztésünkre válaszolva az O. M. G. E. javaslatát elfogadja azon pont kivételével, hogy a betegség tüneteit s az az ellen való védekezést tárgyzó népszerű ismertető füzet adassék ki, mivel a betegségeknek felismerése szakismeretet igényelvén, a füzet kiadása által kitűzött cél el nem éretnék, hanem a szőlészeti felügyelőket utasította, hogy kiváló figyelmet fordítsanak arra, hogy ha valahol a betegség felléptét konstatálják, arról jelentést tegyenek.

Tudomásul szolgál.

7. A kereskedelmi miniszter az egyesületnek 781. sz. a kell felterjesztésére értesíti az egyesületet, hogy a hazai vasutakon fennálló díjszabások azon intézkedését, hogy a kiállításokra szállított baromfiküldemények után a kedvezményes díjszabás csak azon esetben engedtetik, ha a feladó ebbeli kívánóságát a szállítólevélen kifejezte, meg nem változtathatja, mert ez intézkedés a vasuti üzletszabályzat 51. §. 1. bekezdésének e) pontján alapszik s indokát azon különleges megállapodásban találja, mely ily küldeményeknél a kártérítés iránti felelősség tekintetében fenforog.

8. A belügyminiszter megküldi az egyesületnek véleményadás végett a Békés vármegye főispánja által kidolgozott „A cselédek és mezei munkásokról szóló 1876: XIII. t.-cz. módosítását czélzó“, továbbá „A munkások és cselédek sorsának betegség, bal eset, rokkantság és aggkor esetére való biztosításáról“ szóló két törvényjavaslatot.

A választmány a törvényjavaslatok tárgyalását az őszi időszakra tüzi ki s előadoul felkéri Csillag Gyula drt.

Nógrád vármegye alispánjának átirata.

Nógrád vármegye alispánja az egyesület által a megyei törvényhatóságokhoz a mezőgazdasági bizottságok szervezése ügyében intézett átiratra válaszul adja, hogy az O. M. G. E. átiratának a törvényhatósági bizottság elé való terjesztése tárgyalanná vált, miután a mezőgazdasági bizottság éppen az O. M. G. E. intenciója szellemében alkittatott meg Nógrád vármegyében s a bizottságra vonatkozó szabályrendelet épp most van felsőhatósági jóváhagyás alatt.

Örvendetes tudomásul szolgál.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Mezőgazdasági statisztikai felvételek.

Az első nagy mezőgazdasági statisztikai felvétel a végrehajtás küszöbén áll. Nem csoda ha az egész ország figyelme e munkálat felé irányul, mert hisz a jövő közigazdasági politikájának alapját ez a munkálat fogja képezni.

Örömmel üdvözlöttük a törvényjavaslatot s ez örömünk csak fokozódik most, a midőn csak a szentesítést várja a nagy mezőgazdasági statisztikai felvételt elrendelő törvény, bár a részletekre nézve nézetünk eltérő.

Végre is egy ily szűkszavu törvény, mint a mezőgazdasági statisztikai adatok összeírásáról szóló, a mely összesen 7 szakaszban intézkedik ez országos műveletről, a végrehajtási rendeleten fordul meg.

A mit a törvény elhallgat, vagy csak távolról érint a végrehajtási rendeletnek kell elmondania, itt kell a részleteknek világosan körvonalozottan kidomborodniok, hogy ez az ezer kerekü apparátus fogai egymásba illjenek, egy időben jöj-jön mozgásba az egész, egy időben készüljön a felvétellel.

A statisztika első és legfőbb kritériuma, hogy az megbízható legyen, mely

megbízhatóság nemcsak az adatok feldolgozása és csoportosításánál fontos, mert az itt esetleg elkövetett hibák egy revízióval utánjavíthatók, hanem az anyag gyűjtésénél, melyre a kombinációk ezrei épülnek fel.

Egy nagyon komoly munka az, a melyet a törvény maga elé tűzött, minket közelről érint s épp azért most, midőn a végrehajtási rendelet részletei felett foly-nak illetékes helyen a tanácskozások, nem mulaszthatjuk el egyetmást elmondani, a mi véleményünk szerint a munkálat értékére nézve fontossággal bír.

A feldolgozás felett mi aggodalmunk sincs, de annál több a felvételek miként-jét illetőleg.

A törvény negyedik szakasza a többi között a következőket mondja: „a felvétel foganatosításáról ellenben a községek saját költségükön tartoznak gondoskodni.“

Ez az egyetlen intézkedés a felvételeket illetőleg. A törvény e rendelkezése világos és érthető. Az adatgyűjtés autonom terhet képez. Ez helyes is, mert utóvégre teljesen mindegy, hogy a hal vagy a jobb zsebünkől fizetjük-e ki a költséget, ha már egyszer elkerülhetetlenül fizetnünk kell. De igenis van egy más szempont, a mely a központi kezelést indokoltá teszi s ez az, hogy ez esetben az egész munkálat az adatgyűjtés megbízhatósága szempontjából sokat nyerne.

Nincs kétségünk az iránt azonban, hogy a törvény jelen intézkedése mellett is a felvétel megbízhatóság tekintetében kifogás alá essék, ha a végrehajtási rendelet szigoruan intézkedik arról, hogy a községek költségkimelés szempontjából, de az ügy rovására ne alkalmazhassanak oly ingyenes vagy olcsó munkásokat, a kik amatőr-felvételeket eszközöljenek, másrészt, ha a felvételeket községenkint megbízandó egyének az országos statisztikai hivatal szakközegei által a nyár folyamán kioktattatnak, a mi az egyének hasznavehetőségének elbírálására is alkal-mul szolgálhatna.

Nem is képzelhető ez másként. Szűkkeblü anyagi felfogásnak nem szabad tért nyitnunk oly mértékben, hogy az e nagy munkálat sikerének rovására történjék. Ám a hol nagy terhet róna az egyes községekre e jelentés, mint a Felföld igen sok községében, ott a megyei törvényhatóság vagy az állam fedezze a felvételeket vezető egyén költségeit, mindenesetre azonban a végrehajtási rendeletnek erről intézkednie kell.

Addig, mig a felvételek anyagi oldala tisztázva nincs, nem nézhetünk teljes megnyugvással a munkálat elé.

A kérdésnek talán az anyagi oldalánál nagyobb fontossággal bír, hogy ki legyen az, a kit a felvételek vezetésével a község megbizzon.

Véleményünk szerint csakis közigazgatási közeg végezhetné e feladatot, első sorban tehát a jegyző, de hát ennek elbírálására nem mi vagyunk hivatottak. De igenis arra, hogy e megbízottak megfelelőleg előkészíttessenek belevezettesse-nek a munkálat végrehajtásának mi-kéntjébe.

Nemcsak a keresztülvitel módjával kell az illetőknek tisztában lenniök, de tudatával kell birniök annak is, hogy ök egy nagy nemzeti mű napszamosai és munkájának megbízhatóságára, lelkiismeretességére számít az egész ország s mely nemzeti mű a jövő közigazdasági élet helyes fejlődésének alapjait hivatott megvetni.

Sokak véleménye szerint talán tulaj-ságos a fontosság, a mit a munkálatnak tulajdonitunk, mert ez magában a főrendi-házban is kifejezésre jutott, de ma, midőn a statisztika a pozitív tudományok alapja mint az anyagi igazságok kutfor-rása, nem lehet eléggé aggódunk e mezőgazdasági statisztikai felvétel megbízhatóságát s vele hasznavehetőségét illetőleg. Az első felvételnek tökéletesnek kell lenni, mert a gazdaságok megoszlásánál, vagy az állatok létszámánál nem lehet az igaz-ságot az egyéb adatok kombinálásával csak megközelíteni sem. A pótfelvétel pedig már minden esetben változott viszonyokra talál.

Egy ily nagyszabásu statisztikai felvételnél a leggondosabb előrelátás mellett sem kerülhetők el kisebb hibák, a melyek azonban a végeredményt csak kis mértékben befolyásolják, mennyivel sűrűbbek a botlások ott, hol tervszerűtlenül mennek a felvétel elé.

Elmondottuk aggályainkat idején s miután a felvétel mikéntje még végleg eldöntve nincs, reméljük, hogy azok megfontolásra érdemesítettnek.

Ha nem, ha a felvétel megbízhatóságához csakugyan szó fér, úgy, a mily örömmel üdvözlöttük a törvényjavaslatot, épp oly kevés becsét fogunk tulajdonit-hatni a kész munkálatnak, mely csak egygyel szaporítaná hagyományosan rossz, mert alapjában elhibázott mezőgazdasági statisztikai felvételeinket.

R. Gy.

A

hogy
nálni
nagys
vetőg
nagys
mény
keves
let. E
hason
alapj
nem
termé
gumó
nyek
nyert.
a kis
semm
vetőg
három
juk, h
eladás
nyozá
ságu

hető
lokra
nem

azt k
eszen
azonb
szoká
kalma
sonlit
olyfor
gumó
gazdá
melye
tojásr
másre
közep
des g
átlag

kgot,
330 k
egyén
nagys
ból e
A ké
vetke
gyobb
désük
a tölt
sem
sében

grafá
ábrák
a nag
mók
A ké
szeml
nyert
lített
bokor
térő;
mind
után
jelleg
járás
a jele
ságu

külön

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A burgonya vetőgumó nagyságáról.

Azzal már régen tisztában vagyunk, hogy a nagy burgonyagumót vetésre használni azért nem célszerű, mert a termés nagysága nem áll arányban a felhasznált vetőgumó mennyiségével. Vagyis a közepes nagyságú gumók ültetésével ugyanoly eredmények érhetők el, pedig utóbbiakból jóval kevesebb (a súlyt értve) a vetőmagszükséglet. Ez irányban több éven át tettünk összehasonlító trágyázási kísérleteket, melyek alapján kitűnt, hogy a vetőgumók nagysága nem befolyásolja valami jelentékenyen a termést, azaz kétszer-háromszor akkora vetőgumók után — különben egyenlő körülmények között — a nagyobb vetőgumók után nyert hozam csak valamivel nagyobb, mint a kis vetőgumók után kapott termés, de semmiesetre sem áll arányban a nagyobb vetőgumók folytán felhasznált kétszeres, sőt háromszoros vetőmaggal. Bátran kimondhatjuk, hogy a nagy gumókat célszerűbb például eladás (étkezésre), az aprókat feltakarmányozás útján értékesíteni, a közepes nagyságúakat pedig ültetésre (vetésre) felhasználni.

Kérdés azonban az, vajjon megengedhető eljárás-e az apró gumókat vetési célokra felhasználni? Ezen kérdésre igennel és nemmel kell felelnünk.

Megengedhető eljárás az esetben, ha azt kivételképp, kényszerűségből, átmenetileg egy esztendőben tesszük; meg nem engedhető azonban, ha azt a gyakorlatban sok helyen szokásos eljáráshoz képest folytonosan alkalmazzuk. Ez irányban különben összehasonlító kísérletet tettünk rózsaburgonyával olyformán, hogy egyrészt harmadosztályú gumókat válogattunk ki, melyeket a kisgazdáknál láttunk vetőgumóul felhasználni, melyek alig voltak nagyobbak a kis tyuktojásnál s átlagos súlyuk 30 gramm volt; másrészt válogattunk oly másodosztályú közepes nagyságú gumókat, melyeket rendszer gazdaságban használni szokás, 90 gramm átlagos súlylyal.

Az apró gumókból 400 □ ölre 105 kgot, a nagyobb gumókból ugyanoly területre 330 kgot vetettünk. Tehát egyenlő területre, egyenlő sor- és növénytávra ültetett kétféle nagyságú burgonya közül, a kisebb gumókból egyharmaddal kevesebbet vetettünk el. A kétféle burgonya kelése egy időben következett be, de további fejlődésében a nagyobb gumók hajtásai erőteljesebb növekedésükkel tüntek fel; ezen különbség azonban a töltőgetés idejekor már elenyészett s tudva sem lehetett volna a két növényzet fejlődésében különbséget látni.

Ferenczy Ferencz s. tanár által lefotografált két burgonyatövet az A és B számú ábrákban mutatom be, hol is az A számú a nagyobb, a B számú ábra a kisebb gumók után nyert burgonyabokrot tünteti fel. A kétféle rajz összehasonlítása alkalmával szembetűnő, hogy a nagyobb gumók után nyert burgonyabokor gumói egyenletes, kiegyenlített nagyságúak, míg a kismagók után nyert bokornál, a gumók nagysága rendkívül eltérő; elkezdve az igen aprótól a nagytestűig minden változat feltalálható rajta. A kismagók után nyert termést a kiegyenlített hiánya jellegzi s egynehány éven át üzve ezen eljárást, burgonyánk feltétlenül elaprósodna, sőt a jeles fajta csakhamar elveszitené jó tulajdonságait.

Termés tekintetében nem volt nagy különbség:

Nagy gumók után termett 400 □ ölon 29:29 q, esik 1 kat. holdra 117 q;
kis gumók után termett 400 □ ölon 28:28 q, esik 1 kat. holdra 115 q.

A nagyobb gumók után nyert 2 q holdankinti terméstöbblet, nem áll arányban a nagyobb vetőgumók után elvetett háromszoros vetőmagsúlylyal.

118. ábra. Nagyobb gumó után nyert burgonyabokor.

Ezen kísérletből azon következtetést vonhatjuk le, hogy az apró s közepes nagyságú vetőgumók utáni termés egyforma, de a kismagók után nyert burgonya elveszti kiegyenlítetttségét s végül is az illető burgonyaelaprósodáshoz, fejletlenségéhez vezetne.

119. ábra. Kisebb gumó után nyert burgonyabokor.

Éppen ezért szorultságból, szükség esetén felhasználhatjuk az apró gumókat is ültetésre, de ezen termésből a közepes nagyságú, fajtahű gumókat kiválogatva kell jövő évre vetésre felhasználni. Éppen azon körülmény, hogy sok gazdaságban évről-évre csak a legkisebb gumókat használják fel vetésre,

oka annak, hogy hazánkban igen sok helyen a legkitűnőbb burgonyaféleség is egynehány esztendő leforgása alatt jó tulajdonságait teljesen elveszti.

Jó vetőmagot a közepes gumók adnak; az apró gumót csakis kényszerűségből szabad használni egyszeri vetésre: ez legyen az elv.
Kerpely Kálmán.

Felhívás seprőczirok és szalontai tengeri termelési kísérletre.

Az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás az olasz seprőczirok-termelésnek terjedését előmozdítandó, e növényvel termelési kísérletet óhajt tétetni, mely célra eredeti czirokmagot szerzett be Olaszországból.

A míg a készlet tart, az állomás egy holdra való mennyiséget 10 kg.-ot bérmentetlen szállítással ingyen bocsát rendelkezésre kísérletre jelentkező gazdáknak, a kik elvállalják azon kötelezettséget, hogy a kísérletet az állomás által nyújtandó utmutatás szerint, a kísérlet eredményéről pedig a küldendő rovatos iven beszámolni hajlandónak nyilatkoznak.

Ugyancsak, míg a készlet tart az állomás meghonosodott sárga lófogú u. n. szalontai lófogú tengeriből is bocsát kísérletre jelentkező gazdáknak egy kat. holdra szükséges mennyiséget 20 kg.-ot a fennebbiekhez hasonló feltételek alatt rendelkezésre.

A szalontai tengeri hosszabb tenyészidejű, ezért inkább délibb fekvésű vidékekre való féleség, a hol mint a múlt évben tett kísérletek mutatják, bő termőképessége által tűnik ki.

A kísérletre jelentkezésben, mely az „országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomásnak M.-Óvárra“ czimzendő, a lakhely, posta- és vasutállomás pontosan kiteendő.

Cserháti Sándor.

Korshere termelése.

(Felelet a 255. számú kérdésre.)

Mélyen fekvő, nedves talaju (de tespedő nedvességben nem szenvedő), jó erőben álló táblán jó eredménnyel lehet a korshere (Trifolium hybridum) termesztetni, mert gyökerei sekélyebb növések, mint például a vörös here gyökerei s inkább a felsőbb talajrétegekben ágazodnak el igen gazdagon. Hogy azonban ily talajviszonyok mellett megdülését megátoljuk, tanácsos lesz mezei komócsinnal keverten vetni. Teljes kifejlődését a vetés második évében éri el, hosszabb ideig tart ki, mint a vörös here: 3—5 évig. Legeltetésre is kitűnően használható, mert gyorsan utánő. A fagynak, kipállásnak stb. kitűnően ellentáll. Jelzett talajviszonyok mellett magtermelésre a szárazabb partosabb fekvéseket kell majd kikeresni s magnak az első kaszálást kell meghagyni.

Kat. holdanként 8—9 kg. korcs heremag s 2 kg. komócsin mag vetendő el. A vetés évében legeltetni nem szabad s az első kaszálást a virágzás legkezdetén vegyük le róla; ez esetben jól megerősödik.

A vetőmag beszerzésénél óvatosságot ajánlok, mert a korshere-jelzés alatt nem ritkán $\frac{2}{3}$ -ad részben közönséges herét kapunk. Jó lesz a beszerzett magot megvizsgáltatni.
K. K.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

IV. tavaszi luxuslővásár.

Vasárnap zárult a IV. tavaszi luxuslővásár, a mint előre várni lehetett kielégítő eredménnyel. Annak dacára, hogy a vásár lefolyását a folyton tartó esőzés hátrányosan befolyásolta, mégis elég tekintélyes számú lő cserélt gazdát s a mint az alább közölt kimutatásból kitűnik, számos lovat külföldi vevők vásároltak meg, a mi azt bizonyítja, hogy luxuslővásárunk igen jó hírnévnek örvend már a külföld előtt. Nem tagadható, hogy aránylag sok lő maradt eladatlan, de ennek oka nem a vásár intézményében rejlik, hanem a lovak tulajdonosaiban, a kik még mindig oly tulmagas árakat követelnek lovaikért, melyekre a vevő egyáltalán nem is alkudhatik. Nagyon kívánatos volna, hogy a tenyésztők úgy a saját, mint a vásár érdekében emberségesebb árakat kérnének bejelentett lovaikért, mert ez esetben biztos vevőkre találhatnak a vásáron.

Az eladások a következők:

Eladó neve	Vevő neve	Eladott lovak száma	Ára forint
Farkas Ábrahám	v. Armin, Berlin	2	1000
gr. Széchényi Ferencz	Seyff Ferencz, Bécs	1	1000
gr. Széchényi Ferencz	v. Kemnitz, Ohlau	1	800
Kazy János	Szitányi Odön, Leányfalu	4	2600
Kazy János	Woltmann & Co., Berlin	1	600
Lits Gyula	Fühling Tivadar, Horbell	2	700
Kubinyi Márton	Berg, Berlin	2	750
Jeszenszky Ferencz	Blaskovich Ernő, T.-Szt-Márton	2	900
Fáy Béla	gr. Csáky Vidor, Pozsony	2	1450
Fáy Béla	Odescalchy Géza hercz., Bpest	1	400
Györgyey Illés	Szlávy Béla, Budapest	1	750
Farkas Ábrahám	Gorove László, Budapest	4	1900
Posztoczky Iván	Tahezi, Prága	2	1100
Almássy Géza	Schlesinger W. & Co., Bécs	1	500
Almássy Géza	Tahezi, Prága	1	600
Benedek Jenő	Berg, Berlin	2	1400
Rohonczy Lőrincz	gr. Batthyány Iván, Csákány	4	3000
Noszlopy Emil	Renz, Bamberg	1	600
Szőke Vincze	Keller Béla, Budapest	1	800
Szőke Vincze	Woltmann, Berlin	1	650
gr. Andrassy Sándor	Renz, Bamberg	1	1200
gr. Wenckheim Ferencz	Schlesinger és Reiner, Bécs	2	1400
gr. Andrassy Tivadar	gr. Széchényi Géza, Budapest	1	800
Farkas Ábrahám	Kühne Conräd, Görkau	1	800
Fáy Béla	Juczianovits Budapest	1	180
gr. Keglevich Gyuláné	Huszár László, Tereske	1	250
Fölsinger Ferencz	Szenes Ede, Budapest	2	800
Löwy Jenő	Brückler Zsiga, Kispeszt	1	250
Halász Zsiga	gr. Christalnigg táborn., Bpest	2	400
br. Jeszenszky Sándor	gr. Wolkenstein Oszvald	1	800
gr. Schönborn Ervin	Beretei Márton H., Kecskemét	1	650
Szakál Mihály	D. Waller, Köln	2	700
Farkas Ábrahám	Puilszky Géza, Eperjes	1	600
Boér Sándor	Woltmann G., Berlin	1	350
Boér Sándor	br. Richthoffer Albrecht, Kleinb.	1	800
Fölsinger Ferencz	Pelácz Béla József, Bpest	1	525
ifj. Szentivány Farkas	Goldberger Mór, Budapest	2	450
Bernrieder József	Boér Sándor, Vác	1	650
dr. Burián Aladár	Walser F.-féle r.-t., Bpest	2	900
Sebastiáni Jenő	Vigyázó Sándor	2	650
Fáy Béla	Kühne Konräd, Görkau	2	1300
Döry Jenő	br. Marschall Gyula, Bpest	1	475
Basch Tivadar	Pr. Van Ramdonek Beweren-Waes	3	1500
gr. Károlyi Sándor	gr. Széchényi Imre, Somogyvár	1	450
gr. Széchényi Imre	Kovács Károly, Budapest	1	600
gr. Andrassy Tivadar	gr. Arz, Rába-Kovácsi	2	1400
Irinyi Csaba	Szőke Vincze, A.-Dabas	4	600

A kimutatás szerint eladott összesen 144 darab lő 73,090 forint értékben, tehát 507 $\frac{1}{2}$ frtos átlagában darabonként. Ha összehasonlítjuk az idei vásár eredményét a tavalyival, a mikor 107 darab lő adatott el összesen 58,545 frtért, akkor látjuk, hogy az idén az eladott lovak száma 37 darabbal, azok vételára pedig 14,545 frttal emelkedett,

vagyis oly tekintélyes összeggel, a mely elég nyomatékosan bizonyít a mellett, hogy az O. M. G. E. által rendezett luxuslővásárok szükségesek és hivatva vannak hazánk lőtenyésztését hathatósan előmozdítani.

Az idei vásár eredménye s évről-évre fokozódó sikere azt hisszük meg fog győzni bizonyos köröket arról, hogy ez intézményre szükség van s hogy ez az istápolást minden irányban nagyon megérdemli.

Az élőállatok időleges kiállításának programja az ezredéves kiállításon.

A földmivelésügyi miniszter közzé tette az ezredéves kiállítás alkalmával megtartandó élőállat kiállítások részletes programját, melyet a gazdaközönség tájékoztatása czéljából alábbiakban közlünk.

A kiállítás helye és tartama.

Az élőállatok időleges kiállításai, a sertéskiállítások kivételével, Budapesten, a

3. Tenyészjuhok kiállítása május 24—31-ig.
4. Baromfi- és ebkiállítás június 6—11-ig.
5. Élőméhek kiállítása augusztus 20—31-ig.
6. Tenyészsertések kiállítása szeptember 1—8-ig.
7. Hizott sertések kiállítása szeptember 1—8-ig.
8. Tenyészszarvasmarha- és bivaly-kiállítás szeptember 14—22-ig.
9. Második lőkiállítás (Tenyészlovak) október 5—12-ig.

Az élőállatok kiállításának osztályozása.

Az élőállatok időleges kiállítása a következő osztályokat foglalja magában:

1. Első lőkiállítás. (Használati lovak.)

- I. Telivér angol.
- II. Arabs.
- III. Hátas-lovak.
- IV. Hámos-lovak.
- V. Igás-lovak.
- VI. Hegyi-lovak és ponnyk.

Eladó neve	Vevő neve	Eladott lovak száma	Ára forint
Rác Béla	Renz Oszkár, Bamberg	1	800
gr. Széchényi Ferencz	Seidel, Pahlwitz	2	900
Kubinyi Márton	Csányi Agoston, Csány	2	625
Haáder György	v. Kemnitz	1	500
gr. Esterházy László	Jerfy Adolf	2	1000
Somssich Andor	Vezsényi Jenő	1	500
Sztankovánszky János	Döry főhadn.	1	800
Bernrieder József	Döry László	1	600
Jeszenszky Imre	gr. Batthyány Béláné, N.-Ujvár	4	1400
Munkácsi urad.	dr. Kohner Adolf, Szászberek	1	1000
br. Amelin	Renz Oszkár, Bamberg	1	400
Szőke Béla	Goldberger Mór, Budapest	1	350
Farkas Ábrahám	Küszler Henrik	1	350
Farkas Ábrahám	Hoffmann Gusztáv, Lignitz	2	800
Farkas Zoltán	Swadló Ferencz, Bpest	2	800
Farkas Zoltán	Szénássy Mihály, Tisza-Süly	2	1000
Halász Aladár	Weisz Lajos, Bpest	2	655
gr. Stubenberg József	Szaxlehner András, Bpest	1	725
Puky Márton	Kucséra Vida, Bpest	1	425
Simon Pál	László Zsigmond, Domony	2	1000
Sztankovánszky János	gr. Károlyi László, Gyál	1	450
gr. Biordi Egon	gr. Széchényi Imre, Somogyvár	2	1250
Graeff Jenő	Br. Bothmer tszernagy, Bpest	1	1000
Betegh Sándor	Tattersall	2	1200
Gosztonyi Tibor	Kazik Ferencz	2	565
Balás László	Le Comte Christophe Sizzo, Bpest	2	550
Beóthy Pál	Kappel Károly, Szerencs	1	300
Obál Ferencz	Bujanovich Sándor, Eperjes	2	800
Förster Ottó	Herezeg Mór Lipót, Bpest	2	550
gr. Károlyi Sándor	gr. Széchényi Imre, Somogyvár	1	400
Hettyey Gyula	Imrey György	1	410
gr. Andrassy Tivadar	gr. Andrassy Géza, T.-Terebes	2	2500
gr. Andrassy Tivadar	gr. Andrassy Gyula, Bpest	2	1000
Förster Aurél	Neuschloss Ede, Bpest	2	750
Sármay Márton	Hoffmann Gusztáv, Rotkirchen	1	310
Lázár Béla	Schosberger Rezső, Selyp	1	700
Gosztonyi Elemér	Sviszterniczky százados, Bpest	1	250
Gosztonyi Elemér	Fleva, Bukarest	1	200
Potoczky lovak	Reusz Henrik, Bpest	1	435
Potoczky lovak	Richthoffer báró	1	625
Potoczky lovak	Fischer Gyula, Bpest	1	280
br. Marschall Gyula	Fleva, Bukarest	1	425
Munkácsi uradalom	Hager István, Bpest	1	800
Benedek Jenő	Kubinyi Géza, Tornallja	2	800
Fleischer János	Szerényi Armin, Bpest	2	900

144 73090

városligetben, a m. kir. államvasutak ugynevezett Delta-területén, a sertéskiállítások Budapesten (Kőbánya) tartatnak meg.

A kiállítások sorrendje a következő:

1. Első lőkiállítás (Használati lovak) május 5—13-ig.
2. Hizott szarvasmarhák és juhok kiállítása május 15—21-ig.

Az egész lőkiállítás három különböző részre oszlik és pedig:

1. az általános lőkiállításra, hová mindazon lovak tartoznak, melyek oly tenyésztők részéről állítatnak ki, a kik egy vagy több kancza után gazdaságilag tenyésztene, illetőleg ilyen lovakat tartanak;
2. ménesbeli kollektiv-kiállításokra, me-

lyek által külön ke mutatni;

3. a által rend osztályára és egyönt vidékei osztályban szerepelh iránt kül hivatott elnökeihe

Hizot

I. H

1. M

a)

hizlások

b) g

2. N

a) ti

b) ke

Kor-

kiállítató

borju

üszö

ökrö

ökrö

teher

biká

3. H

II. H

a) m

b) fr

c) ra

juhok;

d) ar

A te

ban állith

1. M

a) el

b) fé

2. A

a) do

b) ho

c) eg

3. H

a) ra

b) cz

4. E

5. K

Juht

elősz

kos és né

állítani; a

kivételesen

máso

a kiállító

ajánlatik

pedig köte

rott darab

nak azonb

teljesítés

B

A) B

1. Ty

a) k

b) fa

c) k

2. Gy

3. P

a) k

b) fa

c) ke

4. K

a) k

b) fa

c) ke

lyek által a nagyobb ménesek tulajdonosai külön keretben kívánják méneseiket bemutatni;

3. a vármegyei lótenyésztő-bizottságok által rendezendő vidéki kollektív-kiállítások osztályára, melyben az ország egyes kiválóbb és egyöntetűbb jellegű lótenyésztéssel bíró vidékei fognak képviseltetni. Ez utóbbi osztályban csakis földmives tenyésztők lovai szerepelhetnek s ezen kollektív-kiállítások iránt külön utasítás fog a rendezésükre hivatott vármegyei lótenyésztő-bizottságok elnökeihez kibocsáttatni.

Hizott szarvasmarha- és juhkiállítás.

I. Hizott szarvasmarha.

1. Magyar fajta:

a) a szeszgyári vagy más gyári hizlalások.

b) gazdasági hizlalás.

2. Nyugati fajták:

a) tisztavérűek;

b) keresztezések.

Kor- és ivar szerint ezen csoportból kiállíthatók:

borju hat hónapos korig,

üszök,

ökrök 3 éves korig,

ökrök három évnél idősebbek,

tehenek,

bikák.

3. Hizott bivalyok.

II. Hizott juhek:

a) merinos;

b) francia és más fésűs juhek;

c) raczkák és raczkavért tartalmazó juhek;

d) angol husjuhek és ezek keresztezései.

Tenyészhaj-kiállítás.

A tenészhajok a következő osztályokban állíthatók ki:

1. Merinos:

a) elektoral-negretti;

b) fésűs-gyapjasok.

2. Angol husjuhek:

a) down-juhek;

b) hosszú gyapjasok;

c) egyéb tenésztések.

3. Hazai fajták:

a) raczkák;

b) czigaják.

4. Egyéb fajták.

5. Keresztezések.

Juhtenyésztők tartoznak:

először: legalább is 6 darabot, t. i. két kos és négy nőtényből álló csoportot kiállítani; az angol husjuhek csoportjában kivételesen egy-egy apaállat is kiállítható;

másodszor: a merinosok csoportjában a kiállítóknak nyírott állatok bemutatása is ajánlatik; az angol husjuhek kiállítók pedig kötelesek minden csoportból egy nyírott darabnak kiállítására; a bíráló-bizottságnak azonban szabadságában áll a bírálat teljesítésénél még egy darabot megnyíratni.

Baromfiak és ebek kiállítása.

A) Baromfiak és házi nyulak.

1. Tyukok:

a) közönséges házi tyukok;

b) fajtyukok;

c) keresztezések.

2. Gyöngytyukok. Mindenfélék.

3. Pulykák:

a) közönséges pulykák;

b) fajpulykák;

c) keresztezések.

4. Kacsák:

a) közönséges kacsák;

b) fajkacsák;

c) keresztezések.

5. Ludak:

a) közönséges ludak;

b) fajludak;

c) keresztezések.

6. Fácánok. Külömfélék.

7. Galambok:

a) keringő galambok;

b) postagalambok;

c) dízgalambok;

d) husgalambok.

8. Tengeri nyulak (Lapinok):

a) közönséges házi nyulak;

b) fajnyulak;

c) keresztezések.

9. Hizott baromfiak és pedig a baromfi minden faja, leölt és tisztított állapotban is.

A tyukok, pulykák, kacsák, ludak, gyöngytyukok és fácánok törzsenként (egy him és két tojó, kivételesen egy him, egy tojó); a galambok páronként; a tengeri nyulak egy him és két nőtény állítandók ki. Ha a kiállított állatok eladók, azok ára a bejelentési iven megjelölendő.

A baromfiak ketreczei a kiállítási alap költségén, a kiállítók megterhelhetése nélkül bocsáttatnak rendelkezésre; egy ketrecben azonban három darabnál több ki nem állítható.

B) Ebkiállítás.

Az ebek következőleg osztályoztatnak:

1. Ór- és házi-ebek;

2. vadász-ebek;

3. fényüzési ebek;

4. különlegesek;

5. almok.

A gyors- vagy postaárúként beküldött kutyák ládáikban vagy kosarakban adandók fel.

Minden kutya nyakravalóval és láncz-csal látandó el; de gazdájától függ, vajjon az eb a ketrecben lánczon vagy szabadon tartandó-e? Az ebeknek szükséges szabad mozgás végett kellő kifutó helyről lesz gondoskodva.

Az ebek tartásáról gazdáik, vagy megbízásuk folytán, költségükre a kiállítási iroda gondoskodik, mely ezéllra megfelelő élelem adagonként 30 krajczárjával a helyszínen lesz kapható.

A mely kutyaért eladási ár lesz bejelentve, az — ha vevő jelentkezik — ezen áron eladatik.

Élő méhek kiállítása.

Magyar méhfajta.

Olasz méhfajta.

Krajnai méhfajta.

Cyprusi méhfajta.

Kaukázsi méhfajta.

Egész családok vagy csupán királynék.

Tenyészsertések kiállítása.

A tenészsertések következőleg osztályoztatnak:

1. Hazai kondor-sertések:

a) szőkék;

b) feketék.

2. Külföldi fajták.

3. Keresztezések.

A tenészsertések csak jó erőben, nem pedig hizott állapotban állítandók ki, még pedig a hazai fajtákból legalább 6 darab.

Hizott sertések kiállítása.

A hizott sertések is a 6. pont alatt említett 3 osztály szerint csoportosíttatnak, csakhogy ezekből legalább 100 drb. állítandó ki.

A hizott sertések lehetőleg a tenészsertések szomszédságában állíttatnak ki, hogy ily módon a tenyésztés végezzelja is bemutatassék.

A tenyésztés és hizott sertések részére szükséges eleség, a kiállítás területén napi áron lesz beszerezhető.

Tenyésszarvasmarha- és bivalykiállítás.

A tenésszarvasmarhák következőleg osztályoztatnak:

1. Hazai fajták:

a) magyar alföldi jellegű;

b) magyar erdélyi jellegű.

2. Hegyi fajták:

a) borzderesek;

b) pirostarkák (berni jellegű);

c) pinzgaui jellegű marhák.

3. Lápajták.

4. Könnyen hizó fajták.

5. Egyebek:

a) tájfajták;

b) keresztezések.

6. Tenészbivalyok.

A „hazai“ és a „könnyen hizó fajták“ szarvasmarha osztályában kiállított állatok közt, a gazda saját tenyészetéből igásokat és hizott példányokat is kiállíthat, hogy ezek által a tenyésztés értéke még inkább bizonyíthatassék.

Második lókiállítás. (Tenyészlovak.)

I. Telivér angol.

II. Arabs.

III. Hátas-lovak.

IV. Hámos-lovak.

V. Igás-lovak.

VI. Hegyi-lovak és ponnyk.

Az egész lókiállítás három részre oszlik épp úgy, mint az első lókiállításnál.

V. Díjak és kitüntetések.

A kiállított és jutalomra méltóknak ítelt állatok a külön kibocsátandó jury-szabályzat értelmében pénzdíjakban és kitüntetésekben részesülnek.

Pénzdíjak csak a népies kollektív lókiállításokban résztvevőknek adatnak.

A kitüntetések a következők:

1. Diszoklevelek.

2. Millenniumi nagy érmek.

3. Kiállítási érmek.

4. Közreműködők érme.

Az érmek mellett az érdemet bővebben leíró oklevelek adatnak ki.

A kiállításra küldendő állatok részére a vasúti és gőzhajózási vállalatok jelentékeny szállítási kedvezményeket engedélyeznek, melyek idejekorán közhírré fognak tétetni. A kiállítási iroda minden bejelentőnek, a bejelentett állatok kedvezményes szállításához, két szállítási igazolványt fog küldeni, melyeknek miként leendő használata az igazolványokon fel lesz tüntetve.

A bejelentés, a kiállítási iroda által ingyen szétküldött bejelentő-iveken, két példányban, gondosan és olvashatólag írva, az alábbi határnapokig eszközözendő:

1. Első lókiállítás bejelentési határdeje 1895. augusztus 31.

2. Hizott szarvasmarha- és juhkiállítás bejelentési határdeje 1895. szeptember 30.

3. Tenészhaj-kiállítás bejelentési határdeje 1895. szeptember 30.

4. Baromfi-kiállítás bejelentési határdeje 1896. április 30.

5. Ebkiállítás bejelentési határdeje 1896. április 30.

6. Méhkiállítás bejelentési határdeje 1896. június 15.

7. Tenésztés- és hizott sertéskiállítás bejelentési határdeje 1895. december 31.

8. Tenésztés- és szarvasmarha-kiállítás bejelentési határdeje 1895. október 31.

9. Második lókiállítás bejelentési határdeje 1895. október 31.

A bejelentő iven közvetlenül a kiállítási irodához: Városliget, kiállítási terület, küldendők.

Az egyes állatok után a következő tér-díjak fizetendők:

Lovak után, ha rekeszszállásokban (boxokban) állítatnak ki, darabonként	10	frt	—	kr.
ha rendes istálló állásban állítatnak ki	5	"	—	"
a vidéki lótenyésztési bizottságok által rendezendő kollektív kiállításoknál, ha azok kiállítása a rendező-bizottság direkt felszólítása folytán történik, darabonként	3	"	—	"
Ebek után darabonként	2	"	50	"
Juhok után és pedig:				
Egy kos után darabonként	2	"	—	"
Hizott juh után darabonként	1	"	—	"
Egyéb juhok után darabonként	1	"	—	"
Szopósbarányok után térdij nem fizetetik.				
Baromfi után ketreczenként	1	"	—	"
Egy ketreczben azonban 3 drbnál több el nem helyezhető.				
Galambok és tengeri nyulak után páronként	—	"	50	"
Hizott szarvasmarha után darabonként	10	"	—	"
Tenyész-szarvasmarha és bivaly után és pedig:				
Egy bika után	6	"	—	"
Egy tehén után	4	"	—	"
Egy borju után 1 éves koráig	2	"	—	"
Szopósborju után térdij nem fizetetik.				
Sertés után és pedig:				
Kan után darabonként	2	"	—	"
Kocza és egy félévén fölül növendéksertés után	1	"	—	"
Félévnél fiatalabb malacz után térdij nem fizetetik.				
Méhek után kasonként	—	"	50	"

A térdij a bejelentés elfogadásának közlése után azonnal megfizetendő.

A már befizetett térdij vissza nem fizetetik.

Azon ketreczekre vagy kosarakon, melyekben az állatok a kiállításra küldetnek, a küldő, illetőleg a kiállító pontos czimzete, az állatok száma és fajtája, szilárd alakban (jól odaerősített fatáblán, vagy lemezpapiroson) megjelölendő. Baromfiaknál kívánatos, hogy a ketreczben vagy kosárban elhelyezett törzsek értéke is kitéssék.

A kiállítandó állatok — lovak és kutyák kivételével — két nappal a kiállítás megnyitása előtt állítandók be a kiállítási területre. A lovak a kiállítás megnyitása előtt három nappal, a kutyák a kiállítás megnyitása előtt nap estéjén, vagy a megnyitás napján reggeli 9 órára állítandók be. Az eltávolítás a kiállítás befejezése napjának délutánján már megtörténhetik. A mely állat a kiállítás befejezése után 48 óráig el nem vitetik, az a kiállító költségén és annak veszélyére hazaszállítatik.

A kiállítandó állatok számára szükséges épületeket és ketreczeket a földművelésügyi m. kir. miniszterium saját költségén készítteti el és boesátja a kiállítóknak, minden külön megterhelésük nélkül, rendelkezésére.

A kiállítás területéről, a kiállítás bezárása előtt, kiállított állat, a kiállítási iroda engedélye nélkül el nem távolítható.

Az állatok őrzése, ápolása és tisztogatása, napibiztosok felügyelete alatt álló örök által teljesíttetik, az egészségügyi felügyeletet pedig a kiállítási iroda által kirendelt állami állatorvosok végzik.

A kiállítási iroda netán előfordulható elveszésért vagy kárért felelősséget nem vállal. Minden kiállító köteles állatainak gondozására saját cselédét, vagy fogadott ápolót alkalmazni, kivéven az ebeknél, baromfiaknál és tengeri nyulaknál, mely álla-

tok ápolásáról a kiállítási iroda gondoskodik. Az ápolók a kiállítási területen fognak elhelyeztetni és éjjel-nappal ott maradni tartoznak.

A kiállító által felküldött őrző és ápoló személyzet szolgálata a reggeli etetési és tisztogatási órában kezdődik és ezen személyzet köteles a kiállítás nyitva léte alatt mindig a kiállítási területen tartózkodni. A személyzet a csoportbiztosoknak és felügyelőknak engedelmességre tartozik. A ki nem engedelmességre, vagy az adott meghagyásnak meg nem felel, azonnal eltávolíttatik és helyette épp úgy, mint a megbetegedettek helyett a kiállító költségére helyettesek fogadtatnak. Az ápolóknak éjjel csak az esetben szabad őrszolgálatot teljesíteniük, ha erre külön kirendeltetnek. Az ápoló és őrszemélyzet ellátásáról a kiállító köteles gondoskodni; kívánatra azonban a kiállítási iroda a kiállítás tartama alatt az őrző és ápoló személyzet élelmezését készséggel közvetíti. Az őrző és ápoló személyzetnek a kiállítás helyiségeiben dohányozni nem szabad.

A kiállítandó állatok bizonyos átlagértékkel (és pedig a lovak 500 frttal, a szarvasmarhák 250 frttal, a juhok és sertések 30 frttal) fognak darabonként tűzkár ellen biztosíttatni. A tömeges biztosítási összegből egy-egy állatra eső csekély illeték utólag fog a kiállítókkal elszámoltatni. Ha valamely kiállító állatját nagyobb értékkel kívánja biztosítani, ezen nagyobb biztosítási értéket a bejelentő-iv illető rovatában felemlíteni tartozik.

Az állatok Budapestre érkezésük után a kiállító megterhelhetése nélkül állatorvosilag megvizsgáltatnak s a betegeknek találtak gyógykezelés végett a m. kir. állatorvosi akadémiába szállítatnak. A kiállítás tartama alatt a kiállítási iroda engedélye nélkül csakis beteg állat vihető el a kiállítási területől. A kiállítás egész tartama alatt az állatok naponta állatorvosilag megvizsgáltatnak, a belső betegségben szenvedők a m. kir. állatorvosi akadémiában; a külső bajokban szenvedők pedig a kiállítás területén a kiállító költségén fognak gyógykezeltetni. Az állategészségügynek a kiállításon való kezelése egyébiránt külön fog szabályoztatni, a miről a kiállítók idejekorán értesítést nyelendnek.

Marakodó, vagy harapós állatoknak ezen tulajdonsága bejelentendő s ezektől a közönség kellő helyen kifüggesztett figyelmeztetés által fog óvatni.

Az állatok takarmányozása iránt a kiállítási iroda, a kiállító költségén intézkedik. Gondoskodva lesz az iránt, hogy a szükséges takarmány jóminőségben, mérsékelt és idejekorán közzeendő árakon kiszolgáltassák. Ha valaki saját takarmányát akarja etetni, erre a kiállítási irodának külön engedélyt köteles kikérni.

Felette kívánatos, hogy a bejelentett állatok leírása, nevezetesen azok színe, bélyege, jegye és az egész tenyésztés létszáma a bejelentéskor pontosan megjelöltessek.

A kiállítási iroda kívánatra elvállalja a kiállított állatok eladását és a megrendelések közvetítését.

Erre vonatkozólag külön szabályzat fog kibocsátatni.

A katalogus számára a kiállítók a kiállítási irodával, czimükön és a kiállított állataik jegyzékén kívül kellő időben és megfelelő rövid szerkezetben oly statisztikai és leíró adatokat is közölhetnek, melyek tenyésztésükre és üzletkörükre vonatkoznak. Tulajdonképpen hirdetések, később meghatározandó mérsékelt díjért, a katalogusba fel fognak vétetni.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hutya Ferencz.

A mallein megbízhatósága.

A nyáron egyik tanyámon kiütött a takonykór. A járási állatorvos-helyettes a kórt csirájában elfojtani nem volt képes és a baj elharapódzott. Midőn több lovón gyanus orrfolyást és fekélyt láttam, szeptember 3-ikán egy képzett állatorvost hívtam, ki állományomban már öt takonykóros lovat talált, melyeken külsőleg is — takonyesomók és az orrban fekélyek folytán — a kór konstatalható volt. Ot lovat, tehát azonnal lelövettem, a többieket pedig más istállóba költöztettem, a főszolgabíró pedig tanyám lóállományára a zárt alkalmazta.

Ezen ragályos lóbetegség, melynek gyógyítását állatorvosaink egyelőre kizártak tekintik, nekem nagy gondot okozott és midőn vármegyéim központi állatorvosával ez iránt értekeztem, ő ajánlotta, hogy ojtassam be zár alatti lovaimat malleinnal.

Ezen időtájt ülésezett a demográfiai kongresszus Budapesten és egy értekezleten a malleinról következő nyilatkozatok tételtek.

Liutard A. New-Yorkból kijelentette, hogy egészséges lovon a mallein soha semmiféle reakciót nem okoz.

Preusse Danzigből határozottan állítja, hogy minden takonykóros lovon a mallein jellemző reakciót mutat, ellenben nem takonykóros lovak rendszerint nem reagálnak.

Semmer (Pétevár) mellette nyilatkozik és elmondja, hogy mallein által immunizálni sikerült egy lovat és hogy az orosz hadügy-miniszterium kötelezővé tette a mallein-ojtást.

A francia állategészségügyi tanács 1894. aug. 31-én elrendelte, hogy mallein diagnózis szerint gyanus lovak egy évig felügyelet alatt tartassanak és az alatt két havonként oltandók. Ha kétszer egymásután reakció nem mutatkozik, a felügyelet megszűnik. Ellenben kiirtást csak akkor rendel el, ha a mallein reakción kívül a takonykór valamely klinikai tünete (mirigy, orrfolyás, gennyes nyirok-érgyulladás, vizenyő, fekélyek az orrban és bórben stb.) is kifejlődik.

Csokor (Bécs) a mallein ellen nyilatkozik, mert két lovat tipikus reakció mellett kiirtott és azok teljesen egészségeseknek találtattak.

Ostertag (Berlin) jelenti, hogy előfordult, miszerint a mallein tényleg takonykóros lovaknál nem okozott reakciót.

Dr. Preisz Hugó (a bpesti bakteriologiai intézet vezetője) mondja, hogy a hol nagyobb fertőzött lóállományokról van szó, a malleint minden eljárás felett előnyben kell részesíteni. Mindazonáltal a mallein-ojtás kötelező behozatala még korai volna, mert még számos esetben kipróbálandó. Végre, hogy a mallein-diagnózis csak más gyanus tünetek jelenlétében tekintendő döntőnek.

Nocard (Alfort) semleges álláspontra helyezkedik a malleinnal szemben.

Ezek után elhatároztam magam az ojtásra és állatorvosom szeptember 13-án beoított 25 lovat a budapesti állatorvosi akadémiából hozatott friss malleinnal. A 25 lovon a huszonkét órai megfigyelési idő alatt az állatorvos a következő tüneteket konstatalta:

En most már a reakciót nem mutatott vagyis nem gyanus lovakat az ezalatt ujonnan vakolt istállóba — melybe új földet hordottam, új jászlakat és rácsokat tételtem — szeptember 15-én visszaköltöztettem, míg a felette gyanus nyolcz lovat és egy szopós csikót egy tehénistállóba állítottam be. A közigazgatási hatóság utján pedig, miután féltem a baj továbbterjedésétől, folyamodtam a földművelésügyi m. kir. miniszter urhoz,

hogy ala engedje melletti

A vizsgálta zül kettő szopós es san muta esikóval inficiálv

A tározatáv kat ujra egyszer a kiirtás

A losan me állatorvo tam mal következ

Mir tehát gy jelentés ur 67,76

tást elre a ker. ál rási álla

A net nem Elő

Bátor ne bonczolá tiszta, a jesen eg nagyobb

lövettük az első konstatal

A ez alapon egészségs

A reakció sőt bizto több köz reakció mert a lebunkóz ségesekn

Ug teriumun diagnost az állato ján hasz

Ese vitát pro tapasztal hogy a takonyko nem azt

Tel juk, ha engedély értékü anyagi k

Tel cikket, arra, hog elfoglalt dekesség mizálás zést hoz

A előzetese Ostertag sem saját nem tak reagálni tudós, ez gyobb h czia álla tározata

Ez terén mű kivételei diagnosz

ÜGY.

rencz.

ósága.

kiütött a helyettes a lt képes és ovón gyanus szeptember ivattam, ki kóros lovat nyacsomók — a kór phát azonnal és istállóba dig tanyám

melynek lőre kizárt- lot okozott atorvosával hogy ojtas- innal. demográfiai értekezleten ok tétettek. kijelentette, oha semmi-

tan állítja, a mallein nem ta reagálnak. nyilatkozik immunizálni z hadügy- mallein-

ács 1894. diagnózis yelet alatt ént oltan- czió nem Ellenben a mallein hely klini- es nyirok- rrrban és

nyilatko- íó mellett egeseknek

előfordult, kóros lo-

eriologiai nagyobb melleint l részesi- kötelező még szá- re, hogy us tüne- k.

áspontra

m az oj- 3-án be- osi aka- A 25 idő alatt et kon-

mutatott tt ujon- földet téttem em, mig szopós be. A miután modtam urhoz,

hogy alapos indokaimat figyelembe véve engedje meg a nyolcz lónak becslési eljárás melletti kiirtását a 60 napos zár lejárta előtt.

A lovakat hetenkint az állatorvos megvizsgálta és október 6-án a gyanus 8 ló közül kettő — Betyár és Blondy, utóbbi szopós csikóval — a kór külső jelei világosan mutatkoztak, tehát a két lovat a szopós csikóval együtt, mely valószínűleg szintén inficiálva volt, lelövettem.

A miniszter ur október 12-én kelt határozatával elrendelte, hogy a gyanus lovakat újra oltassam be malleinnal és ha még egyszer gyanusoknak találatnak, akkor fog a kiirtás iránt intézkedni.

A gyanus lovak október 29-én hivatalosan megbecsültek és kerületi állami főállatorvos jelenlétében azokat újra beoltattam malleinnal és a megfigyelési idő alatt következő tünetek konstataáltak.

Mind a 6 lónál nagyfokú láz állott be, tehát gyanus reakciót mutattak, miről a jelentés hivatalból felküldetett. A miniszter ur 67,765 számú rendeletével azután a kiirtást elrendelte, mely december 18. és 19-én a ker. áll. főállatorvos és két vármegyei járási állatorvos jelenlétében eszközöltetett.

A lovakon külsőleg semmi gyanus tünet nem volt észlelhető.

Először a legnagyobb reakciót mutatott Bátor nevű ló lövetett le és a legalaposabb boncsolás után kitűnt, hogy az orrüreg tiszta, a légső, tüdő, sziv, lép és vese teljesen egészséges. Másnap a második legnagyobb reakciót mutatott Héjja nevű lovat lövettük le és a boncsolás egészen azonosan az első lóhoz, teljesen egészséges állapotot konstataált.

A további eljárást beszüntettük, mert ez alapon a megmaradt négy ló is teljesen egészségesnek vélelmezett.

A mallein tehát ez esetben kétszeri reakció daczára is hamisan diagnostizált, sőt biztos tudomásom szerint Temes megye több községében a lefolyt évben a malleinreakció szintén csak áldiagnózis maradt, mert a Jezvin és Szt.-András községekben lebunkóztott lovak boncsoláskor teljesen egészségeseknek találtak.

Ugyan a mi földmivélsügyi miniszteriumunk sem ismeri el a malleint feltétlen diagnostikáló hatásának, mégis gyártatja és az állatorvosi akadémia szakvéleménye alapján használatát ajánlja.

Esetem elmondásával czélom nem szakitást provokálni, hanem a gazdaközönséget tapasztalatokra támaszkodva figyelmeztetni, hogy a malleinreakció még nem feltétlen takonykórt jelent, sőt tulnyomólag éppen nem azt.

Tehát a malleint csak akkor használjuk, ha a becslési eljárás melletti kiirtás engedélyeztetik, hogy mi gazdák ezen kétes értékű diagnostikus szer árán nagyobb anyagi kárt ne szenvedjünk. *Deutsch Andor.*

Teljes készséggel közöljük a megelőző cikket, mint olyant, mely igen alkalmas arra, hogy a mallein-oltásoknak kérdésében elfoglalt állásunkat igazolja. Eppen érdekessége miatt és semmiképpen sem polemizálás czéljából óhajtok néhány megjegyzést hozzáfűzni.

A dolog historikumára vonatkozólag előzetesen csak annyit jegyzünk meg, hogy *Ostertag* éppen azt kifogásolta és pedig ezt sem saját tapasztalatai alapján, hogy állítólag nem takonykóros lovak is szoktak némelykor reagálni s hogy *Nocard*, a hirneves francia tudós, ezekre menő esetek alapján a legnagyobb híve a mallein-oltásoknak és a francia állategészségügyi tanács hivatkozott határozata éppen neki köszönhető első sorban.

Ez idő szerint egyébiránt a gyakorlat terén működő szakemberek, alig egy pár kivétellel, már általában a mallein nagy diagnostikai értékét elismerték.

Átérve már most a dolog lényegére arra utalunk, hogy kezdettől fogva nem szüntünk meg hangsúlyozni azt, hogy a mallein-oltások közben szerzett adatok megítélése közben a legnagyobb óvatosság szükséges, mert különben igen könnyen téves következtetésekre jutunk. Nem minden hőemelkedés, legyen az bármily magas, bizonyít takonykór mellett, hanem az *emelkedésnek mikéntje* ennél jóval fontosabb, a mellett pedig az ojtásnak befolyása az állatnak egész magaviseletére (tompultság, étvágytalanság, de különösen a netaláni izomremegés) is igen gondos megfigyelést igényel. *Tipikus reakció* csak az, ha a hőmérséklet a 4-6-ik órában kezd emelkedni, ettől fogva fokozatosan emelkedik a 12-16-ik óráig és pedig összesen legalább 1^o5^o-al, azután fokozatosan illetőleg legtöbbször még egy közbeeső emelkedéstől megszakítva, lefelé száll; igen értékes adat továbbá a 6-8-ik órában mutatkozó izomremegés és az ojtás helyén fejlődő terjedelmesebb duzzanat. És még az ilyen reakció sem bizonyítja abszolút biztossággal a takonykór jelenlétét, hanem csak alapos gyanút állapít meg erre a betegségre.

A jelen esetben nem tudjuk, hogy a beojtott állatokon minő általános tüneteket észleltek, de annyi tény, hogy a hőemelkedések az első ojtás után nyolcz lovon olyanok voltak, a minők takonykóros lovakon észlelhetők. A nyolcz ló közül kettő tényleg takonykórosnak bizonyult, ezeken tehát a mallein bevált. A hat héttel később végzett második ojtás már kevésbé tájékoztató eredményre vezetett. Ez alkalommal ugyanis a hat ló közül három, u. m. Héjja, Bátor és Bársony, sőt bizonyos tekintetben még Janesi is, *nem reagált tipikus módon*, mert a hőmérséklet a 6-ik órában erősen sülyedt s azután kettőnél (éppen a kiirtott Bátor és Héjja nevűeké) nagyon rohamosan emelkedett. Az ilyen reakciók kétesek és jelentőségük megítélésénél felette fontosak az illető állatokon egyébkint észlelhető tünetek.

A mi már most a két kiirtott ló boncsolásának eredményét illeti, úgy meg kell jegyeznünk, hogy a takonykór kezdeti szakában némelykor csak egészen apró, alig mákszemnyi göböcskékben nyilvánul, a melyek a figyelmet könnyen elkerülhetik s hogy azonkívül, a betegség székhelye kizárólag a nemzórészek, sőt esetleg csak a csontok lehetnek. Ha az említett göböcskék jelenlétét kizártnak tekintjük is, nem tudjuk, vajjon a nemzórészeket és a csontokat is (átfűrészeléssel) megvizsgálták-e a boncsolás alkalmával? Ha nem, akkor nincs abszolút biztossággal megállapítva, hogy a két ló nem volt takonykóros.*)

Ezeket a megjegyzéseket azonban csak azért tesszük meg, hogy jelezzük, mily gondos megfigyelést, az adatok mily higgadt mérlegelését és mennyi körültekintést igényel valamely adott esetben annak eldöntése, vajjon a mallein bevált-e vagy nem. Ezuttal úgy akarjuk tekinteni a dolgot, mintha tényleg pozitív malleinreakció fejlődött volna ki nem takonykóros lovakon és ebből a feltevésből kiindulva fogjuk az esetből következtetéseinket levonni.

A dolog tehát úgy állna, hogy két ló reagált és takonykóros volt, kettő reagált, de boncsolatásuk nem állapította meg a takonykór jelenlétét, négy ló pedig reagált és még életben van. A mennyiben az utóbbiak továbbra is észlelés alatt maradnak, igen kíváncsatos volna azok további sorsát ismerni és a

*) A két eset még egy irányban érdekes. Mint-hogy ugyanis a két ló az első alkalommal tipikusan, hat héttel később pedig már atypikusan reagált, az a lehetőség is tekintetbe jöhet, hogy a lovak takonykórosak voltak ugyan, természetesen a betegségnek csak egészen kezdetleges szakában, de a hat hét alatt meggyógyultak. Ezt a lehetőséget *Nocard* tényleg létezőnek mondja, ez időszert azonban főleg személyes tapasztalatok híjában, nem tudunk még idevonatkozólag véleményt mondani.

czikkiró ur értékes szolgálatot tenne az ügynek, ha annak idején idevonatkozó tapasztalatait szintén közölné.

Egyébként a kísérletek eredményéből azt a tanulságot kellene levonni, hogy a *malleinreakció egymagában nem bizonyítja feltétlenül a takonykór jelenlétét.*)* És ez tényleg oly következtetés, melynek helyességét egészen pontosan észleletek is igazolják és melyet azért a mallein alkalmazása közben sohasem szabad figyelmen kívül hagyni.

De mi nem is abban látjuk a mallein megbecsülhetetlen értékét, hogy a rejtett takonykórt felderíti, hanem első sorban abban, hogy alkalmazásával a *fertőzött állományokban ki tudjuk választani a még egészséges, nem fertőzött állatokat*. Eddig ugyanis a most már több ezerre menő esetek között nem ismerünk olyant, melyben takonykóros ló a mallein befecskendésére éppen semmit sem ragált volna. A reakció minden tünetének hiányából tehát az illető állattakonykórtól mentességére szabad következtetnünk, különösen akkor, ha a reakció ismételt beoltás után is következetesen elmaradt. És az jelöli még a mallein alkalmazásának értékét és irányát; a pozitív reakció értéke ennél gyakorlati szempontból csekélyebb.

Eddig, ha valamely lóállományban a takonykór kiütött, akkor a betegeket és a többé-kevésbé gyanusakat külön választották, a többieket pedig, mert betegség tünetei rajtuk nem voltak észlelhetők, együtt hagyták a 60 napi szigorú vagy enyhébb zár alatt. Legtöbbször azonban ez utóbbi lovak között voltak olyanok, melyek minden lát-szólagos egészségük mellett már fertőzve voltak. Ezek továbbra is érintkezhetek még teljesen egészséges társaikkal és azokat időközben fertőzheték. Idővel újabb esetek merültek fel, melyek ha a legkisebb gyanus jelre különválasztattak is, de azért a betegség egészen kezdetleges szakában levő lovak még mindig maradhattak továbbra is. Ez okozta azt, hogy nagyobb lóállományokból a betegség csak rendkívül hosszú idő alatt és csak igen nagy veszteséggel volt kiirtható.

Ma a mallein lényegesen megkönnyíti e tekintetben az eljárást. Ha ugyanis a takonykór kitörése után a fertőzés gyanujában álló egész állományt alávetjük a malleinkezelésnek, akkor az eredményhez képest azokat a lovakat, melyek éppenséggel nem reagáltak, külön választjuk, azoktól, melyek határozottan vagy csak kétes módon is reagáltak.

Az állatok előbbi csoportját körülbelül két hét múlva újból beojtjuk a malleinnal, s ha ezuttal sem reagálnak, akkor a takonykóros fertőzésnek minden gyanuja ezekre a lovakra vonatkozólag eloszlott és a szakértő teljes nyugodtsággal javasolhatja, hogy ezek a lovak a zár alól feloldassanak.

Szembeszökők az ilyen eljárásnak nagy előnyei a tulajdonosra nézve, ellentétben az eddig követettel. A *malleinkezelés alapján külön választott egészséges lovak ugyanis nincsenek többé a megfertőztetés veszélyének kitéve, azonfelül pedig az ilyen lovakra vonatkozólag a zárlat a felső hatóság hozzájárulásával nyolcz hétről 2-3 hétre le volna szállítható*. Nem szükséges bővebben is fejtegetni ez utóbbi előnynek a jelentőségét; nagyon is nyilván-álló az különösen ott, hol a malleinkezelés nélkül nagyobb birtokok összes lóállománya hónapokon keresztül is legfeljebb a birtok határain belül mozoghat.

A mi már most a reagált lovak csoportját illeti, úgy ezek jól elkülönített helyen *további megfigyelés alatt maradhatnak*, épp úgy, a mint különben malleinkezelés nélkül az egész állomány állna ilyen megfigyelés

*) A cikkirónak az a következtetése, hogy a malleinreakció „tulnyomólag“ nem jelent takonykórt, a mostani és eddigi tapasztalatokkal merően ellenkezik, mert az utóbbiak szerint a tévedések legfeljebb 5%-ot tesznek ki.

H. = Höfok.
É. = Érverés.
L. = Légzés.

I.

Az 1894. évi szeptember hó 13-án

	Bátor 15 éves, pej, herélt			Szilaj 9 éves, szürke, herélt			Csinos 12 éves, pej, herélt			Piros 10 éves, pej, herélt			Lorv 16 éves, kancza, pej			Héjja 10 éves, pej, herélt			Jella 9 éves, pej, kancza			Dáma 10 éves, pej, kancza			Csillag 12 éves, szürke, herélt			Rózsa 5 éves, pej, kancza			Bársony 4 éves, s. pej, kancza			Sárga 8 éves, sárga, herélt					
	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.			
Befecskenzés előtt	37.8	40	12	37.8	40	12	38.0	40	10	37.8	40	12	37.8	42	12	38.1	40	10	37.8	40	10	37.7	40	12	38.0	40	15	37.6	40	15	38.0	40	15	37.7	40	15	38.0	40	15
4 óra múlva	38.0	40	12	38.1	40	12	38.3	40	10	37.8	40	12	37.9	42	12	38.3	40	12	39.0	40	10	38.0	40	12	38.2	40	15	37.8	40	15	38.1	40	15	37.8	40	15	38.0	40	15
6 " "	38.8	60	15	38.1	40	12	38.6	40	12	38.3	40	12	38.2	42	12	38.8	40	15	38.2	40	15	38.5	40	12	38.1	44	15	38.6	40	15	39.3	40	15	38.0	40	15	38.6	40	15
8 " "	40.7	72	20	38.5	40	12	38.8	40	12	38.7	40	12	38.4	42	15	39.0	44	15	38.2	40	15	38.4	40	12	38.3	40	15	38.6	40	15	40.1	44	18	38.2	40	18	40.6	40	18
10 " "	40.8	72	20	38.7	40	12	38.8	40	12	38.6	44	15	38.8	42	15	39.6	48	15	38.8	40	15	38.9	40	12	38.4	40	15	38.7	40	15	40.6	48	18	38.2	40	18	40.6	40	18
12 " "	40.8	72	20	38.7	40	12	38.8	40	12	38.8	44	15	38.5	42	12	40.6	52	20	38.8	40	15	38.8	40	12	38.5	40	15	38.9	40	18	40.9	48	18	38.5	40	18	40.8	40	18
14 " "	41.1	72	20	38.7	48	12	39.1	40	12	38.8	44	15	38.9	44	15	40.8	60	20	38.9	44	15	38.9	40	12	38.5	40	15	38.9	44	18	40.8	52	20	38.5	40	18	40.8	40	18
22 " "	40.6	60	20	38.9	48	20	37.9	40	15	38.3	40	12	38.7	48	15	40.5	66	18	38.7	44	18	38.4	40	15	37.9	40	18	39.0	44	15	39.9	52	20	38.4	40	18	39.1	40	18

alatt. Itt több heti időközökben ismételt malleinoltások mind több és több adatot fognak nekünk szolgáltatni arra, hogy az állatok egészségi állapota felől kielégítő határozottsággal véleményt mondhatunk. A mely ló egyszer éppen nem reagál, az azonnal külön tiszta helyre állítandó és ha még később ismételt ojtásra sem mutatkozik reakció, akkor takonykórtól mentesnek tekinthető. Tényleg azonban igen kevés kivétellel, az első alkalommal már reagált lovak később is reagálni fognak, időközben pedig a takonykóra gyanút keltő némely elváltozások fognak kifejlődni. Ha az bekövetkezett, akkor a szakértő nyugodt lelkiismerettel javasolhatja az illető állat kiirtását. Vagyis tipikus mallein-reakció + takonykóra gyanús egy vagy több tünet alapján a takonykór kóri:méje kimondható.

Mindezek szerint tehát a mallein annak a kezében, a ki czéltudatosan és körültekintően bánik vele, rendkívül értékes szer. Alkalmazása éppen az állattulajdonosoknak áll érdekében, mert legalább az elérhető vele, hogy nem vesztenek el több lovat, mint a hány a betegség konstatálásakor, illetve az ojtások fogantatása idejében már tényleg fertőzve volt. Hogy pedig a takonykór terjedésének ily módon való megakadályozása a közérdeknek is javára szolgál, az önkényt érthető.

Ezek után remélhetőleg maga a cikkíró ur is elismeréssel lesz azon intézkedés iránt, mely lehetővé tette, hogy a mallein itthon is készüljön, hogy ennél fogva ne legyünk kénytelenek a mindenképpen hasznos és szükséges szert magasabb áron külföldről hozatni.

Rovatvezető.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Dr. Liebermann Leo.

A kén a pinczegazdaságban.

Irta: Krámszky Lajos.

A kén vagyis jobban mondva a kén elége által keletkezett gázalaku kéndioxid, mely nedves levegőn vízzel egyesülve kénsavvá változik, a pinczegazdaságban már ősi idők óta van használatban. Az égő kén már az ó-korban használták füstölésekre és ismerték a fejlődött gáznak rothadást gátló hatását. Európa némely bortermő államában már a középkorban a borok kénezésére vonatkozó rendeletek lettek kiadva, melyekből kitűnik, hogy a borok kénezése már akkor nagyon elterjedt szokás volt.

Mindenesetre sokkal előbb kénezték a borokat, mintsem ismerték volna a kénessav tulajdonságait, melyek által a borra a kívánt hatást gyakorolja, úgy hogy méltán mondható, hogy a kén használata a pinczegazdaságban tisztán gyakorlati tapasztalatok alapján honosodott meg.

A mi a kénezést a pinczegazdaságban nélkülözhetlenné teszi, az alkalmas volta a hordók konzerválására, azaz a hordóknak a penészgombáktól és egyéb bakteriumoktól való megóvása. A kénnek ezen czélra való használata méltán mondható indokoltnak és racionálisnak, mert eddigelé nem ismerünk ennél egyszerűbb, biztosabb és olcsóbb szert.

A hordók helyes kénezését úgy eszközöljük, hogy a hordókat előbb vízzel jól kiöblítjük, azután bennök kénfóval, vagy nagyobb

hordóknál kénrudak elégetése által kénessavat fejlesztünk. A kén elége után a hordót jól bedugjuk, néhány órán át fekve hagyjuk és azután a hordót vízzel kiöblítjük mindaddig, míg belőle a kénessav szaga teljesen eltűnik. Ha ezt elértük, akkor a hordót haladék nélkül töltsük meg borral, mert különben a levegőben mindig előforduló és onnét a hordóba kerülő penészgombák a nedves fán gyorsan elszaporodnak és így az előbbi tisztítás kárba vész.

Ha valamely hordót üresen akarunk hagyni, akkor azt szintén be kell kéneznünk. Ez esetben annyi kén égetünk el a hordóban, a mennyi benne egyáltalában elég. Ezután a hordót légmentesen bedugjuk és fekve hagyjuk — hosszabb időközökben a kénezést ismételve — míg a hordót ismét használatba vesszük. Ha ily kénezett hordóba bort akarunk fejteni, azt természetesen előzőleg vízzel ki kell mosnunk. Sok helyen erre nem fordítanak elég gondot és a nélkül, hogy a kénessav eltávolításáról gondoskodnának, egyszerűen a kénezett hordóba lefejtik a bort, mely magába veszi a kénessavat.

Némely esetben magát a bort is kénezik. Ez akkor lehet indokolt, ha a bor bizonyos, benne lévő mikroorganizmusok elszaporodása folytán veszélyben forog, hogy élvezetre alkalmatlanná válik, hogy elromlik, mint ez beáll például az ecetesedésnél, a keseredésnél stb. Igaz ugyan, hogy mindezen esetben a borok pasteurózása, tudniillik a körülbelül 60 fokra való felhevítése a legezészerűbb eljárás, mely által a borbetegség kifejlődésének és terjedésének gátat vethetünk, de pasteurózó készülék nem áll mindenütt rendelkezésre és így sok helyen és sok esetben

II.

Az 1894. évi október hó 29. és 30-án eszközölt második oltás eredménye.

	Héjja			Jancsi			Kesely			Bátor			Olga			Bársony		
	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.
befecskenzés előtt	37.9	30	14	37.8	30	12	37.9	32	16	37.7	32	22	38.3	32	14	37.8	36	16
2 óra múlva	38.0	—	14	38.0	—	12	37.9	—	16	38.0	—	15	37.7	—	14	38.1	—	13
4 " "	38.0	30	15	38.1	30	13	38.3	30	14	38.1	32	16	38.4	40	14	38.5	34	18
6 " "	37.2	36	14	37.7	35	14	38.2	40	16	37.6	38	16	39.0	46	15	37.6	40	15
8 " "	38.4	—	14	38.5	—	12	38.8	—	14	39.0	—	16	40.0	—	14	38.6	—	14
10 " "	40.0	48	14	39.5	42	14	39.7	42	15	40.0	48	15	40.1	48	15	39.6	48	20
12 " "	40.1	42	14	39.7	36	14	40.0	48	14	40.1	56	20	39.7	42	15	39.5	42	20
14 " "	39.9	—	14	38.4	36	16	40.0	—	19	40.1	—	17	39.5	—	22	39.9	—	27
22 " "	40.0	48	18	38.6	36	16	39.8	50	22	39.5	48	28	40.2	52	16	39.0	42	16

I.

megejtett mallein-oltás eredménye.

É. L.	János			Liszka			Olga			Linka			Büszke			Kesely			Lenka			Rózsa			Betyár			Sárga			Bogár			János			Blondy		
	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.	H.	É.	L.
40 15	38·0	40	15	38·2	40	18	38·3	40	15	38·6	44	18	38·1	40	12	38·3	42	15	37·8	40	12	37·8	42	15	38·9	44	15	38·3	40	15	37·7	40	15	37·9	40	18	39·6	60	15
40 15	38·2	40	15	38·3	40	18	38·3	40	20	38·6	44	18	38·3	40	12	38·6	42	15	38·3	40	12	38·3	42	15	38·9	44	15	38·4	40	15	37·8	40	15	38·2	40	18	39·8	60	15
40 15	38·6	44	15	38·3	40	18	40·9	44	15	38·7	44	18	38·8	40	12	39·7	42	15	38·6	40	12	38·5	42	15	40·4	44	15	38·6	40	15	38·2	40	15	38·2	40	18	39·6	60	15
40 18	40·6	44	15	38·5	40	18	40·9	44	18	38·9	44	18	38·9	40	12	39·6	42	18	38·6	40	12	38·8	42	15	40·2	44	18	38·2	40	15	38·9	40	15	38·8	40	18	39·6	60	15
40 18	40·6	44	15	38·8	40	18	41·0	44	18	38·8	44	18	38·8	40	15	40·7	48	18	38·8	40	12	38·8	42	15	41·0	48	20	38·7	40	15	38·7	40	15	38·2	40	18	40·0	60	15
40 18	40·8	44	15	38·9	40	18	41·1	52	22	39·0	48	20	39·1	40	15	40·9	48	20	38·9	40	12	38·7	42	18	40·8	48	20	38·4	40	18	38·6	44	15	38·6	40	18	40·0	60	20
40 19	40·8	48	20	38·9	40	18	41·1	56	22	39·0	48	20	38·8	40	15	40·8	48	24	39·8	44	15	38·6	42	15	40·6	56	24	38·8	40	18	38·8	44	15	38·8	44	18	40·2	60	20
40 18	39·1	48	20	38·6	40	18	40·5	56	20	38·9	44	20	38·7	40	18	39·9	48	24	38·7	44	15	38·7	42	15	40·1	56	18	38·6	44	20	38·9	40	20	38·9	40	20	39·8	60	15

csak a kénezés által lehet ezt helyettesíteni. Barna törésre hajlandó boroknál is gyakran indokolt és hasznos a kénezés.

A borok kénezésénél rendszeren úgy járnak el, hogy a telt hordóból a bornak egy részét lefejtik és az így támadt ürben égetnek el, esetleg ismételt ként; minek megtörténte után a hordót feltöltik.

Némely helyen azon rossz szokás divik, hogy a kimerés alatt, esapon lévő borokat kénezik, hogy ezáltal a bor megeczetesedését meggátolják vagy a bor megvirágosodását megakadályozzák. Ezen eljárás elítélendő, mert a frissen kénezett bor kellemetlen ízű és szagú, az egészségre ártalmas és mert más módon is meglehetően a csapon lévő bort az elromlástól óvni.

Néha a mustot is kénezik, ha leakarják nyálkázni, vagy ha forrását akarják egyidőre meggátolni.

Mindezen és még más ritkábban előforduló esetekben a kénessav erős fertőtlenítő képességével hat, mert az alsófoku organizmusokra nézve erős mérég. Nagyon csekély mennyiségű kénessav elégséges, hogy a penészgombákat és baktériumokat elpusztítsa.

A kénessav azonban nemcsak a mikroorganizmusokra hat mérégként, hanem kártékonyan hat fejlettebb organizmusokra és az emberre is. Ha kénessavat belehelünk, az a nyálkahártyákat erősen megtámadja, sőt nagyobb mérvű belégzésnél megfuladást okoz. Bizonyára tudja mindenki, hogy egy szál égő kénessav milyen köhögésre ingerelhet. Kénessavat tartalmazó tápszerek és italok élvezete rosszullétet, főfájást, sőt súlyos betegséget is okozhat.

Ezen jelenségek frissen kénezett borok élvezete után is előfordulnak, azért is sokan a kénnek a pinczegazdaságból való teljes kiküszöbölésén fáradoztak. Minden törekvés azonban a kénessavat valamely más anyaggal pótolni, melynek hatása épp oly biztos és alkalmazása egyszerű volna, sikerre nem vezetett.

Hogy a kénnek a felsorolt esetekben való felhasználásánál, mennyi kénessav kerül a borba, az a felhasznált kénmennyiségen kívül nagyon sok körülménytől függ, feltéve, hogy egy hordóban annyi ként égetünk el, a mennyi az elmélet szerint benne élhet és feltéve, hogy a képződött összes kénessav azután hiány nélkül a hordóba fejtett borba kerül, akkor ezen bor literenként 0·59 gramm kénessavat (kéndioxydot) tartalmazna. A valóságban, a gyakorlatban azonban ezen mennyiségnek csak egy részére számíthatunk. Kísérleteim szerint, ha egy vízzel kiöblített hordót addig kéneztem, míg benne kén egyáltalában

égett és azután bort fejtettem bele, ezt igazolták, mert egy esetben a bor csak 0·141 gramm, a másik esetben pedig 0·157 gramm kéndioxydot tartalmazott egy literben.

Nessler egy 150 literes hordóban 10 gm. ként égetett el, a belefejtett bor ez esetben literenként 0·024 gm. kéndioxydot tartalmazott.

Természetes dolog, hogy ha a bort többször egymásután mindig frissen kénezett hordóba fejtjük, ezáltal a borban elnyelt kénessav mennyisége nagyon felszaporodhat; Haas (Berichte der d. chem. Gesellsch. 1882. I. 154.) véleménye szerint ily módon a borba literenként 0·5 gr. kénessav is összegyűlhet.

Bármi okból is, ha bort kénezünk, a cél elérésére nagyon kevés kénessav elégséges; ha egy hektoliterre 2 gramm ként égetünk el, az mindenestre elégséges és ekkor egy liter borba legfőleg 10 miligramm kénessav kerül.

Mint már előbb említve volt a kénessavnak, mint ilyennek, ha az ember belégyzi, vagy ha tápszerekkel és italokkal a gyomrába beveszi az egészségre ártalmas hatása van. Epp ezért, hogy a borfogyasztók egészsége megvéddessék, arra törekedtek a higiéniaival és tápszervizsgálattal hivatásból foglalkozó vegyészek, hogy a pinczegazdaságban a kénezés tulságos mérve megszoríttassék és a borban még megtűrendő kénessav mennyiség oly szűk határba szoríttassék, hogy annak ártalmatlansága kétségen kívül legyen.

Erre vonatkozólag kimerítő tanulmányokat tett többek között Pfeiffer, (Die Schweflige Säure etc. Von Dr. Ludwig Pfeiffer München.) ki physiologiai kísérletei után a következő véleményét nyilvánította. Frissen kénezett bort nem volna szabad azonnal forgalomba hozni, hanem hosszabb ászokolás által kellene a kénessav átváltozását bevárni. A kénessavas sóknak borhoz vagy más italhoz vagy ételhez való keverését feltétlenül el kellene tiltani. A pinczegazdaságban a kénessavnak csak mint konzerváló anyagnak van jogosultsága, ellenben elítélendő minden oly eljárás, hol az italok kezelésénél a kívánatos tisztaság nem lesz betartva és ennek rovására és pótlására a kénessav használtatik.

Azon kérdést illetőleg, hogy milyen mennyiségű kénessav hat még az emberre ártalmasan, Pfeiffer oda nyilatkozik, hogy miután kísérletei szerint, ha egy ember egy napon át 80 miligramm kénessavat vett be, ezen adag heves tüneteket idézett elő — a határszámmak, mely még a megtűrhető mennyiséget jelezne, sokkal kisebbnek kellene lenni. Véleménye szerint ezen határ literen-

ként 20 miligrammnyi kénessav (kéndioxyd) tartalom volna, mert ezen mennyiség még a borok többszöri kénezését (természetesen mindig raczionális kezelést feltételezve) megengedné és így a gyakorlati pinczegazdaságnak tulszigorú korlátot a kénezést nem szabna, másrészt pedig ezen mennyiség az egészségügyi kívánalmaknak is megfelelő.

A bajor vegyészek véleménye szerint a borban literenként 10—80 miligramm kénessav volna megengedhető, míg Ausztriában a bécsi egyetem orvosi kara ezen tárgyban hozott véleményében mint megengedhető mennyiséget literenként 8 miligrammot (azaz 1 millió gramm borban körülbelül 8 gramm kénessavat) mondott.

Hazánkban először az 1876-ik évi 31.026. számú miniszteri rendelet intézkedett a borban előforduló kénessavat illetőleg, de határszámot meg nem állapít. Későbbi, ide vonatkozó rendeletekben is csak általában van kénezett borokról szó, a megengedhető mennyiség meghatározva nincs.

Hogy ezen hazai rendeletekben határszámok adva nem lettek, az nagyon is indokoltnak bizonyult, mint később látni fogjuk, mert azon időben a borban lévő kénessavra vonatkozó ismeretek még hiányosak voltak, az elmélet és tapasztalat közt ezen kérdésben bizonyos ellentét mutatkozott és így eddig elégséges volt oly rendszabályok hozatala, melyek csak arra irányultak, hogy a kénezéssel visszaélések büntetlenül elő ne forduljanak.

Ugyanis egyesek már régebben észrevették, hogy a kénezett bor, ha egyideig még kellő kezelésben részesül, nem mutatja többé azon az egészségre ártalmas tulajdonságokat, mintha frissen kénezve elfogyasztott volna.

A kénessav a frissen kénezett bornak nagyon jellemző és kellemetlen ízt kölcsönöz, mely azonban, ha a bor kellő kezelésben részesül, nevezetesen ha többször le lesz fejtve, csakhamar gyengül és végre teljesen eltűnik. Azelőtt azt hitték, hogy ezen jelenség a kénessav oxidációja folytán áll elő és úgy magyarázták ezt, hogy erősen kénezett bor is, hosszabb pinczekezelés után már nem oly káros az egészségre.

Ezen véleménynek volt némi jogosultsága; a kénessavnak egy, habár csak kis része oxydálva lesz, más része a fejtéseknél elillan, de a kénessavnak legnagyobb része más változáson megy keresztül. Schmitt és Ripper vizsgálataiból kitűnt, hogy az említett jelenség oka nem a kénessav oxidációjában rejlik, hanem más, ettől teljesen elütő vegyfolyamatban.

Mindenekelőtt bebizonyították, hogy a már régebben kénezett borokban a bennök

lévő kénessav szoros vegyi összeköttetésben áll egy, a borban mindig előforduló anyaggal, az aldehyddel.

Schmitt és Ripper ezen vegyületet, mely képződik, ha aldehyd és kénessav egymásra hat, aldehyd-kénessavnak nevezték el. Ezen aldehyd-kénessav, mely minden kénezett borban meg van, tiszta állapotában nagyon kellemes, gyümölcsre emlékeztető szagu folyadék, hígítva inkább borszagu. Felfedezői azt állítják róla, hogy általa a bor idősebb jellegű, idősebb bornak megfelelő izt és szagot nyer. Legfontosabb tulajdonsága azonban az aldehyd-kénessavnak az, hogy a kénessavtól elütőleg, legalább az itt tekintetbe jöhető mennyiségben, mérges vagy kártékony hatást nem mutat.

Azon jelenség, hogy a kénessav aldehyddal új vegyületté egyesülve elveszíti az egészségre kártékony hatását, nem meglepő. A természetben nagyon sok hasonló jelenség talákozunk, mert a testek, ha egymással vegyileg egyesülnek, sajátos tulajdonságaikat rendszerint elvesztik és a keletkezett vegyület más, alkotó részeitől elütő tulajdonságokkal bír. Schmitt példának fel is említi az annyira mérges chlort, mely nátriummal egyesülve, az élet fenntartására nélkülözhetetlen konyhasót adja.

Schmitt nem kénezett borokhoz 5-ször oly nagy mennyiségű mesterségesen előállított aldehyd-kénessavat adott, mint a mennyi tulságosan kénezett borokban előfordulhat és azután ily bort 6, többedmagával több ízben és nagyobb mennyiségben elfogyasztott a nélkül, hogy csak egy esetben is káros vagy kellemetlen hatást észleltek volna. Ez a tapasztalattal egyezik, mert mint említve is volt, már azelőtt többször megfigyelték azt, hogy régebben kénezett, de (kötött) kénessavat még mindig nagyobb mértékben tartalmazó borok nem ártalmasak.

A legutóbbi időben a zürichi városi laboratoriumban ezen kérdést illetőleg nagy-szabású kísérleteket tettek, (Schweizerische Wochenschrift für Chemie und Pharmacie 1894) és ezeket még folytatják is. Embereken és állatokon tett kísérletek Schmitt megfigyeléseit igazolták, mert kitünt, hogy az aldehyd-kénessav, legalább a borban előfordulható mennyiségben nem hat károsan.

Mindezek után tehát a kénezett boroknál már nem beszélhetünk egyszerűen bennök lévő kénessavról, hanem meg kell különböztetnünk a már kötött, azaz aldehyddal vegyült és aldehyd-kénessavvá vált kénessavat és a szabad kénessavat, mely még egyszerűen csak a borban elnyelve van és mely utóbbi a kénessav ártalmas tulajdonságait még teljes mértékben bírja.

A frissen kénezett borba jutott kénessav egy része nagyon rövid idő múlva aldehydhez kötődik. Hogy ezen egyesülés miként és mily időközben történik és hogy mily viszonyok befolyásolják, arról még most nagyon keveset tudunk. Mindenestre felvehető az, hogy minél több aldehyd tartalmaz a bor akkor, mikor kénezve lesz, annál több kénessav válik — vele egyesülve — aldehyd-kénessavvá, míg a kénessav feleslege mint olyan szabad állapotban, legalább egy ideig (újabb aldehyd képződéséig) egyszerűen a borban elnyelve marad. Később azután ezen egyesülés csak lassabban történik, sőt az adott viszonyok szerint (levegő hozzájárulása?) a már képződött aldehyd-kénessavnak felbomlása is bekövetkezik.

Hogy ezen átalakulások mily időben történnek meg és hogy különösen a bor fejtése által mily irányban befolyásoltatnak, arra nézve kísérletet tettem.

Két hordóban, melynek mindegyike 157 liter irtartalmu volt, addig égettem ként, míg az bennök egyáltalában égett, azután ugyanazon borral (mely kénezve nem volt, kénessavat nem tartalmazott) megtöltöttem.

Rövidség okáért az egyik hordót I-el jelölöm, a másikat II-vel. A hordók kénezése és megtöltése 1894 február 19-én történt.

Február 21-én mindkét hordóban lévő borban meghatároztam a szabad és a kötött kénessavat és találtam ekkor az I-es hordóban lévő bornak literjében szabad kénessavat (50·2) 99·8 milligrm.-ot, kötött kénessavat 41·2 milligrm.-ot, összes kénessavat 141·0 milligrm.-ot.

A II-es hordóban lévő bor literjében szabad kénessavat 112 milligrm.-ot, kötött kénessavat 45 milligrm.-ot, összes kénessavat 157 milligrm.-ot. Mindkét hordóban a bor nagyon kellemetlen, már távolról is érezhető, fojtó, kénessavszagu és élvezhetetlen volt.

A II-es hordóban lévő bort most nyugodtan hagytam, míg az I-esben lévő több ízben lefejtettem oly módon, hogy a levegővel jól keveredhessék. Fejtés után a bor hordójába visszakerült. Az első fejtés február 27-én eszközöltetett, utána a bort megvizsgáltam és találtam, hogy egy literben tartalmazott: szabad kénessavat 90·8 milligrm.-ot, kötött kénessavat 46·4 milligrm.-ot, összes kénessavat 137·2 milligrm.-ot.

A második fejtés márczius 17-én történt, ekkor a bor literjében találtam szabad kénessavat 66·5 milligrm.-ot, kötött kénessavat 55·3 milligrm.-ot, összes kénessavat 121·8 milligrm.-ot.

Az összes kénessav ekkor már, mint látni, nagyon csökkent, a kötött kénessav mennyisége pedig növekedett.

A bor azután kétszer lett fejtve. A fejtések után, április 2-án találtam benne literenként szabad kénessavat 44·8 milligrm.-ot, kötött kénessavat 42·2 milligrm.-ot, összes kénessavat, 87·0 milligrm.-ot.

Ujabb kétszeri fejtés után, április 25-én a bor tartalmazott literenként szabad kénessavat 12·8 milligrm.-ot, kötött kénessavat 41·2 milligrm.-ot, összes kénessavat 54·0 milligrm.-ot.

Ujabb fejtés után, május 5-én a borban volt szabad kénessav 0·0 milligrm., kötött kénessav 39·9 milligrm., összes kénessav 39·9 milligrm.

Ezen időben tehát szabad kénessavat az I-es hordóban lévő bor már nem tartalmazott; kellemetlen szurós szagát és kénes izét elveszítette és megint egészen jó, rendes izü és szagu, élvezhető borrá vált. A kötött kénessav mennyisége is csökkent a borban, mi arra mutat, hogy a levegő behatása folytán az aldehyd-kénessav is, habár nagyon lassan is, felbomlik vagy elillan.

Hogy a kénessavnak kénessavvá való oxydálása mily szerepet játszik a kénessav tartalom csökkenésénél, annak megtudására meghatároztam a borban lévő kénessavat (50·3) a kísérletek megkezdésekor és a fejtések eszközlése után. A bor február 19-én egy literben 32·2 milligrm. kénessavat, május 5-én 57·5 milligrm. kénessavat és november 17-én 68·6 milligrm. kénessavat tartalmazott.

Ezekből kitünik, hogy a kénessav legnagyobb része nem oxydáció folytán tűnt el a borból, hanem a szabad állapotban benne lévő kénessavnak legnagyobb része valószínűleg a fejtéseknél egyszerűen a levegőbe elillan.

A másik, II-es hordóban a bor ezalatt nyugodtan fekvé maradt és csak időről-időre vettem belőle mintát, hogy meghatározzam kénessavtartalmát.

Hogy február 21-én a II-es hordóban lévő bor literjében mennyi szabad és mennyi kötött kénessavat találtam, azt már előbb felemlítettem.

Május 26-án volt egy literben szabad kénessav 88·3 milligrm., kötött kénessav 41·7 milligrm., összes kénessav 130·0 milligrm.

Október 3-án szabad kénessav 80·5 milligrm., kötött kénessav 44·5 milligrm., összes kénessav 125·0 milligrm.

November 17-én pedig szabad kénessav 50·3 milligrm., kötött kénessav 59·9 milligrm., összes kénessav 110·2 milligrm.

A kénessavnak itt bekövetkezett csökkenését szintén főleg a levegőbe való elillanásnak tulajdonítom, de mivel ez a jelen esetben csak a dongák likacsain át történhetett, azért sokkal lassabban és kisebb mértékben is ment végbe.

Ezen két hordó borral végzett párhuzamos kísérletből kitünik, hogy a fejtéseknek mily nagy befolyása van a szabad kénessav eltávolítására. Míg az I-es hordóban lévő bor már májusban szabad kénessavat nem tartalmazott, addig a II-es hordóban lévő bor, mely fejtve nem lett, még november 17-én is, tehát több mint kétszer annyi idő múlva is nagyon sok szabad kénessavat tartalmazott, mely ízén és szagán is erősen észlelhető volt. Az erősen kénezett borokat tehát nem elégséges, mint ezt általánosan tartják, egy ideig egyszerűen a pinczében nyugodni hagyni, hanem azok többszöri lefejtése a cél elérésére, t. i. a szabad kénessav eltávolítására, nagyon is szükséges.

Hogy a kénessavból mennyi oxydalódott ezen esetben, kitünik abból, hogy a II. hordóban lévő bor, mely február 19-én egy literben 32·2 milligramm kénessavat (50·3) tartalmazott, május 5-én 40·7 milligrammot és november 17-én 45·8 milligrammot tartalmazott. A kénessavtartalom növekedése tehát itt, mint ezt különben várni is lehetett, csekélyebb volt, mint az I. hordóban lévő többször fejtett bornál.

Megemlítendőnek tartom még azon megfigyelésemet, hogy az I-es hordóban lévő bor május után, mikor már szabad kénessavat nem tartalmazott, egy ideig magára hagyatván, a nem egészen telt hordóban, erősen megvirágosodott. A bor ekkor literenként körülbelül 40 milligramm kötött kénessavat tartalmazott és hogy ekkor a bor megvirágosodott, szintén egy bizonyítéka annak, hogy a kötött kénessav egészen más-ként hat, mint a szabad, mely kisebb mennyiségben a borban a virággombát biztosan előli.

Ezen kísérleteimmel egyidőben E. Chuard és M. Jaccard (Chem. Ztg. 1894. p. 702) szintén némileg hasonló kísérleteket tettek és azt találták, hogy azon bor, mely február 22-én egy literben 101 milligramm összes kénessavat tartalmazott, ápril 15-én 80 milligrammot, május 20-án 62 milligrammot és június 4-én 50 milligrammot tartalmazott. A bor ezen idő alatt egyszer (ápril 25-én) lett fejtve. Ezen idő alatt a kénessav, melyből a borban eredetileg 107 milligramm volt egy literben, 251 milligrammra növekedett szerintök. A kénessavnak ezen, lehet mondani óriási, gyarapodását ők maguk is föltűnőnek tartják, a mennyiben magyarázatul fölemlítik, hogy az adott viszonyok közt a bor igen nagymérvű apadása (a nem illó alkatrészek koncentrációja) is szerepet játszhatott. Kísérletük végeztével a borban a szabad és kötött kénessavat is meghatározták, találtak pedig borukban június 4-én, egy literben szabad kénessavat 19 milligrm.-ot, kötött kénessavat pedig 31 milligrm.-ot.

Mint már előbb felemlítettem, ugyan ezen időben a zürichi városi laboratoriumban a borban lévő kénessav hatását — a szabadét épp úgy, mint az aldehydhoz kötöttét — igen széles alapon tanulmányozták azon célból, hogy az újabb ezen téren tett felfedezések után megállapíthassák azon mennyiséget, melynek előfordulása a fogyasztásra szánt borban egészségügyi szempontból is még megengedhető volna. Habár ezen kísérleteket még folytatják, F. Schaffer és A. Bertschinger a svájci analitikus vegyészek 1894. évi szeptember 8-án megtartott gyűlésén ezen tárgyat illetőleg, az eddigi tapasztalatok után, indítványt terjesztettek

elő, melyet a gyűlés el is fogadott. Az elfogadott indítvány a következőket tartalmazza:

1. fehér borok vizsgálatánál a szabad és a kötött kénessav mindig külön-külön meghatározandó.

2. A kénezett borok egészségügyi szempontból való megítélésénél mindenekelőtt a szabad kénessavra kell tekintettel lenni.

3. Egy liter borban több mint 20 milligramm szabad kénessavnak nem szabad lenni.

4. A borban foglalt összes kénessavnak (szabad- és aldehidkénessav összegének) literenként 200 milligrammot túlhaladni nem szabad.

5. Ugyanezen határszámok mérvadók a gyümölcsborok és must megítélésénél.

6. Gyógyborokban (Medicinalweine) az összes kénessav mennyiségének egy literben 20 milligrammnál többnek lenni nem szabad.

A svájci vegyészek tehát 20 milligramm szabad és 200 milligramm összes kénessavat vélnék egy liter borban megengedhetőnek a nélkül, hogy az illető bor az egészségre ártalmasnak volna tekinthető.

Ezen határszámok, véleményem szerint, eddigi ismereteinknek és tapasztalatainknak a fogyasztásra szánt boroknak leginkább meg is felelnek. Számos általam megvizsgált a kereskedelemről és több pinczéből származó bornál 20 milligrammot, egy literben túlhaladó mennyiségű szabad kénessavat nagy ritkán, mondhatni elvétve találtam, 200 milligramm összes kénessavnál többet még egy esetben sem. A határokat tágabbra vonni még a gyakorlati borkezelés követelményeinek legmesszebb menő tekintetbe vétele sem teszi indokolttá. A frissen, erősen kénezett bor élvezete mindenesetre káros, fogyasztásra való forgalomba hozása tehát föltétlenül eltiltandó. Ha pedig már a bor erősebb kénezése, (ha ismételtén történik is ez) bármi oknál fogva szükségessé vált, mindig módunkban van, egyszerű pinczekezelés által, mint az kísérleteimből is kitűnik, az összes, főképp pedig a szabad kénessav mennyiségét annyira csökkenteni, hogy az már ártalmasan ne hasson, ha a bor a fogyasztóhoz kerül.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

251. kérdés. I. Cinquantino tengeri mekora sortávolban vetendő legezelszerűbben. II. A csalamádé és egyéb zöldtakarmány (büköny, lóher) zombolyai módon besavanyítását hogyan eszközlik és minő munkában van ez leírva?

Szt.-Mihálytelke. Sz. A.

252. kérdés. Mennyi műtrágya szükséges burgonya alá egy magyar holdra, oly talajon, a mely kavicsos agyag s rendszeren lett trágyázva.

Liptó-Szt.-Iván. Sz. K.

253. kérdés. Mely kézi-kapa a legpraktikusabb ez idő szerint a czukorrépa kapálásához és mely czégnél kapható az.

Zala-Söjtör. V. B.

254. kérdés. Eladásra szánt gömbölyű akácza-szőlőkarókat mily hosszban és vastagságban ezélszerű elkészíteni és mi azok rendes piaci ára?

B.-Bicske. W. A.

255. kérdés. Van egy 4 $\frac{1}{2}$ holdas mélyen fekvő, nedves talaju, de különben jó erőben levő táblám, melyen hóolvadáskor és tartós esőzés alkalmával a talajvíz meggyül

s e miatt semminemű gabona azon meg nem terem; lehetne-e ezen talajon korszerű sikerrel termelni? Megjegyzem, hogy a talaj bőségesen mérszartalmu.

M.-Gorbó. L. F.

256. kérdés. Melyik a legjobb borászati és szőlőszeti munka irodalmunkban, különös tekintettel a filloxera ellen való védekezésre és a homoki szőlőültetésre.

Dr. K. K.

257. kérdés. Az istállótrágyának ammóniak elillanását óhajtánám meggátolni; kérek erre nézve utbaigazítást.

Nagy-Jécsa. G. F.

258. kérdés. Udvaromban egy külföldi fajú almafa van, melynek hajtásai nagyon bujnak; rajta termő gyümölcs mielőtt megérik, megfárgesedik és lehull úgy, hogy a fa termést nem hoz. Mi az oka ennek s miként lehetne a fát hasznos hajtóvá tenni?

Erdő-Tarcsa. F. O.

259. kérdés. Miképen volna lehetséges egy Erdély közepében levő északos fekvésű silány legelőt és kaszálót használhatóvá tenni, úgy, hogy a kérdéses terület bizonyos idő múltán ismét legelőnek és rétnek volna használható s hogy ez az egész művelet a talajtökének előnyére váljék?

Mező-Örke. N. F.

Feleletek.

Felelet a 251. számú kérdésre. I. A cinquantino-tengerit a lókapa s töltőgető használhatására való tekintettel 45–50 cm. sortávolságra vetjük s a sorokban 20 cm.-re megritkítjuk. Nagyobb sortávolságra vetni célszerűtlen, mert hozamában tetemes csökkenés áll be. Vetőmagszükséglet kat. holdankint 30–35 kg.

II. A csalamádé s egyéb zöldtakarmány zombolyai módon való besavanyításával behatóan foglalkozik H. Gotthárd Sándor: „Nyerstakarmányok eltevése“ című dolgozatában. Szakközlemények alakjában foglalkozik e kérdéssel a „Köztelek“ 1891. évi szeptember 30-iki száma s a „Mezőgazdasági Szemle“ 1891., 1892. évfolyamai; továbbá Cserhádi Sándor „A csalamádé termesztése, bevermelése, etetése“ című kis munkájának 30. és 31-ik lapján (ára 25 kr.).

Felelet a 252. számú kérdésre. Kavicsos agyagon termesztett burgonya alá jó eredménytel használhatjuk a szuperfoszfátot, melyből magyar holdanként (1200 □ öl) 100 kg. 18%-os szuperfoszfátot a tavaszi szántás vagy extirpálás előtt szórunk ki. Feltéve, hogy a burgonya az istállótrágyázás utáni második évnél később nem kerül sorra, más műtrágyára nem lesz szükség; ellenesetben jó lesz m. holdankint 60 kg. chilisalétromot is felszórni és pedig nem a szokásos fejtrágyaképpen, hanem a burgonya ültetése előtt befogaszolva.

Káliumtrágyát a burgonya alá közvetlen nem alkalmazunk, vagy legalább is ószszel szórjuk már ki. Így jelen esetben ennek használatától eltekinthetünk.

Felelet a 256. számú kérdésre. A borkezelést és szőlőművelést tárgyaló magyar nyelvű munkák közül a következők ajánlhatók: „A szőlőművelés és borászat kézikönyve“ Molnár Istvántól, II. kiadás. „Szőlőink újjáalakítása amerikai szőlőfajok segítségével“ Molnár Istvántól. „Homoki szőlők művelése“ Rácz Sándortól, II. kiadás. „Szőlőültetés futóhomokba“ ugyanattól. „A homoki szőlők telepítése és művelése“ Petrovics Istvántól.

A. D.

A magyar gazdaságtörténet feladatai.

(Kivonat Acsády Ignác április 23-án tartott felolvasásából.)

Felolvasó kiemeli, hogy midőn a Magyar Közgazdasági Társaság a gazdaságtörténet számára külön szakosztályt szervezett, e tudományszaknak nálunk is otthont alkotott, melyben művelői találkozhatnak. Nagy feladataik valószínűsítésére egyesülhetnek. Hogy munkájoknak meglesz a kívánt sikere, arra kedvező kilátásokat nyit a többek közt az, hogy máris van szakközlönyük s már második éve egy gondosan szerkesztett folyóirat áll a magyar gazdaságtörténet külön szolgálatában. Ez a „Magyar Gazdaságtörténeti Szemle“, mely az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hazafias kezdeményezésének köszöni lételetét s nemcsak a szakírók szép számát egyesíti maga körül, hanem egyrészt a gazdaságtörténet művelését elősegíti, másrészt e tudományág elméleti és gyakorlati fontosságának tudatát fölébreszti a magyar értelmiség körében.

Mert kiválóan fontos ez a tudomány s egész anyagi polgárosodásunkat, annak összes ágait ezeréves fejlődésük folyamán felőleli. Magában foglalja tehát a történet és a közgazdaság egész körét, hogy megvilágítva a múlt alakulatainak minden fázisát, megmagyarázza, megértesse a jelenkor szociálgazdasági állapotait és képződményeit. A modern állam teljesen a gazdasági érdekek roppant jelentőségének benyomása, tudata alatt áll s ez a tudat vezeti egész politikáját, de a gazdasági élet és tényezők fontossága a múlt minden szakában épp olyan nagy volt, mint ma, csak hogy a régi nemzedékekben nem jutott oly világos, oly határozott öntudatra. A multak minden eseménye mögött is gazdasági szükségletek, erők és ellentétek működtek, habár a harc maga — nem úgy, mint ma — nem gazdasági, hanem másféle jelszavak alatt vivott. Tényleg azonban a gazdasági élet jelentősége a multban épp olyan volt, mint ma s ez okból nélkülözhetetlen a régi nemzedékek gazdasági szervezetének ismerete az állam időnkinti szereplésének megértése és méltánylása szempontjából. Ez ismereteket bőven nyújtja a gazdaságtörténet, a hol művelése megfelelő arányokat öltött. Nálunk ez még nem történt, pedig sehol sem kínálkozik számára nagyszerűbb feladat, mint itt. Ha majdan képes lesz megvilágítani a magyarság anyagi polgárosodásának fokozatos alakulását, a gazdasági élet szervezetét, az őstermelés, ipar és kereskedelem minden ágában, akkor a magyar nemzetnek legdicsőségesebb tevékenységét fogja megvilágítani, azt, hogyan lett ebből a földből, melyet a magyarság ezer évvel ezelőtt ősvadont, mint legeslegnagyobb részében lakatlan pusztaságot vett birtokba, az idők folyamán Európa Kánaánja, éléstára, előkelő szellemi műveltség színhelye? E meszerű átalakulás homályait eloszlatni, a sok százados fejlődés fokozatait földeríteni nagy tudományos és nemzeti hivatása a gazdaságtörténetnek. Ha ezt a bonyolult feladatot valaha megoldja, ő lesz a leghazafiasabb ismeretág, mert tényekkel fogja igazolni, hogy a haza földjén ezer év óta kizárólag a magyar állam oltalma, az uralkodó országok tevékeny részvétele mellett folyt le minden kulturmunka. Ennek tényleges igazolása nemcsak gyakorlati szempontból nyújt hasznos tanúságokat, hanem a nemzeti önértetet, az ősök iránti kegyeletet, a magyar államhoz való ragaszkodást és fokozni fogja.

A felolvasó a magyar állam és uralkodó osztályainak elévülhetetlen érdemeit az ország anyagi polgárosodása körül első sorban ama tevékenységökkel világítja meg, melyet okszerű népesedési és telepítési poli-

tikájukkal fejtettek ki. Az a csekély lakosság, mely itt a honfoglalás századában élt, képtelen volt arra, hogy az ősvadont kiemelje a barbárság állapotából, hogy a gazdasági életnek lendületet adjon, a föld mélyében rejlő töménytelen kincs urává legyen. Már Szent-István óta kimutathatólag nagy arányu telepítés folyt tehát, melyet az állam mellett az uralkodó országok, a világi és egyházi földesurak is tudatosan, tervszerűen támogattak sok századon keresztül. Ezzel ez országok is civilizátorai lettek a földnek, melyet nemesak kardjokkal védtek, hanem az anyagi fejlődés magas fokára is emeltek. Ők gondoskodtak arról, a mi minden haladás első tényezője, az emberanyagról s megfelelő népességről, hogy irtsa a vadont, kiszáritsa a mocsarakat, megfékezze a vad vizeket s földmíveléssel, iparral, kereskedéssel gyarapítsa a vagyonságát, mely az állam erejének, a szellemi műveltség virágzásának kutfeje. Egész messze országrészeket a földesurak vontak be sikeres telepítési politikájokkal a polgárosodás keretébe. Fáradozásaik fontosságát és becsét s ezzel érdemeiket is csak fokozza azon tény, hogy a századok folyamán nem egyszer újra kellett kezdeniök a nehéz munkát, mert ismételve megtörtént, hogy áldozatos igyekezetök gyümölcseit teljesen tönkretették ama nagy csapások, melyek a magyar államot sújtották. De a mint a viszonyok változtak, az osztályok mindig újra meg újra, törhetetlen bátorsággal és kitartással fogtak a munkához, észszerű intézkedéseikkel gyarapították a lakosságot s gondoskodtak arról is, hogy az idegenek beözönlése dacára az állam és a társadalom állandón megtartsa erősen kidomborodó magyar jellegét. A munka, melyet a gazdasági élet terén az uralkodó osztályok végeztek, dicsőséges és örökömlékeztető s a gazdaságtörténet, ha majdan megoldja abbéli feladatát, hogy e munkásságuk menetét megvilágítsa, az ősök tevékenységének egyik legszebb, legáldottabb s eddig nagyobbára elfelejtett mozzanatát fogja a köztudatba átvinni. De mint a telepítés terén, akként a földmívelés fejlesztése, az ipar és kereskedelem, az egész szociálgazdasági szervezet föltárása körül is végtelen feladatok várokoznak a gazdaságtörténetre, melyek megoldásával új világításba fogja helyezni harmincz nemzedék kulturmunkáját, ezredéves történetünk egész menetét. Hogy célját egykor az idők folyamán elérje, hogy ez irányban történetírásunk ne maradjon oly meddő, mint eddig, annak az az előfeltétele, hogy a gazdasági élet fontossága a mult minden korszakát illetően is kellő öntudatra ébredjen, hogy a gazdaságtörténeti kutatásokra, az anyagi kulturával kapcsolatos problémák megoldására több figyelem fordíttassék. Ez pedig első sorban attól függ, hogy a közgazdasági ismeretek és szempontok átvitessenek a történetírásba s történéseink a modern gazdaságtudomány összes fegyverzetével fölszerelve teljesítsék hivatásukat.

A földmívelésügyi miniszter leirata a gazdakongresszus érdekében.

A földmívelésügyi miniszter az O. M. G. E.-hez az alábbi leiratot intézte:

„27185/III. szám. Az ország állatállományában fekvő legnagyobb mobil vagyonnak lehető legelőnyösebb kamatoztatásáról van akkor szó, midőn a tenyésztés érdekeinek szolgálatán felül, az állatok és állati termékek értékesítését általában, de különösen az állatvásárok megfelelő rendezését szorgalmazzuk.

Ily irányu munkásságunkban pedig az állatoknak külföldön való előnyös és biztos értékesítésének mikéntje az, melynek ked-

vező megoldása a kereskedelmi, forgalmi és állategészségügyi szempontokból kifogástalan vásárok oly megteremtésében nyilvánul, hogy azáltal a termelő gazdaközönség jogos és méltányos igényei is kielégítést nyerjenek.

Ezen kérdésre nézve a tárgyalások a vezetésem alatt álló miniszteriumban már régebben folyamatban vannak.

Ezen tárgyalások során az érdekelt gazdakörökből ismételtlen oly irányu kívánások jutottak tudomásomra, hogy az említett kérdés, a hazai állattenyésztési viszonyok, illetve az egyes vidékeken tulnyomólag tenyésztett állatfajták kiviteli érdekeinek tekintetbevételével akként oldassék meg, hogy az ország területén külön állatvásárközpontok, illetve kiviteli piacok létesítsenek és pedig egyrészt, a hazánk nyugati és északnyugati vidékén tenyésztett, főként ott kiváló minőségben kivitelre elkészített és külföldi fogyasztási piacainkon legkedveltebb nyugati fajta szarvasmarhának ezen említett vidékek valamely alkalmas pontján; másrészt a távolabb irányuló kivitelre kevésbé keresett, inkább a belföldi nagyobb fogyasztású helyek szükségleteinek fedezésére szolgáló és a nagy alföldi sikszagon tenyésztett magyar fajta szarvasmarha érdekében az Alföldnek valamely alkalmas helyén; végül pedig a magyar gazdaközönségre kiváló fontossággal bíró magyar igás kellő értékesítésének és beszerezhetőségének biztosítására a kérdéses haszonállatokat tenyésztő keleti részeknek valamely gyűjtőpontján.

Mint hogy hazánkban is az állatok kellő értékesítésének kérdése mindenesetre a kereslet és kínálat igényeinek helyes kielégítésétől függ, az említett állatvásár-központok, illetve kiviteli piacok miként leendő szervezése és ezek megválasztása és e kérdéssel kapcsolatos egyéb érdekek mindenesetre országos szempontokból bíráló el és így hazai gazdáink egyetemes megnyilatkozása e kérdésben, a közérdek szempontjából üdvösnök mutatkozván, azon kérdést intézem a t. Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez, vajjon nem vélné-e czélszerűnek, hogy az egyesület vezetése mellett rendezendő és legközelebb megtartandó III-ik országos gazdasági kongresszuson, miután ezen kongresszus a vásárugygyel amugy is foglalkozni fog, ezen itt említett kérdés, — a közönség köréből hozzám jutott és a fentebbiekben röviden vázolt irány szemelött tartásával, — részletesen tárgyalassék és a megoldás legegyszerűbb módzatai iránt ott kifejezésre jutó közfelfogás kellőleg tudomásomra hozassék.

Ezen megkeresésemre a t. egyesület választását mielőbb várom.

Budapest 1895. évi április hó 22-én Festetits s. k.

Gazdasági egyesületek.

A békésmegyei gazdasági egyesület április hó 14-én *Beliczey* István elnöklete alatt igazgató-választmányi ülést tartott, melyen a mezőgazdasági bizottságok alakítására vonatkozó alispáni átiratot tudomásul vették s ennek tárgyalására egy szűkebbkörű bizottságot küldtek ki. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület azon felhívását, hogy az egyesület az ezredéves kiállítás kollektív kiállításában részt vegyen s irassa meg az egylet monografiáját, általános helyesléssel fogadták, ennek keresztülvitelét egy szűkebbkörű bizottságra bízták. Az egylet történetének megírásával *Zlinszky* István egyesületi titkár bizatott meg.

A nemes-ládonyi „Olvasó és Gazdakör“ f. hó 15-én tartotta április havi szakülését. Az ülés tárgya volt *Jósika* Lajos, a kör elnökének felolvasása a „káros rovarok“ -ról. A rovarkárök csökkentésére különösen hangsúlyozta a vetésforgót, majd áttért a csere-

bogárcsimasz pusztításaira s igen tanulságos példákat hozott fel a külföldről, hol azok a legnagyobb gonddal irtatnak. Kívánatos volna, hogy nálunk a néptanítók már az iskolában oktassák a gyermekeket, ezen rovarnak veszedelmessége felől, melyek ugy cserebogár, mint később csimaszalakjukban annyi kárt okoznak a gazdának. Irtásukra legezelszerűbbnek ajánlotta a cserebogaraknak a fák-ról való lerázás utáni összegyűjtését, a csimaszoknak pedig a szántáskor olesó gyermeknapszakosokkal leendő összeszedését és megsemmisítését. Felolvasásában folytatólag a hesszeni legyet ismertette; ellene való védekezésül a tarlok azonnali feltörését s hol ez már nagyobb mértékben fellépett volna azok elégetését, csalóka vetések alkalmazását ajánlotta. Beszélt továbbá a fritlégyről, a hesszeni légy rokonfajáról. A répa ellenségei közül, az orrmányos bogárról emlékezett meg, irtásukra azok összeszedését és megsemmisítését tanácsolván, felhozta az árpa és zabvetések ellenségei közül a meztelen csigákat s végre a magtári zsizsiket említette meg, ellene való védekezésül a gabonának gyakori lapátolását, száraz és sötét helyen való tartását ajánlotta. Felolvasónak a gazdakör alapos ismertetéseért köszönetet szavazott.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal
Felhívás. — Díjlovgálás és díjgratálás. — Az igazgató-választmány ülése	713
Mezőgazdasági statisztikai felvételek	718
A magyar gazdaságtörténet feladatai	727
A földmívelésügyi miniszter leirata a gazdakongresszus érdekében	728
Tárca. Buzaszentelő. <i>Katona Lajos</i>	714
Növénytermelés.	
A burgonya vetőgumó nagyságáról. <i>Kerpely K.</i>	719
Felhívás seprőczirok és szalontai tengeri termelési kísérletre. <i>Cserháti Sándor</i>	719
Korshere termelése	719
Állattenyésztés.	
IV. tavaszi luxuslövésár	720
Az élőállatok időleges kiállításának programja az ezredéves kiállításon	721
Állategészségügy.	
A mallein megbízhatósága	722
Gazdasági vegytan.	
A kén a pinczegazdaságban. <i>Krámszky Lajos</i>	724
Levelszekrény	727
Gazdasági egyesületek	728
A békésmegyei gazdasági egyesület. — A nemes-ládonyi „Olvasó és Gazdakör“	728
Vegyesek	723
Kinevezések. — Megbízások. — Eljegyzések. Házasságok. — Halálozások. — Aradvármegye mezőgazdasága az utolsó 200 évben. — Mémberleti előjegyzések szabályozása. — Külföldre szállítandó lovak mérsékelt díjszámítása. — Szőlőültetési tanfolyam. — Eladó székelytengeri. — A miskolci gyapjűvásár. — Földmivesiskola Szabadkán. — Próbaversenyek az állami birtokokon. — A ragadozó és kártékony állatok mérgezése	730
Kereskedelem, Tőzsde.	730
Budapesti gabonatőzsde. — Határidők árfolyama Budapesten. — Határidők árfolyama külföldön. — Szeszűzlet. — Élelmi czikkek a budapesti hetivásáron. — Hideghusvásár. — Budapesti takarmányvásár. — Állatvásárok: Budapesti szurómarhavásár. — Budapesti juhvásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár. — Radnóthi marhavásár. — Rimaszombati marhavásár	732
Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.	732

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter őfelsége a király 1890. évi január 7-én kelt legfelsőbb elhatározása alapján szervezett országos statisztikai tanács tagjává kinevezte az O. M. G. E. ajánlatára dr. *Csillag* Gyula és *Rubinek* Gyula egyes. tagokat. — A földmívelésügyi m. kir. miniszter *Tóth* Gyula vegyész az országos kémiai intézet és központi vegykísérleti állomáshoz fővegyszésszé nevezte ki.

Megbízások. A földmívelésügyi m. kir. miniszter dr. *Orbán* József aranyos-maróthi lakost és uradalmi intézőt Barsvármegye aranyos-maróthi járására, — *Galambfalvi* György bürkösi lakost és föld-

birtok
— Gy
Toron
gazda

let or
Fernb
vits Z
Géza
Karác
krasz
gyógy
Cseme
— Csé
Erlach
főerdé

tokos
Margi
tanács
zsef n
Hugó
Julia g

földbir
reggeli
birtok
74 éve
Gyula
Hermit
Tamás
életéne
Kolozs

hó 23
Az el
elnök
műkö
meket
sikerü
tása

200 é
ban m
a jövő
egy id
helyet

földm
reggeli
ujabba
ménte
nokre,
vannal
csak a
kot be
ménre
döntöt
az ille
való je
mének
rendje
előjegy
nak el
mének
tásra
sorrend
döntő,
a bejel
könyvt
hetik i
tétetik.

K
díjszám
Budape
mányol
nyokra
azon or
1-től ez
128, il
szállítá
átmene
alkalma
szabvár

Sz
megyei
25-én
május
féle ur
Nyitrán
telepén
folyam
a közs

birtokost Nagy-Küküllő vármegye szent-ágotai járására. — *Gyertyánffy* Andor gyéri lakost és földbirtokost Torontál vármegye módosi járására nézve, az állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Eljegyzések. *Zákó* Milán, a titeli választókerület orsz. képviselője jegyet váltott *Rabl* Iónával, *Fernbach* Bálint nagybirtokos unokahúgával. — *Gálavits* Zoltán fővárosi ügyvéd eljegyezte *Vásárhelyi* Géza pestmegyei földbirtokos leányát, *Rollát*. — *Tüzes* Karácson es-gorbói birtokos eljegyezte *Lázár* Gyula krasznai birtokos leányát, *Idát*. — *Szentmihályi* Gyula, gyógyszerész Győrött, eljegyezte *Cseméz* Matildot, *Cseméz* Elek köv.-kállai föld- és szőlőbirtokos leányát. — *Csepány* Béla domoszlói földbirtokos eljegyezte *Erlach* Annát, *Erlach* József, a gróf Károlyi uradalom főerdészének leányát *Kökuton*.

Házasságok. *Beznákfalvi Beznák* Géza földbirtokos április hó 22-én vezette oltárhoz csetneki *Reményik* Margitot Dormádon. — *Dr. Zsolnay* Miksa miniszteri tanácsos április hó 24-én vezeti oltárhoz *Burger* József nagybirtokos leányát, *Saroltát*. — *Boos-Waldeck* Hugó gróf május 4-én fogja nőül venni *Hunyady* Julia grófnót a bécsi fogadalmi templomban.

Halálozások. *Biró* Gáspár, kunszentmártoni földbirtokos, városi képviselő, április hó 17-én a reggeli órákban elhalálozott. — *Király* István földbirtokos, városi törvh. bizottsági tag, április hó 14-én 74 éves korában meghalt Kecskeméten. — *Véniss* Gyula nyug. káptalani gazdatiszt neje, szül. *Pankuch* Hermin április hó 13-án elhunyt Muraszombaton. — *Tamáry* Péterné, szül. *Papp* Katalin folyó hó 21-én életének 52-ik, boldog házasságának 31-ik évében Kolozsvárott elhunyt.

Colloredo-Mansfeld József herceg április hó 23-án Bécsben 82 éves korában meghalt. Az elhunyt a bécsi gazdasági egyesület elnöke, tevékeny részt vett annak minden működésében, különösen elévülhetetlen érdemeket szerzett az 1891-ik évben fényesen sikerült bécsi gazdasági egyesület kiállítása körül.

Aradvármegye mezőgazdasága az utolsó 200 évben című, a „Köztelek“ mult számában megkezdett tárczánk folytatását csak a jövő számban hozzuk, miután a maiban egy időszerű tárczának voltunk kénytelenek helyet szorítani.

Ménbérleti előjegyzések szabályozása. A földmivélsügyi miniszter a ménbérleti előjegyzések szabályozásáról szóló rendeletét újabban a következőleg módosította: 1. A méntelepekhez beosztásra kerülő fiatal ménekre, addig a míg azok a ménesekben vannak, úgy mint eddig történt, ezután is csak a méneseknél lehet a ménbérleti szándékot bejelenteni, de míg eddig, ha valamelyik ménre több előjegyzés történt — sorshuzás döntött az iránt, hogy kinek adatik bérbe az illető apaállat — addig jövőre a bérlesre való jogosultság épp úgy, mint a méntelepi méneseknél — ezeknél is a bejelentések sorrendje szerint fog megállapítani. 2. Az előjegyzések július hó 15-től kezdve fogadtatnak el, természetesen csak azokra a fiatal ménekre, a melyek abban az évben beosztásra kerülnek és a bérlesre jogosultak sorrendjének megállapításánál az lesz a döntő, hogy mikor és milyen sorrendben lett a bejelentés a ménes által vezetett előjegyzési könyvbe bevezetve. 3. A bejelentés történhet írásban, vagy szóbelileg; ha írásban tétetik, 50 krajczáros bélyeggel látandó el.

Külföldre szállítandó lovak mérsékelt díjszámítása. A m. kir. államvasutak Győr, Budapest és Szabadka állomásain kocsirakományokban feladásra kerülő lószállítmányokra, ha ezek Svájc, Bajorország vagy azon országokon túl vannak rendelve április 1-től ez év végéig Bécsig 100 kgkint 60, 128, illetve 196 kr. viteldij-kedvezményes szállításában részesülnek Klein-Schwechat átmennetre ezen díjtételek 6 krral felemelve alkalmaztatnak. A kocsinkénti alapul veendő szabványsúly 4600 kg.

Szőlőültetési tanfolyamok. A nyitra-megyei gazdasági egyesület f. év április hó 25-én Galgóczon *Fodor* József szőlőjében, május hó 6-án Komjátón a báró *Wodianer*-féle uradalmi szőlőben, május hó 7-én pedig Nyitrán a gazdasági egyesület amerikai szőlőtelepén rendez szőlőültetési tanfolyamokat. Kívánatos, hogy a szőlőbirtokosok a községi előjáróságok figyelmeztessék a

szőlőmunkásokat ezen tanfolyamokra s oda hassanak, hogy ezeken minél többen részt vegyenek.

Eladó székelytengeri. A „Köztelek“ mult számában közzétett felhívásunkra, hogy azon gazdatársaink, a kik későn vethető növények vetőmagjaival rendelkeznek s azt eladni szándékoznak, ebbeli szándékukat szerkesztőségünknel bejelenteni sziveskedjenek, ezideig a következő bejelentés érkezett: *Justus* Izidor körmendi gazdaságában eladó 20 métermáza a mult évben Székely-Udvarhelyről beszerezett eredeti mag után termett egészséges, száraz, jómínőségű székelytengeri; ára Körmend állomásra szállítva métermázánként 10 frt. Ajánlatok direkte eladhoz intézendők. Kérjük gazdatársainkat, hogy hasonló ajánlataikat mielőbb bejelenteni sziveskedjenek, miután a későn vethető növények vetőmagjai után számosan tudakozódnak.

A miskolci gyapjувásár. A miskolci hitelintézet által termény- és áruaktáraiban tartani szokott gyapjувásár az idén június 5-én fog megtartatni. Az eddigi vásárok sikerei után nincs kétség az idei gyapjувásár kedvező eredménye iránt, melynek érdekében a hitelintézet már a legszeleőbb körű intézkedéseket tette meg.

Földmivésiskola Szabadkán. Szabadka város közgyűlése, április hó 19-én tartott közgyűlésén igen fontos határozatot hozott. Főljánlott ugyanis arra az esetre, ha a kormány Szabadkán földmivésiskolát állít, 400 hold földet és az építésre 30,000 frtot. Ellenértékül a város csak azt kívánja, hogy az állam minden évben hat szabadkai fiut ingyen taníttasson.

Próbaversenyek az állami birtokokon. A földmivélsügyi miniszterium közhírré teszi, hogy az állami anyaménesekebe beosztandó fiatal kanczák próbaversenyei az idén: Kisbéren május hó 5-én és 6-án; Bábolnán május hó 7-én és 8-án és Mezőhegyesen május hó 21-én és 22-én fognak megtartatni.

A ragadozó és kártékony állatok mérgezése. A belügyminiszter rendeletet adott ki a ragadozó és kártékony állatok mérgezésénél követendő eljárás szabályozása és az az ellen vétők megbüntetése tárgyában. A rendelet szerint ragadozó vagy kártékony állatoknak méreggel való pusztítása csakis hatósági engedély alapján történhetik. Az engedély kiadására a járási főszolgabíró, illetve rendezett tanácsu és törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitány előterjesztésére: elsőfokulag a törvényhatóság első tisztviselője, másodfokulag a közigazgatási bizottság, harmadfokban pedig a földmivélsügyi miniszter illetékes. Két egybe hangzó határozat ellen felebbezésnek nincs helye. A járási főszolgabíró, illetve rendőrkapitány, a mérgezési engedély megadása előtt a szomszédos birtokosokat és községeket közbiztonsági szempontból meghallgatja. A mérgezésre az engedély megadandó, ha igazolva van, hogy a ragadozó vagy kártékony állatok nagyobb számban mutatkoznak, a folyamodonak kárt okoznak, általa másképpen el nem pusztíthatók. A mérgezésre engedélyt kapott személyeknek a törvényhatóság első tisztviselője az elsőfoku egészségügyi hatóság meghallgatása után utalványt ad az esetről esetre megállapítandó mennyiségű méreg kiszolgáltatására. A mérgezés csak egészen megbízható erdészeti és vadászati alkalmazottakra ruházható. Mérgezett hullák, (ló, sertés, birka, kutya) szárnyasok, vér, zsiradék, tojások, erdők sürrőjében, bokrokban s egyéb a mérgezési időszak alatt mivélés alatt nem álló vagy legeltetésre nem használt területeken oly helyekre teendő ki, a melyek a közlekedési utaktól távolabb — a legkisebb távközt 100 méterre számítva — esnek. A mérgezett

anyagra, kitevője szigoruan felügyeltetni tartozik.

Megszüntetett állatbeviteli tilalom. A földmivélsügyi miniszter értesítése szerint a bukovinai es. kir. tartományi kormány, valamint a felső-ausztriai es. kir. helytartóság a budapesti állatvásárról származó hasított-körmű állatoknak Bukovina, illetve Felső-Ausztria területére való bevitelét ismét megengedte.

Nemzetközi gépkiallítás Bécsben. F. év május hó 4-én nemzetközi mezőgazdasági gépkiallítás nyílik meg Bécsben a Praterban, a mely három napig fog tartani. A bejelentések után itélve ezen gépkiallítás nagyszabásúnak ígérkezik. A magyarországi és ausztriai gyárakon kívül Németországból, Dániából, Svédországból és Amerikából is küldenek különféle mezőgazdasági gépeket. A kiállítást mezőgazdák és gépgyárosok díjtalanul látogathatják.

A bolgár kereskedelmi konfliktus vége. A bolgár fogyasztási adó kérdésében folytatott tárgyalások teljes eredményre vezettek. A tárgyalásoknál úgy Ausztria, mint Magyarország részéről a Bulgáriával kötött kereskedelmi egyezményre alakított elvi álláspontot fogadták el, de az egyes tételeknél tekintettel voltak a bolgár fejedelemség pénzügyi viszonyaira is. A fontosabb cikkekre nézve elfogadták a szobránje által megállapított tételeket úgy, hogy az új fogyasztási adók után a bolgár pénzügyminiszter 6—7 millió frank bevételi többletet irányozhat elő. Az új fogyasztási adók azonban csak elszámolásra fizetendők és ha a szobránje megállapította a tarifát úgy, mint a a bécsi alkudozásokból kiderül, a végleges tételeken felül eddig fizetett illetéket a feleknek vissza fogják téríteni.

A boszniai állattenyésztés emelkedése. Április hó 13-án Bosna-Brodba, egy 210 darabból álló tenyészállatszallítmány érkezett Felső-Ausztriából. Az állatokat előnyös részletfizetések mellett adják el a kisebb mezőgazdáknak. A szállítmány egy részét Sahnac, Breka, és Bjelinába irányítják; egy csoport Derwentben, Doboj és Maglajban marad. Travnik és Bugojnó részére 47 dbot szántak és Mostár 75 darabot kap, míg a fenmaradó részt a szerajevoi kerületben osztják fel. A tenyészállatok iránt oly nagy volt az érdeklődés, hogy a miniszter több kérvényt volt kénytelen elutasítani. Az érdeklődést megmagyarázza az, hogy a két év előtt möllthalból bevitt apaállatok kereszteséséből csupán a szerajevoi kerületben 1000-nél több kitűnő borjut nevelnek.

Dél-Amerika állattenyésztése. A Buenos Ayresben megjelenő „La Prensa“ című hirlap felhívja az ottani mezőgazdákat, hogy állatállományuk feleslegének értékesítése tekintetében kövessék Ausztraliát és ez alkalommal a dél-amerikai viszonyokról a következőket írja: „Most — mondja a felhívás — 600 millió kilogramm husfeleslegel rendelkezünk, mely felesleg évről-évre szaporodik. Azt hisszük, hogy hozzávetőleges számításunk a mezőgazdaságunkkal törődők figyelmét nem fogja elkerülni. Huszonhat millió darabból álló marhaállományunkat a következőképpen osztályozzuk: 30 százalék 7.800.000 borju 40 kg. hussal számítva = 312.000.000 kg., 9.100.000 fehér 150 kg. hussal = 1.365.000.000 kg., 9.100.000 fiatal ökör 200 kg. hussal = 1.820.000.000 kg. és 90 millió juh, 270 millió kg. hussal. Ezt mi folyton állandó huskészletnek vesszük és ehhez évenként 25 százalék emelkedést számítunk vagyis 1335 és félmillió kgmot. A kivihető készletet 600.000 darab sózott marhahusra tesszük 250 kilójával = 150.000.000 kg., 1 millió fagyasztott juh 75 kgjával = 75.000.000 kg. 125.000 marha 225 kg.-mal = 2.500.000 kg. 175 kg. fogyasztást számítva 5 millió lakosra = 760.000.000, kg. Össze-

sen 995.000,000. A készlet ily óriási nagysága sürögösen parancsolja, hogy a kivitel előnyös fokozásáról gondoskodjunk.

Románia mezőgazdasági állapota. Gyurgyevói alkonzulatusunk jelentése szerint a föld a Vlasca és Teleszman kerületekben oly termékeny, hogy ott az ugart nem ismerik. Csak néhány év óta történik, hogy az államjóságok oly feltétel mellett adatnak bérbe, hogy a szántóföld egy negyedrésze ugarnak hagyassék, magánbirtokosok azonban ily kikötést bérlőkkel szemben nem tesznek, hanem kényök és kedvükre bízzák a föld kihasználásnak módját. Gözekével az első kísérlet 1894-ben történt 600 bogon területen (1 bogon 5011 négyzetméter) a bogonkénti bér munka 18 frankba került. Vetőgépet nem használnak, a vetés kézzel történik. A borona és henger majdnem egészen ismeretlen, boronálás helyett a vetést egy négy méter hosszú deszkával simitják le, a mely a járom mindkét végéhez van megerősítve. Aratásnál oly magas tarlót hagynak, hogy a szalma egy harmadrésze a földeken marad. A mezőgazdasági munkát robotos parasztság és napszamosok végzik. A parasztok a munkákat saját eszközeikkel és állataikkal eszközlik, a gazdaságok felszerelése ennél fogva kevésből áll. Csupán a legutóbbi időben alkalmaztatott néhány gazdaságban éves cseléd s e gazdaságokban több gazdasági gép és eszköz is található. A székely napszamosokat a romániai gazdaságokban a kisebb igényű bulgáriai munkások helyettesítik, de a székelyek a legkedveltebbek. A napszamosok napi bére 2 és 3 1/2 frank között változik, beleértve a főzelékfeléket, kását, sajtot, halat stb. a mit szintén kapnak. Az okosabb gazdálkodás csak újabb időben kezd fokozatosan terjedni, de még sok ideig fognak Romániában ilyen primitív módon gazdálkodni.

Németország borforgalma. Németország bortermelése elég jelentékeny, mindamellett, habár a borfogyasztás a sörvást igen szűk körre szorítja, a szükséglet fedezését, évről-évre tetemes mennyiségű bort hoznak be Németországba; ugyanis behozott bor (horodokban és üvegekben) métermázsa.

1885-ben	548,230
1886-ban	542,640
1887-ben	562,580
1888-ban	658,140
1889-ben	725,840
1890-ben	715,800
1891-ben	706,030
1892-ben	829,450
1893-ban	762,520
1894-ben	713,174

A bevétel jelentékenyen és folyvást emelkedett egész 1892-ig, a mely évtől kezdve némi, bizonyára csak muló, visszaesés állott be. A borbevétel első sorban Franciaországból történik, a honnan 1894-ben 333,955 métermázsa bor hozatott be, azután Ausztria és Magyarországból 88,400 métermázsa, Spanyolországból 102,540 és Olaszországból 112,161 métermázsa; ezeken kívül még Portugáliából, Török és Görögországból visznek be jelentékenyebb mennyiséget. A bevétellel szemben a kivitel nagyon elmarad; így 1894-ben 186,267 métermázsa vitetett ki, többnyire igen jó minőségű bor, nagyobb részt az amerikai Egyesült-Államokba, Nagy-Britanniába és Svájcba.

Gazdák mindazt, a mire gazdaságukban magvak és műtrágyákból szükségük van, a legmegbízhatóbb, legjobb minőségben és a legjutányosabban Mauthner Ödön budapesti magkereskedéséből szerezhetik be, mely ide vonatkozó árjegyzékét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

Minden rendelés még beérkezte napján elintéztetik.

Megjelent a mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. XII. t.-cz. alapján összeállított **I. Káté mező- és hegyőrök számára, II. Káté uradalmi csöszök számára.** Ara egyenkint portómentes küldéssel 20 kr. Összeállította dr. Balkay Béla. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

Jövő hó elején jelenik meg az Utmutató legújabb kiadása. Tartalmazza a legújabb személy-díjzabásokat, valamennyi hazai és külföldi vasutnak legújabb menetrendjeit, posta- és gőzhajó-járatokat, mérsékelt menetárakat, utirányokat, Közép-Európa újonnan és pontosan kidolgozott vasuti térképét s egyéb hasznos tudnivalókat. Ara 50, postán 60 kr. Csakis az összeg előleges beküldése mellett. Kiadóhivatal: Budapest, Alkotmány-utca 24. szám.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

Április 22-iki jegyzések 100 kg.-kint.

Búza	uj	74-75 kiló	uj	7.30-7.35	3 hór.
Tiszavidéki	uj	74-75 kiló	uj	7.30-7.35	3 hór.
—	—	76-77	—	7.35-7.45	—
—	—	78-79	—	7.45-7.55	—
—	—	80-82	—	7.45-7.55	—
Pestvidéki	—	74-75	—	7.25-7.30	—
—	—	76-77	—	7.30-7.40	—
—	—	78-79	—	7.30-7.40	—
—	—	80-82	—	7.40-7.50	—
Fehérmegyei	—	74-75	—	7.25-7.30	—
—	—	76-77	—	7.30-7.40	—
—	—	78-79	—	7.30-7.40	—
—	—	80-82	—	7.40-7.50	—
Bácskai	—	74-75	—	7.35-7.40	—
—	—	76-77	—	7.40-7.50	—
—	—	78-79	—	7.40-7.50	—
—	—	80-82	—	7.50-7.60	—
Bánsági	—	76-77	—	7.25-7.30	—
—	—	78-79	—	7.30-7.40	—
—	—	80-82	—	7.40-7.50	—
Északmagyarorsz.	uj	74-75	—	—	3 hóra
Rozs	—	76-77	—	—	—
—	I.	—	II.	5.85-6.—	—
Árpa, takarmány	—	—	—	6.40-6.60	—
—	—	—	—	6.65-6.90	—
—	—	—	—	7.10-8.10	—
Zab	—	—	—	6.85-7.10	—
Tengeri ó	—	—	—	6.65-6.75	—
Káposzta-repeze bánsági kivételével	—	—	—	—	—
Köles	—	—	—	6.20 6.80	—

Budapesti gabonatözsde. 1895. április hó 22-én. (Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének jelentése a „Köztelek” részére.)

A múlt heti időjárás általában véve igen borús volt, esőzésekről az ország minden vidéke szól, a melyek sok helyütt jó hatásuk voltak, mivel a megcserepedett felső talajt némileg megpuhította és így a tavaszi vetések fejlődését nagyban elősegítette. Külföldről is hasonló időjárást jeleznek, a hol azonban tekintve, hogy a hőmérséklet az eső alkalmával sokkal hidegebb volt mint nálunk, nem tekinthető olyan jó hatásúnak, mint hazánkban. A külföldi gabonapiacok e héten általában véve nagy áremelkedést mutatnak, a mely impulzusát főleg Amerikából nyerte, de az ottani rossz vetések valamint Oroszországból és Németországból beérkező hasonló hírek nagy mérvben fokozták ezen szilárdulást. Az exportkérdés is ezen országok felé valamivel megjavult és nagyobb ajánlat iránti kérdezősködések Németországból történtek. Helybeni piacunkon is ezen szilárdulás nagy mérvben volt észlelhető, mi főleg a május-juniusi búzában nyert kifejezést. Daczára, hogy nagyobb hajóhozatalok voltak, a készáru ára nem csökkent, mivel ezen rakományok már előzőleg el lettek adva, vagy pedig a határidők lebonyolítására voltak szükségesek. Waggonáruban pedig igen kevés érkezv n, így tehát a készárúnak az ára naponként 2 1/2-5 krajczárral emelkedett. A lisztkérdés is valamivel az utóbbi napokban megjavult, a mi szintén befolyásolta ezen általános áremelkedést.

Árpában etetési czélokra szinte szilárdulás volt konstatalható és a kis mértékben érkező waggonrakományok magasabbra tartott árak mellett gyorsan bevőre találtak. Finomabb minőségű árpában az üzlet még nem indult meg, minekutána még az új vetéseknek az állásáról általános képet alkotni nem lehet.

Rozsban az üzlet szinte magasabb árakat jegyez, a mi némi exportkérdésre vezethető vissza, másrészt pedig arra, hogy hazánk nagyon sok vidékéről rozsvetésekéről igen szomorú hírek érkeznek, sőt mi több igen sok helyt azt körül. 25%-ig ki kellett szántani.

Zabban, tekintve hogy a hozatalok valamivel nagyobbak voltak, a készáru, bár ára nem csökkent, mindazonáltal nem tart lépést a többi árúnak az áremelkedésével.

Repezeben az üzlet szinte valamivel kellemesebbnek mondható és a ma ismét 2 c. magasabbnak jelzett Amerika ezen árának további szilárdulását is mindenestre elő fogja mozdítani.

Határidőkben e héten igen élénk volt a forgalom, a mennyiben az összes felmondott búzákat átvételre kerültek, a mi nem csekély mennyiségben szilárdulást idézett elő. Hasonló várható a májusi búzáról.

Az erőtakarományi piacon valamivel csendesebb volt az üzletmenet, mindazonáltal az árak nem csökkentek, mivel áprilisi szállítások lebonyolítása szinte olyan nehézségekkel jár, mint azt a múlt hetekben konstataltuk.

Határidők árfolyama Budapesten.

	ápr. 19.		ápr. 20.		ápr. 22.	
	legel.	legm.	legel.	legm.	legel.	legm.
Búza						
Őszre	7.19	7.20	7.20	7.22	7.28	7.29
Tavasza	7.30	7.32	7.32	7.34	7.39	7.40
Máj.-jun.	7.17	7.19	7.18	7.20	7.28	7.29
Tengeri						
Máj.-jun.	6.62	6.63	6.61	6.63	6.66	6.67
Jul.-aug.	6.68	6.69	6.67	6.69	6.71	6.73
Zab						
Őszre	6.66	6.68	6.62	6.64	6.58	6.60
Tavasza	6.66	6.68	6.62	6.64	6.58	6.60
Repeze						
Aug.-szept.	—	—	—	—	—	—
Rozs						
Őszre	—	—	—	—	—	—
Tavasza	5.94	5.96	5.91	5.93	—	—

Határidők árfolyama külföldön.

	április		
	19.	20.	22.
Bécs (100 kgrként frtban.)			
Búza tavaszra	7.32	7.30	7.45
— máj.-jun.	7.42	7.40	7.48
Rozs tavaszra	6.23	6.22	6.33
— őszre	6.48	6.48	6.58
Zab tavaszra	6.78	6.78	6.87
Uj tengeri	—	—	—
Búza máj.-jun.	7.25	7.26	7.38
Rozs máj.-jun.	6.21	6.23	6.32
Zab máj.-jun.	6.71	6.66	6.73
— őszre	6.36	6.34	6.39
Tengeri máj.-jun.	6.83	6.78	6.85
Uj repeze	11.06	11.—	11.05
Berlin (1000 kgrkéntmárkában.)			
Búza máj.	142.25	142.35	144.75
— szept.	147.25	147.25	149.50
Rozs májusra	123.75	124.—	126.50
— szept.	128.75	128.75	132.—
Zab máj.	118.25	118.25	119.50
Tengeri okt.	—	—	—
Zab szept.	120.25	120.25	132.—
Páris (100 kgrként frankban.)			
Búza folyó hóra	19.—	18.90	19.10
— május	19.10	18.90	19.10
— 4 hó májustól	19.40	19.25	19.40
— 4 hó utolsó	19.60	19.50	19.75
Liszt folyó hóra	41.90	41.75	42.10
— május	42.10	41.90	42.30
— 4 hó májustól	42.60	42.40	42.75
— 4 hó utolsó	43.60	43.40	43.80
New-York (bushel-ként cents-ben.)			
Búza május	63.1/8	63.5/8	65.5/8
— július	63.7/8	64.3/8	66.5/8
— decz.	67.—	67.1/4	69.1/2
Búza jan.	—	—	—
Tengeri máj.	50.7/8	51.1/4	53.1/4

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor tudósítása a „Köztelek” részére.)

Szilárd bécsi jegyzések folytán a szeszárak a hét elején 25 krral drágábban zárulnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről a kínálat igen gyér és a szilárdabb kont. nyersszeszárak folytán magasabb árakon lettek kötések eszközölve. Elkelt több tétel felsőmagyarországi, fehér- és sárosszegyei állomásokhoz szállítva 14 7/8-15.25 frtig.

Galicziából kínálat nem volt.

A budapesti piacon az üzlet igen élénk és azonnali szállításra finomított szesz 53.50 frtig, nyersszesz adózott 52.50 frtig, adóztatlan (exkontingens) 14.50 frtig. Elestő-szesz vidéki szeszgyárak által 54.25 frtig lett vásárolva.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 15.75-16.— frt.

Vidék
Kolozsvar
jegyzések.
Buda
53.25-53.50
szesz adóz
14—14.50
Az
budapesti
mellett érte
Bécs.
nyersszesz
Prága
szilárd. 51-
Szár
elszállítva

Elel
április hó
jelentése a
Halv
rakparti é
halkereske
összesen 42
az árak ne
Visz
80-100, n
615 40-55,

Barc
2100 db, h
helybeli ár
db. A vásár
140-160, t
hizott 280-
280-300, t
idei 600, s
vány 430-
Az
ségekből
árusok 80
400 drb. n
ként köve
idei 100-
mizott réc
lud 500-8
500-600, t
galamb pe

Toja
drb., hajó
helybeli ár
drb. A vásár
db.) 2900-
láda —
Az
községekb
gyalogáru
összesen
élénk. A
1 drb 2 1/2-
drb., 1 lá
—, 100
1440 drb

Zöl
300 q, haj
kb. 300 q,
Nagy. Ára
zseljem 50
db zelt r
saláta (m-
100 drb v
tek —
1 nagy ko
2600, 1 c
340-340,
800-900,
krajczárig
Felt

ségekből
q, össz.
élénk. Ár
kr, 1 q 30
1 kg. —
1 db —
1200-160
db 80-18
80-800 k
Gyt

piacra va
csin — q,
kb. 400
Nagybani
közönsége
1000, 1 q
kenyér 12
350-500,
1 q aszal
1 q mogy
krajczárig
Az
ségekből
log és h
gyümölcs
fajalma 1
közönsége
80-140,

Vidéki szeszgyárak közül Arad, Losoncz, Baja, Kolozsvár 25 krral, a többiek 13 krral drágábban jegyeznek.

Budapesti zárlatok a héten: Finomított szesz 53.25—53.50 frt. élesztő-szesz 54.25—54.50 frt, nyerszesz adózva 52.25—52.38 frt, nyerszesz adózatlan 14—14.50 frt. Denaturált szesz 19.—19.50 frt.

Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasutállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs. (Eredeti távirat.) Nagyon szilárd. Kont. nyerszesz 16—16.30 frt azonnali szállításra.

Prága. (Eredeti távirat.) Adózott burgonyaszsz szilárd. 51—51.13 frt.

Szárazmoslék. Kisebb tételek 6.60 frton lettek elszállítva 100 kilónként zsák nélkül.

Élelmiszkek a budapesti hetivásáron. 1895. év április hó 23-án (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Halvásár a háltéren. A fővámterti, Ferencz József-rakparti és háltéri piacra 9 helybeli halász és halkereskedő által 40 q. és vidéki 2 kocsin 2 q. összesen 42 q kevert hal hozott. A vásár közép volt, az árak nem változtak.

Viszont elárúsították a hal q-át: nagy élő 80—100, nem élő 50—70, közép nagy élő 65—100, nem élő 40—55, apró élő 15—25, nem élő 8—15 frtig.

Baromfi. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 2100 db, hajón kb. — db, 3 kocsin kb. 100 db, helybeli árusoktól kb. 2000 darab, összesen kb. 4200 db. A vásár élénk volt. Nagyban árak páronként: tyuk 140—160, csirke idei 100—160, kappan hizott 280—340, kappan sovány 220—260, réce hizott 280—300, réce sovány 200—220, lud hiz. 500—550, idei 600, sovány 250—270, pulyka hizott 550—600, sovány 430—450, gyöngytyuk 200—200, galamb — krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 160 db., kocsin 30 db., gyalogárusok 80 drb., helybeli árusok 130 drb., összesen 400 drb. hoztak. A forgalom élénk. Az árak páronként következők: tyuk 160—200, csirke 140—160, idei 100—140, hizott kappan 260—300, sovány —, hizott réce 200—250, sovány réce 140—160, hizott lud 500—800, sovány lud 250—260, hizott pulyka 500—600, sovány pulyka —, gyöngytyuk —, galamb pecsenyének — krig.

Tojás. Hozatott a fővámterre vaspályán kb. 70,000 drb., hajón kb. 13000 drb., 8 kocsin kb. 47000 drb., helybeli árusoktól 17000 drb., összesen kb. 147000 drb. A vásár élénk. Nagyban árak: 1 láda friss (1440 db.) 2900—2900 kr., 40 krért — drb., meszes egy láda — krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vasp. kb. 12000 drb., kocsin 30000 drb., gyalogárusok 5000 drb., helyb. árusok 12000 darab, összesen 59000 darab friss tojás. A forgalom élénk. A következő árak jegyzettek: friss tojás 1 drb 2 1/2—2 1/2, 100 darab 210—215, 40 krért 19—19 1/2 drb., 1 láda 1440 drb. 2800—2900, meszes tojás 1 db —, 100 drb —, 40 krért — drb., 1 láda 1440 drb — krig

Zöldség. Hozatott a Ferencz József-rakpartra vasp. 300 q, hajón 100 q, 12 kocsin 100 q, helyb. árusok kb. 300 q, ösz. kb. 800 q vegyes zöldség. A vásár é. Nagy. árak 100 cs. sárga répa 400—500, 100 cs. petrezselyem 500—600, 100 drb vörös répa 160—300, 100 db zell. r 100—300, 100 db karalábé —, 100 db saláta (m.-ágyi) 100—300, 100 cs. hón. retek 150—200, 100 drb vörös káposzta —, 100 drb fekete retek —, 1 kosár (18—20 darab) karfiol 150—160, 1 nagy kosár paraj —, 1 q fokhagyma 2200—2600, 1 q vöröshagyma 700—800, 1 q burgonya 340—340, 1 q sárgarépa 600—800, 1 q petrezselyem 800—900, 1 q (olasz) zöldborsó hüvelyes 3000—3200 krajczárig.

Felhozott az újvásártéri piacra a szokott községekben 12 szekéren kb. 72 q, gyalogárusok által 80 q, ösz. mintegy 152 q vegyes zöldség. A forgalom élénk. Árak a következők: Burgonya 1 kg. 4—4 kr., 1 q 330—340, 1 lt. 2 1/2—3, 1 zsák 100—160, karalábé 1 kg. —, 1 db —, 100 db —, fejeskáposzta 1 db —, savanyított káposzta 1 kg. 14—18, 1 q 1200—1600, kelkáposzta 1 kg. 16—20, 1 db 1—3, 100 db 80—180 kr., fejes saláta 1 db 1—4 kr., 100 db 80—300 kr.

Gyümölcs. Hozatott a Ferencz József-rakparti piacra vaspályán kb. 100 q, hajón kb. — q, — kocsin — q, helybeli árusok által kb. 300 q, összesen kb. 400 q vegyes gyümölcs. A vásár élénk volt. Nagyban árak: 1 q fajalma 2000—2500 krig, 1 q közönséges alma 1000—1400, 1 q aszalt szilva 900—1000, 1 q közönséges dió 2000—2200, 1 q köz. körte —, 1 q füge 1600—1800, 1 q Szent-Jánoskenyér 1200—1300, 1 láda (200—300 darab) narancs 350—500, 1 láda (300—360 darab) citrom 300—350, 1 q aszalt körte —, 1 q aszalt alma —, 1 q mogyoró 2200—2800, 1 q noszpolya 2800—3000 krajczárig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott községekben vaspályán kb. — q, kocsin kb. — q, gyalog és helybeli árusok 15 q, összesen 15 q vegyes gyümölcs. A forgalom élénk. Árak a következők: fajalma 1 kg. — kr., 1 db —, 100 db —, közönséges alma 1 kg. 12—14, 1 db 1—2, 100 db 80—140, közönséges körte 1 kg. —, 100 db —

—, csemegeszőlő 1 kg. —, olasz gesztenye 1 kg. —, 1 liter — krajczár.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-utca, 1895. április hó 23-án. A székesfőv. vásárigazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott a szokott községekben 112 szekér réti széna, 14 szekér muhar, 22 szekér zsupszalma, 13 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, 7 szekér tengeriszár, 10 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabos bükköny, köles stb.), 800 zsák szecska. A forgalom közép. Árak q-ként következők: réti széna 360—420, muhar 370—410, alomszalma 120—140, zsupszalma 150—180, takarmányszalma —, tengeriszár 320—450, egyéb takarmány: zabosbükköny 400—420, sarju 360—380, szecska 200—230, ujréti-széna —, ó-széna — krajczárig. Összes kocsiszám 186, súly 148,800 kg.

Budapesti szurómarhavásár. Április. hó 23-án. (A székes fővárosi közigazgatóság és marhavásári igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: 902 drb belföldi, — drb galicizai, — drb tiroli, 10 drb növendék élő borju, — drb élő bárány; 12 drb belföldi, — db galicizai, — drb tiroli, — drb bécsi, — drb növendék borju, — drb öltött bárány. A vásár élénk volt.

Árak a következők. Élő borjuk: belföldi 12—22 frtig, kivételesen — frtig dbonkint, 28—41 frtig, kivételesen 43 frtig sulyra, növendék borju — frtig dbonkint. Öltött borju: belföldi — 53 frtig, kivételesen — frtig sulyra, galicizai — frtig darab, növendék borju — frtig sulyra. Élő bárány — forintig páronként. Öltött bárány — 250 frtig páronként, kivételesen — frtig.

Budapesti juhvásár. 1895. április hó 16-án. (A budapesti közigazgatóság és marhavásár-igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhajtott: 270 db hizalt ürü, 129 drb feljavított juh, — drb kisorolt kos, — drb kiverő juh, — db bárány, 4 drb kecske. Az üzlet élénk.

Árak a következők: Belföldi hizalt ürü 21—24 frtig sulyra, feljavított juh 10.—15.— frtig páronként, 18—21 1/2 frtig sulyra, kisorolt kosok — frtig páronként, — frtig sulyra, bárány — frtig páronként, kecske 6 frtig páronként.

Bécsi vágómarhavásár. 1895. ápr. 22. (A bécsi marha- és huspénztár jelentése a „Köztelek” részére.) Összes felhajtás 4024 db. Ebből magyar 1682 db, galicizai 649 db, bukovinai 49, németországi 1644 db, hizott 3150 db, legelő — db., fiatal 874 db. Ökör 2966 db., bika 341 db., tehén 673 db., bivaly 44 db.

A vásár lanya irányzatban folyt le. Árak: magyar prima 58—60 frt, sekunda 54—57 frt, tertia 50—53 frt. Galicizai prima 58—60 frt, sekunda 54—57 frt, tertia 50—53 frt. Németországi prima 61—65 frt, sekunda 56—60 frt, tertia 51—54 frt. Legelőmarha: urasági ökör 23—29 é. s., rossz minőségű — frt é. s. Bika 23—35 frt é. s., tehén 22—32 frt é. s., bivaly 20—23 frt é. s. (Az összes eladások, kivéve az é. s.-sel (élősúly) jegyzetteket, vágósúlyban értendők.)

Egyes eladások:
Magyar hizó ökrök. Eladók:

	Prima		Kiverés	
	100 kg. v. gósúlyért	% levonás	100 kg. v. gósúlyért	% levonás
Blau testvérek, Temesvár	61	38	59	39
Böhm V., Cs.-Rendek	55	42	54	42
Fleiner Sándor, Karmács	22 é. s.	—	—	—
Hacker Miksa, Sopron	56	42	—	—
Hacker Móricz, Sopron	57	40	57	42
Józsefv. spirituszfinomító-gyár, Temesvár	60	37	56	40
Kellner D., Pápa	32 é. s.	—	—	—
Lederer és Kálmán, N.-Várad	61	38	59	46
Neumann testvérek, Arad	59 1/2	38	56 1/2	41
Nyitray Jakab, Nagy-Várad	55	41	53	42
Schwartz M., Mátészalka	61	38	59	40
Br. Stummer uradalma	60	42	57	41
Szendeff Mihály, N.-Kikinda	32 1/2 é. s.	28 é. s.	—	—
Weisz M. & fia, Munkács	59	40	58	40
Windisch J., Zákány	54	42	31 é. s.	—

Erdélyi hizó ökrök. Eladók:
Urmánczi J. Toplicza — 62 38 60 40

Német hizó ökrök. Eladók:
Blau testvérek, Temesvár — 66 37 1/2 64 40
Hacker Miksa, Sopron — 63 40 — —
Neumann testvérek, Arad — 65 38 62 41

Bécsi sertésvásár. 1895. április 16-án. Be lett jelentve: 8248 drb. Felhajtás: 2533 drb fiatal sertés, 5565 drb kóvér sertés. Összesen: 8098 drb.

Az üzlet lanya. Árak különként élősúlyban fogyasztási adó nélkül, prima 42—43 kr., közepes 40—41, könnyű 32—36 kr., fiatal sertés 32—41 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1895. április 18-án. Felhozott: 2915 borju, 1433 élő sertés, 1012 kizsigerelt sertés, 121 kizsigerelt juh, 1600 bárány.

A borjuvásár lanyhán folyt le, árak 2 krral hanyatlottak különként, a sertésárak szintén hanyatlottak.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju 34—40 kr., prima 44—52 kr., primissima 54—62 — kr., élő borju — kr., prima — kr., primissima — kr., fiatal sertés 52—41 kr., kizsigerelt sertés nehéz 42—47 kr., süldő 40—50 kr., kizsigerelt juh 24—36 kr., bárány páronként 4—12 frtig.

Bécsi juhvásár. 1895. április 18-án. Felhajtás: 5695 drb juh. Az üzlet lanya. Árak: export juh páronként 18—22, raczka —, selejtes juh 7—15.

Párisi juhvásár. 1895. április hó 22-én. Felhajtás 18356 drb juh. Irányzat igen rossz.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. Gy. Csákvár. Érdekel várjuk az ígért közleményeket, csak közlésükre nézve előre is türelmet kérünk.

M. J. Zimánd-Ujfalu. Forduljon a Magyar kiviteli és csomagszállítási részvénytársasághoz, (Budapest mérleg-utca 5.

Sch. Gy. Nagy-Szeben. Felelete nem közölhető, nélkülözi a tudomány és gyakorlat által ma már teljesen kiderített helyes indokolási alapot.

Kiadóhivatali üzenetek.

TÖBBEKNEK. Minthogy az uradalmi és a községi csőszök katejából egy vagy két példányt már többen rendeltek meg utánvétellel, figyelemztetjük t. olvasóinkat, hogy ily csekély számú példányok küldetése nem czélszerű utánvétellel, mert a postaportó többet tesz ki, mint a könyvére. Legczélszerűbb az ilyen kis megrendelés értékét vagy utalványon, vagy pedig levélbélyegeken előzetesen beküldeni.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Bernát István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadásáért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztőtíkája. — Segédszerkesztő: Jeszenszky Pál.

Gőzcséplők

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakbavágó felvilágosítással és tanács-csal, árak és feltételek közlésével szivesen és díjmentesen szolgál

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR

részvény-társulat

Gyártelep: Budapest, külső váci-út 7.

Csalma Gyógyai tennék!

esebb
k jel
sát is

forga-
átvé-
szil-
száról.

esebb
csök-
szinte
ekben

22.

legm.

7.29
7.40
7.29

6.67
6.73

6.60

22.

7.45
7.48
6.33
6.58
6.87

7.38
6.32
6.73
6.39
6.85
11.05

144.75
149.50
126.50
132—
119.50

132.—

19.10
19.10
19.40
19.75
42.10
42.30
42.75
43.80

65.5/8
66.5/8
69.1/2

53.1/4

öztelek*

szárak

kinálat
k foly-
e. El-
sároc-

azon-
rszesz
14.50
54.25

15.75—

Magyar kenderből készült,

legjobb minőségű

gazdasági kötélneműeket,

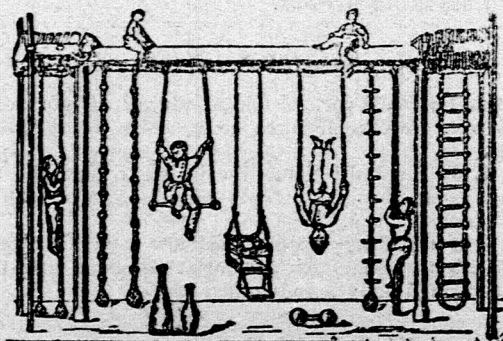
ajánl a

BLEIER ÉS WEISZ kötélgyári **BUDAPEST.**

Raktár és iroda: **Károly-körút 9.,** a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.

Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. sz.**

Ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, lábtörők,

ruhazárító kötelek, lóhá-
lók, kizításkák stb
továbbá gazdasági cikkek
u. m.: istráng, kötőfék,
rudaló, gabona-zsákok,
vizhatlan ponyvák, itató
és tüzi vedrek, kender-
törők hevederek, kender,
kősz stb. a legjutányo-
sabb eredeti gyári áron.
Képes árjegyzék kívánatra
bérmentesen küldetik.
Vidéki megrendelések pontos-
san eszközöltetnek.

Sternberg Armin és Testvére
cs. és kir. szab. hangszer-
ipar
Budapest, VII., Kerepesi-ut 36
Saját gyárműve mindenemű
hangszerek és azok kellekei és alkát-
részei. Mindennemű hangszerek és
zenélőművek javítása és hangolása
zaksterü p nto-sággal teljesítetik.

A „Columbus” czimbalomverőj meg-
szünteti az eddigi pa-
mutozást és czernázást, erős és csengő hangot
nyerünk általa. Minden verőre bárki ráhuzhatja
és mindenkor le is huzhatja. Sohasem pusztul el. Ára a verőpálcákkal
együtt az utóbbiak minősége szerint frt 1.50, 2.—, 2.50, 3.— és 3.50.
Külön a „Columbus”-verőfej párja frt 1.—.

Legujabb! **Legujabb!**

INTONA

Elpusztíthatlan acélszálhangokkal, vál-
toztatható érezőlapokkal és kor-
látlan műsorral.

Ezen új találmányu hangszerrel min-
den előzetes tanulmány és zeneismeret
nélkül száz meg száz tetszés szerinti
zenedarabot lehet játszani.
Ára 12 forint, a kótalapok darabja 30 kr.

Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy utánvétellel telje-
sítetnek. **Képes árjegyzék** a) harmonikáról; b) mechanikai zenélő
művekről és zenélő dísz tárgyakról; c) minden egyéb hangszerekről,
hangszer kellekekről és hurokról külön kiadásokban ingyen és bér-
mentve küldetik. — Javítások pontosan eszközöltetnek.

TELEFON.

Gazdáknak különös figyelmébe!

A behordási és cséplési időnyre adok vizmentes takarópony-
vát kölcsönbérletbe és pedig oly jutányos feltételek mellett, hogy a saját
ponyvák megvétele ezután egészen fölösleges. Előjegyzések már most elfogadtnak.
Ugyanígy új, egy- és többször használt gabonás zsákok, ugyszintén
új és használt ponyvák, fehér, fekete vagy sárgák, csodálatos olcsó áron
kaphatók. — Repceponyvák rézgyűrűkkel 3 frt 20 és 4 frt 50 kr-ért.

NAGEL ADOLF-nál

Budapest, Arany János-utca 10. szám.

Megrendelhető lapunk ki-
adóhivatalában.

**A MESTERSÉGES BOROK
KÉSZÍTÉSÉNEK**

és
**FORGALOMBA HOZATALANAK
TILALMÁRÓL**

szóló

TÖRVÉNY.

Magyarozó jegyzetekkel ellátta:

Dr. LÓNYAY FERENCZ.

Ára 80 kr. Ára 80 kr.

Az amerikai szőlők

a Phylloxera elleni védekezésnél

írta

Dr. ROBOZ ZOLTÁN.

Ára kötve 1 frt 50 kr.

Megjelent

a „Patria” kiadásában igen
érdekes regény

„BELLA”

Írta: Anna Vertua Gentile. Ára 1 frt.

Előfizetőinknek kedvezményes áron
portamentesen megküldve 40 kr.

Megrendelhető a kiadóhivatalban.

A Csanádmegyei gazdasági egylettől.

21/1895.

Pályázati hirdetmény.

A Csanádmegyei gazdasági egyletnél rendszeresített

titkár-pénztárnoki állásra

ezennel pályázat hirdettetik.

A titkár-pénztárnok, ki az egylet rendes, más hivatali
nem viselő tisztviselője, az egylet részéről **1200 frt évi**
fizetést és 300 frt lakbérilletményt húz, mely utóbbi
ezimen hivatalos helyiséget és abban hivatalos órákat tar-
tani köteles.

Ezen kívül, ha az egylet székhelyén kívül hivatalosan
van elfoglalva, fuvar- és napdíj költségeinek megtérítésére
igényt tarthat.

Titkár-pénztárnokká csak okleveles gazda vagy oly
egyén választatik, ki e hivatali szakban már legalább három
évig működött.

Teendőit az alapszabályok 41., 42., 43., 44. és 45. §§-ai
írják elő.

Felhivatnak pályázók, hogy a fentebbiek szem előtt tar-
tása mellett felszerelendő kérvényeiket eddigi alkalmaztatá-
sukat igazoló okmányaikkal

folyó évi május hó 10-ik napjáig

alolirotnál annyival inkább nyujtsák be, mert a később
érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

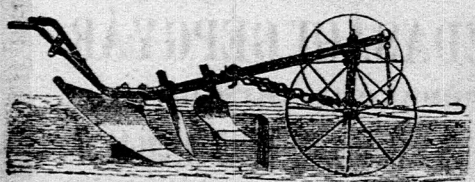
Makó, 1895. ápril hó 8.

LONOVICS JÓZSEF elnök,

Csanádvármegye főispánja.

4286

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Egyetemes aczel-ekéket aczel-gerendelylyel
és egyéb gazdasági eszközöket a legjobb kivitelben, olcsón ajánl

BÄCHER RUDOLF

cs. és kir. szabad. kiz. ekegyára, **BUDAPESTEN, Váci-körút 78. szám alatt.**

Megpróbálás, vagy más gyártmányval való összehason-
lítás végett készséggel küldök ekéimből.

Ujonnal szabadalmazott

=GIGG=

egyfogatu koesi országutakra.
Legjobb legolcsóbb kétülésű egyfogatu kocsi
A legrosszabb uton is lehet használni.

Ára 130 forint.

**Sok fényes elismerő
4249 levél.**
Prospectus kimerítő
leirással ingyen és
bérmentve.

J. WEIGL, Prerau
Raktár: Wien, I., Nibelungengasse 4.

Tenyész-kansertés eladás.

Gróf Draskovich Iván ur
baranya-sellyei hitbizományi uradalmában
20 darab tenyésztésre kiszemelt
5/4 éves kansertés eladó. 4279
Bővebb felvilágosítással szolgál
az uradalmi tisztség B.-Sellyén.

A Gróf Hadik-Barkóczy hitbizomány gazdasági felügyelősége. Munkács.

A gróf Hadik-Barkóczy hitbizomány tulajdonát képező s Szabolcsmegyében fekvő:

demecesteri bérgazdaság mintegy 1681,
bogdáni bérgazdaság mintegy 588

kat. hold szántó, rét, legelő és nádasból álló terület külön-külön 1896. január hó 1-étől tizenkét (12) évre ismét bérbe fog adni, felkérletnek bérleteni szándékozók, hogy ajánlataikat

f. évi május hó 15-éig
a „Gróf Hadik-Barkóczy hitbiz. főszámvevőségéhez Varannó, Zemplénmegye“ czimezve küldenek át, a hol a bérleteli feltételek is megtudhatók.

Az elfogadott ajánlat alapján a részletes feltételek megállapítására, s a haszonbéri szerződés megkötésére az illető ajánlattevő külön meghívást veend. 4273

Munkács, 1895. ápr. 10.

A hitbiz. gazdasági felügyelősége.

Ajánlja saját — kitűnőnek elismert — gyártmányait **szabad. trággyaszóró vetőgépekben** gabona, répa, és repevetésre, ugyanazokat **csak répa és repevetésre**. — Szabadalmazott **Patri Hungaria** sorvető-gépeit szilárd vagy mozgatható magszekrényvel. **Egyetemes aczéleket** egy vagy többvas-utakat, **boronált, járgányos és kézleséplőgépeit, repa-vágó, szeoskavágó és daráló gépeit.**

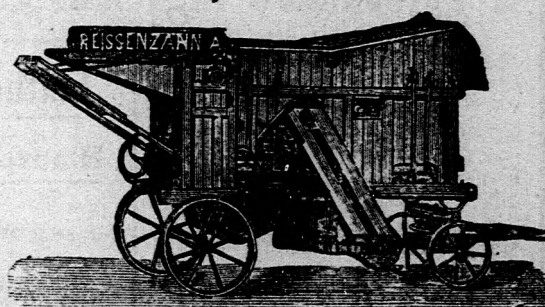
REISSENZAHN ANTAL

gazdasági gépgyár és vasöntőde, gőzeke építő- és kölcsönző intézet.

BUDAPEST,

VI. ker., Eötvös-utca 38.

Árjegyzékek
kivánatra ingyen és
bérmentve.
Ügyes és megbízható
ügynökök mindenkor
alkalmaztatnak.

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál és nagy terjedelménél fogva a legjobb és aránylag legolcsóbb magyar lap az

EGYETÉRTÉS

CSÁVOLSZKY LAJOS,
felelős szerkesztő.

KOSSUTH FERENCZ,
főmunkatárs.

Ez a magyar olvasóközönség lapja!

Az „EGYETÉRTÉS“ politikai álláspontját legjobban jellemezte **KOSSUTH FERENCZ**, az „EGYETÉRTÉS“ főmunkatársa, ki a következőleg okolta meg, hogy miért lépett e lap kötelékébe:

„Kötelességet vélek teljesíteni, midőn a közélet terére lépek hazámban és atyám hagyományaihoz híven, azt akarom, hogy a toll legyen a közpályán az első fegyverem és a fegyvert az „EGYETÉRTÉS“ hasábjain óhajtom használni; azon lap hasábjain, mely megállotta az idő tűzpróbáját és elvei, állása, tekintélye egyaránt megtisztulva jöttek ki a próbából, mint tűzből a tiszta arany. Függetlenségi párti, szabadsáért és szabadelvű haladásért küzdő volt e lap mindig.“

Ez az iránya, valamint hiteles forrásból származó értesüléseinek gyorsasága, alaposága és sokasága, rovatainak változatossága, kitűnősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tetik az „EGYETÉRTÉS“-t népszerűvé.

Az országgyűlési tárgyalásokról a legrészletesebb s e mellett tárgyilagos há tudósítást egyedül az „EGYETÉRTÉS“ közöl.

Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „EGYETÉRTÉS“ a kereskedelmi s tőzsdéi tudósításainak bőségével és alaposágával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő, az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az „EGYETÉRTÉS“-ben, a mire szüksége van.

Változatosan szerkesztett tárczájában annyi regényolvasmányt ad, mint egy lap sem. Két-három regényt közöl egyszerre úgy, hogy egy év alatt 30-40 kötetnyi regényt, részint eredetit, részint a külföldi legjelesebb termékeket jó magyarságu fordításban kapnak az „EGYETÉRTÉS“ olvasói.

A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „EGYETÉRTÉS“-re.

Az „EGYETÉRTÉS“ 1895. évi január hó 1-én 29-ik évfolyamába lépett s egyike a legrégebb napilapoknak.

Az „EGYETÉRTÉS“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 20.— frt | Negyedévre . . . 5.— frt
Félévre 10.— „ | Egy hóra . . . 1.80 „

Az előfizetési pénzek az „EGYETÉRTÉS“ kiadóhivatalába, Budapest, Dalszínház-utca 1. szám küldendők. 4123

Melichar szabadalma „Modell 1894.”

Magyar-, Osztrák-, Német-, Francia-, Angol- és Oroszországban szabadalmazva

4085

EGYETEMES SORBAVETŐGÉP HEGYES ÉS SIKFÖLDEKRE.

VETŐVÁLYU RENDSZER, Legújabb és legtökéletesebb! mely a magot nem szoritja mint minden más egyetemesteknek nevezett gép, hanem emeli, tehát nem darál. A jelenkor legtökéletesebb vetőgépe. **Megpróbálásra vagy más géppel való versenyzés végett készséggel küldök vetőgépeimből!**

Én voltam az első, ki a vetőgépet szilárd tehát nem állítható vagy mozgó mag-szekrényvel, gyártottam, minden más gépnél ezen rendszer gépeimtől elvett hiányos utáztat. Gyáram az egyedüli (specialis) különleges és a legnagyobb vetőgépgyár az Osztr.-Magyar birodalomban.

**Évi gyártás
2500 darab
vetőgép.**

Minden gazda ha csak rövid szemle tárgyává is teszi gépeimet annak számtalan és utolnemért előnyei azonnal szembe fognak tűnni.

Sem fogaskerék, sem a vetőszerveket felcserélése nem szükséges a magminőség megváltoztatásánál; ez egy meglepő egyszerű és átlátható módon történik. A gép leírásával valamint ár ajánlattal készséggel szolgálók

Feltűnést keltő ujdonság!

Hiányos utáztatokra ügyeljünk.

BUDAPEST,
Váci-körút 78.

MELICHAR FERENCZ

CS. és KIR. SZAB. VETŐGÉPGYÁROS.

BUDAPEST,
Váci-körút 78.

Árnyék és a gép leírásával kívánatra bérmentve szolgálók.

Megjelent a mezőgazdaság- és mezőrendőrségről szóló 1894. XII. t.-cz. alapján összeállított

I. Káté

községi mező- és hegyőrök számára.

Ára portómentes küldéssel 20 krajczár.

II. Káté

az uradalmi csőszök számára.

Ára portómentes küldéssel 20 krajczár.

Összeállította: Dr. Balkay Béla.

Mindkettő csinos zsebkönyv alakú kemény táblába van kötve és 20 oldalas jegyzék-naplóval ellátva.

Kérjük az összegnek előre beküldését, mert az utánvételes küldés tetemesen drágítja a könyvet.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Be
Nő
tétik
kiseb
hez
valam
zetet
több
jon.
talbar

Fele
tézete
hem,
zében
segédt
frt év
tás me
nyok,
solatol
nem
vits let
Domt
czimze

Áll

Egy
jó siki
szolgál
ki a ga
jesen
gyakor
alkalma
megker
lige al
talba k

Gazda
éves, k
gazdas
éve m
könyvv
ugyszin
a Rill r
lést is,
á lást ke
hivaltal

Nagy
ban kez
nokivag
keres, a
több évi
30 éves
kiad

Gazdasá
lőszeti fe
vég

intéző
egy n
birtokon.
kiad

Gaz
családos
szakismer
praxissal
tisztít a
a kiadók

27 éve
gens, róm
gazda es
magyar a
vül jól be
tül és ro
latát a m
rén nagy
ban, irodal
jártasság
Gazdasági
és az Or
Gazdasági
szerezte,
is alkalm
felelő t. tk
segédtiszt
állást ker
gazdasági
dalomban
ciája illet
sitva lenn

„Törekvő
a kiadón
nek.

Hirdetés ár 15 szög 80 kr., azaz 1000 szög
és 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésénél
minden beiktatásnál 80 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csim megfizetésére a szakirodalmi termények,
továbbá állást keresők és adók hirdetésényei
véletlen fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás.

Nőtlen gazdatiszt keres-
tetik 1-ső októberre egy
kisebb birtok kezelésé-
hez. Megkívánatik, hogy
valamely gazdasági inté-
zetet végzett legyen s
több évi gyakorlattal bir-
jon. Czim a kiadóhiva-
talban. 4294

Felsőbb gazdasági tanin-
tezetet végzett, könyvelés-
ben, magyar, német levele-
zésben gyakorlott, nőtlen
segédtsit keresetik 300
frt évi fizetés, tejjes ellá-
tás mellett. Folyamodvá-
nyok, bizonyítvány má-
solatok, melyek vissza
nem küldetnek, Ivánko-
vits István urnak Kastélyos-
Domtó (Somogy megye)
czimzöndök. 4217

Állást keresök.

Egy vinczellér - képezdét
jó sikerrel végzett, ki-
szolgált számvivő altiszt,
ki a gazdaságban is tel-
jesen jártas s több évi
gyakorlattal bir, megfelelő
alkalmazást keres. Szives
megkeresések „A. F.” je-
lige alatt a kiadóhiva-
talba kéretnek. 4121

Gazdasági számtiszt, 31
éves, ki nagyobb alföldi
gazdaságokban már 15
éve működik, a kettő
könyvvitelt önállóan vezeti,
ugyszintén alaposan érti
a Rill rendszerű könyve-
lést is, hasonmóságban
állást keres. Czim a kiadó-
hivatalban. 4276

Nagyobb uradalom-
ban kezelőtiszt, pénztár-
nok vagy számtartói állást
keres, akadémiát végzett,
több évi gyakorlattal biró,
30 éves gazdasz. Czim a
kiadóhivatalban. 4285

Gazdasági intézetet és szö-
lészeti felsőbb tanfolyamot
végzett egyén
intézői állást keres
egy nagyobb szőlő-
birtokon. Felvilágosítás a
kiadóhivatalnál. 4281

Gazdatiszt,
családos keresztény, nagy
szakismerettel és hosszú
praxissal önálló gazda-
tiszt állást keres. Czim
a kiadóhivatalban. 3857

27 éves nőtlen, inteli-
gens, róm. kath. okleveles
gazda és gépkezelő, ki
magyar anyanyelvén ki-
vül jól beszél és ir néme-
tül és románul, gyakor-
latát a mezőgazdaság ter-
én nagyobb uradalmak-
ban, irodai és szakirodalmi
jártasságát az Erdélyi
Gazdasági Egyesületnél
és az Országos Magyar
Gazdasági Egyesületnél
szerezte, a hol jelenleg
is alkalmazva van, meg-
felelő tktári avagy jobb
segédtsitzi esetleg ispáni
állást keres, oly nagyobb
gazdaságban avagy ura-
dalomban a hol existen-
ciája illetve jövője bizto-
sítva lenne. — Ajánlatok
„Terekvő gazda” czimen
a kiadóhivatalba kéret-
nek. 4289

Önálló v. segédtsitzi ál-
lást keres egy elméletileg
és gyakorlatilag képzett
fiatal gazdatiszt. Bővebbet
a kiadóhivatal, hová a
szives megkeresések D.
alatt kéretnek. 4295

Gazdatiszt, nőtlen, nyári-
idényre megfelelő alkalm-
mazást keres. Bővebbet
a kiadóhiv. eszközöl. 4300

Állatok.

Eladó lovak.

Gróf Zichy Béla lengyel-
tői uradalmában 14 darab
4 éves Pinzgau, teljesen
betanított, szelid jámbor

kocsi ló

van eladásra felállítva.
Közlebbi felvilágosítás-
sal szolgál az uradalmi
igazgatóság, Lengyeltóti
Somogy megye. 3995

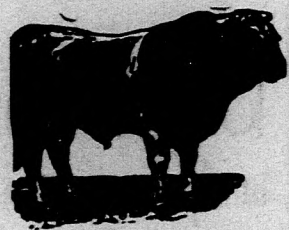
Hirdetés.

Keresetik hizlalási czél-
ból, alkalmas nagy ürü,
500—1000 drb, 3—6 éves.
Fődolog az állatok egész-
ségi állapota, tisztasága,
melyért eladó teljes szá-
vatossággal tartó ik. At-
vétel azonnal, vagy nyira-
tás után történik. Az eset-
leges választ, kérem
czimemre beküldeni. Nagy
Sándor, A. Paty per Sárvár,
Vas megye. 4181

Polland-China-Berkshire.

Ezen kitünő tenyésztésből
8 hetes elválasztott
malaczkok
párja 20 frtért megrendel-
hető özvegy gróf Forgách
Sándorné urad. felügyelő-
ségénél Pethő-Szinyén,
u. p. Bööd, Kassa mellett.

Eladó tenyész bikák

telivér
Simmenthali

1/2—2 1/2 éves korig.
Közlebbi felvilágosi-
tással szolgál az ura-
dalmi igazgatóság
Lengyeltóti,
Somogy megye 3993

Shropshiredown tenyész-
kosok megvételre kerestet-
nek. Az eladó ajánlatát
Szt-Miklós uradalom Vajta
központi hivatalához in-
tézze u. p. Vajta, Fehér-
megye. 4293

Vegyesek.

Eladó

borok.

Gróf Zichy Béla

Balatonmelléki termé-
séből fehér, siller és
vörös fajtisza, első-
rendű áru.

Közlebbi felvilágo-
sítással szolgál az ura-
dalmi igazgatóság

LENGYELTÓTI

Somogy megye. 3994

2000 kéve zsup circa
150 mm-áza összesen
a pászthói állomáson
waggonba rakva 200 frt-
ért eladó, Pászthó, Heves-
megye; Demkő Imre ura-
dalmi titkár. 4256

Eladó

Bárczay József gazda-
ságában, vasúti állomás
Bárca, egy egészen új
még nem használt egye-
temes Zimmermann-féle
répapakáló-gép 200 frtért
melynek gyári ára 300 frt
volt. 4292

Bérletet hosszab időre.
1000—1200 hold prima föld-
et, ármentes helyen ke-
resek. Szives ajánlatokat,
csakis földtulajdonosoktól,
a lap kiadóhivatalához
czimezni kérem. 4297

Gladiator

(üditő és mosóvíz lovaknak)
a legkitünőbb, leghatható-
sabb szerű beteg (hibás),
mint egészséges lábú
lovaknál. Ara palackkon-
ként 1 frt. Gyári raktár:
Magyarországon

Baky Gy. J.
BUDAPEST,
Ferencz-körut 40. sz.

Törlesztéses kölcsön földbirtokokra.

Kölcsön a va-
lódó becsérték
3/4 részéig 20
—50 év közt
időre kész-
pénzben. Bir-
tokos fel-
mondhat bármikor, pénzinté-
zet nem mondhat fel. Csekély
kamattal tőke is törlesztetik.
Lebonyolítás 14 nap alatt.
Semmi előleges költség.
Minden felvilágosítás díjta-
lan. Beküldendő csakis: telek-
könyvi kivonat, kataszterív.
1389 Czim:

Ingatlan- és Jelzálog-
Forgalmi-Intézet,
Budapest, Váci-körut 39.

Legnagyobb Ingatlan- és
Jelzálog-Forgalmi-Intézet a
monarchiában, mely hatóság-
gok és legtekintélyesebb föld-
birtokosoktól ajánlva van.

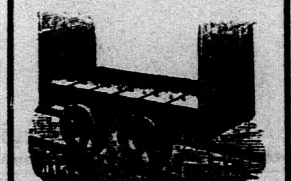
Székely-kukoricza, legko-
rábban érő vetőmag mm.-
zsája 10 frton eladó. Vasút-
állomás Székely-Udvarhely
Ugron Ákos orsz. képvisel-
sélőnél. 4040

„Kézi kapáló-oko“
nélkülözhetlen eszköz ott,
hol lókapá nem alkalmaz-
ható. Különösen a répa,
mák és egyéb oly növé-
nyek első kapálásánál,
melyek óvatos és gyors
munkát igényelnek. Munka-
eredmény kapására előké-
szített talajon 1200—2000
négyzetöl 12 óra alatt.
Az eke kezelése egyszerű,
könnyű és alkalmazása
jelentékeny költség meg-
takarítással jár. Ezen eké-
vel a magnemesítés terén
másfél évtized alatt ki-
tünő eredmények értek el.
Különféle méretű és
alaku, öt azelekápalav lé-
vén felszerelve, ugy a
gazdaságban, mint a kerté-
szetben és minden soros-
vetésnél alkalmazható. Ara
10 forint. Megrendelhető
alulirotnál Temesvárott.
Mokry István. 4177

Eladó

szalma.

San-Marco hercegi urada-
lom német-csanádi kerü-
letében 1894. évi őszi buza-
szalma préselt állapotban,
vagy folyóméter szerint,
circa 2000 mm-áza eladó.
Közlebbi felvilágosítással
szolgál az uradalmi tiszt-
tartóság Nagy-Kecskeméti,
(Torontalm). 4284

Képes jegyzékek ingyen.

Eddig 1000
km-nél több
mezei
vasutakat
szállítottunk.
Gyár:
Külső
Váci-út
152/a sz.
Városi iroda:
Terecz-körut 43a
Budapestben.

II. oszt. Koppel Artur-féle vasutak.

A WITHE-ROT

ASZŐLŐ FAKÓROTHADÁSA
Irtá:
MEZEY GYULA.

Ára 30 kr. Ára 30 kr.

KOSSUTH-EMLÉK.

Emlékkönyv Kossuth
Lajos életéről és sze-
repléséről, 18 képpel.
Irtá:

CLAIR VILMOS.
Ára 25 kr.

FISCHER J.

zsák gyári raktárában
BUDAPEST

Nagy-korona-utca 18. sz.,

vizmentes ponyvák kölcsön-
ben, valamint új és egyszer
használatban volt vizmen-
tes ponyvák jutányosan
kaphatók. Repceponyvák
darabonként 3 forinttól
feljebb. 4158

!!Megjelent!!

A seprőczirok termelése.

Irtá
SZALAY JÁNOS,
a jász-nagy-kun-szolnok megyei
gazd. egy. titkára.
A nagymélt. földm. minist.
támogatásával kiadott mű.

Ára 80 krajczár.

Portómentesen 90 kr.
Megrendelhető kiadóhiva-
talunkban.

SZŐLŐLEVÉL-SODRÓPILLE

(TORTRIX PILLERIANA).
Irtá: SAJÓ KAROLY.
Tartalma: Tortrix pilleriana Fran-
ciaországban. Tortrix pilleriana
Magyarországon. Ismertető jelek,
életmód. Tortrix pilleriana elszá-
porodását gátló faktorok és az
emberi védekezés. — Ára 50 kr.,
postán bérmentve 65 kr.

Fajbaromfi

költő tojásokról szóló
árjegyzéket,
ingyen és bérmentve küld

Suszték József,
Rimaszombat Gömör megye.
4261

Gubicz-féle gépgyár

jelenleg
Detrich Gyula
gépműhelye és ekegyára
Bpest, Lipót-körut 30

Ajánlja fa- és vasgerende-
lyes öntött és kovacsolt
vasfejtő egy- és többvasú
ekéit; fa és vastengelyes
taligáit; fa- és vaskeretű
különféle boronáit, henge-
reit mélyítő- és porhanyító,
valamint SACK-rendszerű
ekéit. Mindennemű eké-
hez tartalékreszeket, u. m.
ekeöntvényeket, kormány-
lemezeket, acél szántóvá-
sakat. Ajánlja répa-mivelő-
eszközöit, u. m.: répa-ka-
pákat, répakiemelő és ré-
parakodó villákat; répa-
fejszékét, répaszelet
kampókat, legjutányosabb
árakon.

Árjegyzék szivesen
küldetik. 4963

Gazdáknak

a magyar épület- és műlakatosgyár r.-társ.
4079 BUDAPEST,
Külső Váci-út 104. szám
nagyobb beruházások folytán azon helyzetben
van, hogy locomobilok javítását a legol-
csóbb és legcélrabbabb feltételek mellett elvál-
lalhatja. Együttal ajánl saját gyártmányu
mezei vasutakat és waggonetteket
a legolcsóbb árak és legkedvezőbb feltételek mellett.

Gép-sodrony-szövetek, cinkezett szűrős kerítés-sodrony.

Kertek, erdőregek és vadparkok bekeri-
téséhez, ugyszintén mindenféle sodrony
szövetek, baromfi-udvarok, fázcsinok-
hoz, tűzvédő-, ablak- és rostélyszövetek,
hemok- és kavics-szűrő, sodronyszövet,
kapuk, sodronykötelek mindenféle
szerkezetben és vasszerkezetek álta-
lában szállit a legjutányosabban.
Vassodrony és gépsodronyszövet
gyár és épület lakatos-műhely
Franz Schröckenfuchs
Waldhofen a. d. Ybbs.
Bekerítések gépsodrony-szövet-
tel nem kerülnek többbe, mint jobb
anyagból készült fakerítések, e mellett
tartások és minden térnek csinos urias
jellegget adnak. Költségvetések ingyen
és bérmentve. 3935

Bérszántás gőzekével.

a legújabb eredeti Fowler-féle Compound gőzekkel talajművelésre vállalkozik 2731

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó
Budapest, V. ker., Váci-körút 76. szám.

Sertéshimlő
Juhhimlő

ellen hatékonyságára nézve mindenkor
előbb kipróbált oltóanyag kapható

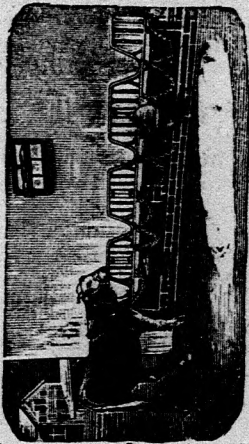
Dr. BÁCISKAY BÉLA,

nyilvános tehénhimlő-termelő intézetében ARADON.

Árak: 100 állatra elegendő 5 frt. 1000 állatra
elegendő 40 frt. 4155

A legjobb
takarmány-
és
pázsit-

7377
Fűmag
kapható
HALDEK
magkereskedésében
BUDAPEST, Károly-körút 9.

Új autom. állatitató-
kat, is állókban nélkü-
lőzhetetlenek szállít
A. KUNZ vízvezeték és
szivattyú gyára Welskirchen
(Morva.) Arjegyzékek in-
gyen. 4150/c

Megjelent:

4039

FROMMER A. HERRMAN UTÓDA

magkereskedésének

Főüzlet: V., Tükör-utca 5. **BUDAPESTEN**, VI., Andrásy-ut 1.

— főárjegyzéke, —

mely kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

Mezei egerek ellen

ajánl biztos hatású **sacharint, strychnint, buzát és zabot** 5 kgr. 4 frt,
25 kgr. 17 frt 50 kr. (nagyobb megrendelésnél külön ajánlat). 4272

JOSEF WIATSKHA droguista
Mährisch-Schönberg.

Kérjük a megrendeléshez, mérleg-megrendelési vévenyt vagy engedélyt (utóbbi
3 évre érvényes) a legközelebbi kerületi előjáróság által kiállítva mellékelni, mivel
csak így felszerelt megrendelések teljesíthetők.

— Méreghintő puska darabja 1 forint. —

Tőzeg, falmolásra és fertőtlenítésre.

Felülmulhatatlan szalmapótló és trágyaszapo-
ritó anyag. Szaggatott, préselt, őrlött és szitált
állapotban bármely mennyiségben megrendel-
hető az uradalmi igazgatóságnál 3877

Lengyeltőiban, Somogy megye.

A t. gazda urak figyelmét van szerencsém üzletemre felhívni és egyszersmind ajánlani:

Luczernát államilag ólomzárólt aranka-
mentes, legcsiraképesebb,
Lóherét fajazonos, legcsira-
képesebb,
Répmagvakat, fajazonos, legcsira-
képesebb,
Takarmányfüveket, legcsiraképe-
sebb,
Fűmaggyűleteket, búkkönyt,
-muharmagot,

**Lenmagot, gyapju és gabonaszá-
kokat,**
Műtrágyát,
Olajpogácsát hizlalás és takarmányo-
zás céljaira 53% garantált protein
és zsirtartalommal,
Valódi tiszta olivagépoltajat,
Elsőrendű repcegepoltajat,

Mindennemű ásványkenőolajat,
Legfin. amerikai petroleumot,
Elsőrendű orosz petroleumot, koci
és bőrkenőcsöt,
Kékkövet, zöldgáliczot, keserű és
csudasót,
Köszénkátrányt, Karbolotolumot,

Creolint, köröm és szájfájás elleni szer,
**Fertőtlenítő szereket, olasz sza-
ponáriát.**

Vásárlók mindenkor

magvakat készpénzért a legmagasabb
árakon, mire nézve ajánlatokat kérek.

Kitűnő tisztelettel

KRAMER LIPÓT vetőmagkereskedés és gazdasági szükségleti cikkek üzlete, BUDAPEST, V. kerület, Akadémia-utca 10. szám.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

ALBION fűkaszáló gépek,

ALBION marokrakó aratógépek,

HARISSON Mc. GREGOR & Co.
angol gépgyárából,

melyek az összes hazai versenyeken
kitüntetésben részesültek, legutóbb a
turkevei gépversenyen arany éremmel
díjaztattak, kaphatók 4255

GRAEPEL HUGÓ gépgyárosnál,

Budapest, V., Külső Váci-ut 46. szám.

Szávoszt Alphons cég

konyhakerti és virágmag

készleteit 15% leengedéssel kiárulom

Szávoszt Emil

Budapest, IV., Mária Valéria-utca 4.,

hol arankamentes lóhere és luczerna,
valódi quedlinburgi répa és külföldi
fűmagvak legjobb minőségben olcsón kap-
hatók. 4036

Luczernát, lóherét, répmagot
ajánl

Mauthner Ödön magkereskedése
BUDAPESTEN.

Figyelmeztetés: Répmagvaim szerződé-
sileg Északnémetország leghíresebb, legmegbízha-
tobb termelői által kizárólag részemre termeltet-
nek. Ennek folytán fajazonosságért továbbá 95 de
legkevesebb 850/0 csiraképeségért szigorú szava-
tolást vállalok, 850/0-nál kevesebb csiraképeségűt
(bár ilyent nem forgalmazok) visszafogadok. Nagy
fontosságú ez a gazdára nézve, mert a tavalyi
gyakori esőzések által a répmag 4/5 része csak
50/0—60/0 csiraképes,